

GIMNAZIJA

ŠKOFJA LOKA

Mednarodni posvet
Ves svet je lahko učilnica

International Conference
The whole world can be a classroom

unesco

Članica
Mreža Unesco
pridruženih šol

Zbornik prispevkov

Škofja Loka, 28. 4. 2022

Zbornik prispevkov

Urednik: Matic Gortnar

Programski in organizacijski odbor: Matic Gortnar, Matic Močnik, Nataša Veber

Jezikovni pregled: Za jezikovno neoporečnost so odgovorni avtorji prispevkov.

Trajanje spletne konference: 9.00–18.10

Sodelujoče države: Slovenija, Nemčija, Avstrija, Španija, Poljska, Danska

Avtorji: Publikacijo so sooblikovali avtorji prispevkov, ki so sodelovali na mednarodni konferenci in so navedeni v sami publikaciji.

Fotografije: Lastni viri avtorjev

Poročilo z okrogle mize: Matic Močnik

Prevodi povzetkov tujih avtorjev: Nataša Veber, Matic Gortnar

Oblikovanje: Matic Gortnar

Izdala in založila: Gimnazija Škofja Loka

Kraj in datum izdaje: Škofja Loka, 25. 5. 2022

Elektronska izdaja

Avtorske pravice: Gimnazija Škofja Loka

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](#)-ID [109662467](#)

ISBN 978-961-94969-5-4 (PDF)

Zbornik je bil objavljen na spletni strani Gimnazije Škofja Loka dne 25. 5. 2022.

Predgovor

V šolskem letu 2021/2022 se je izobraževalni prostor še vedno spopadal s pandemijo, kljub temu pa je bila želja po obuditvi mednarodnega sodelovanja ključnega pomena, zato smo 28. 4. 2022 preko spletnega okolja Zoom izpeljali 2. mednarodni posvet z naslovom *Ves svet je lahko učilnica*. Glavna sklopa mednarodnega posveta sta bila *Mednarodno sodelovanje v postkovidnem času* in *Delo na daljavo ne pozna meja*.

V zborniku je zbranih 19 strokovnih prispevkov avtorjev iz šestih držav, ki so predstavili neprecenljive izkušnje mednarodnega sodelovanja, primere dobre rabe, inovativne pristope k poučevanju, rabo IKT orodij pri poučevanju v času šolanja na daljavo in nadaljevanje uporabe le-teh v učilnici.

Mednarodni posvet je otvoril gostujoči predavatelj Andrej Juričko, ustanovni član in direktor STEP Inštituta, ki sodeluje v projektih na področju čustvene inteligentnosti, kariernega usmerjanja in razvoja temeljnih veščin. Njegova najpogostejša vloga je razvoj inovativnih intelektualnih rezultatov in izvajanje interaktivnih delavnic. Njegovo predavanje je bilo osredotočeno na pomembnost in vlogo mednarodnega sodelovanja za osebno in poklicno rast posameznikov in organizacij.

V prvem sklopu mednarodnega posveta so svoje prispevke predstavili tuji udeleženci, katerih predavanja so podala odlično izhodišče za okroglo mizo, na kateri so bili vsi udeleženci povabljeni k besedi, da delijo svoje izkušnje, ki jih imajo z mednarodnimi projekti oziroma izmenjavami v sklopu Erasmus+ projekta. Glavna rdeča nit okrogle mize je bila obuditev mednarodnega sodelovanja v izobraževalnem prostoru, saj le-ta obogati srednješolsko izobraževanje in dijake opremi s kompetencami, ki jih bodo nedvomno potrebovali na sodobnem trgu dela.

Programski in organizaciji odbor

Kazalo

1	Poročilo z okrogle mize na mednarodnem posvetu	5
2	Zbornik povzetkov mednarodnih prispevkov	7
	Pragmatic thoughts about teaching during a pandemic	7
	Distance learning has no borders	11
	Hybrid learning – opportunities and challenges in the post-covid era	12
	Language Living Room – a place different than all	14
	Democracy and European citizenship	15
	THE USE OF NEW TECHNOLOGIES IN THE CLASSROOM	16
	International exchange – when an authentic environment becomes a Spanish classroom	18
3	Zbornik prispevkov	19
	Razvoj ključnih kompetenc za vseživljenjsko učenje pri mladih skozi mednarodne aktivnosti programa MEPI	19
	Mednarodne izmenjave in ekskurzije v mesto Tabor na Češkem	23
	Virtualna galerija pri pouku umetnostne zgodovine	31
	Šolanje na daljavo – priložnost za odkrivanje novih spoznanj in pridobivanja novih izkušenj na primeru dela v drugem razredu osnovne šole	38
	Ko poletni tabor v tujini postane več kot le tradicionalna učilnica	44
	Možnosti razvoja trajnostnega turizma na Soriški planini – geografska študija primera v okviru priprav na maturo	50
	Uporaba zabavnih interaktivnih orodij pri pouku angleščine	57
	Ves svet je lahko učilnica – tudi šolska knjižnica	63
	»Antika brez dotika«: nekaj (preverjenih) rešitev za pouk klasičnih vsebin na daljavo	72
	Gradiva iz časa epidemije kot podlaga za samostojno delo dijakov	81
	Tako blizu, a vseeno tako daleč – izzivi v post koronskem času	86
	Obogatitev pouka španščine z gledališko dejavnostjo: priprava predstave historia de una escalera in organizacija mednarodnega festivala srednješolskega gledališča v španščini	90
	Predstavitev Škofjeloškega pasijona v okviru narodnih in mednarodnih izmenjav	97

1 Poročilo z okrogle mize na mednarodnem posvetu

V prvem sklopu mednarodnega posveta je bilo veliko povedanega predvsem o mednarodnih izmenjavah in primerih dobrih praks, ki so jih izvajali predvsem naši tuji partnerji iz Avstrije, Nemčije, Poljske, Španije in Danske. V sklopu predavanj je bila izpostavljena problematika, kako ponovno zagnati različne mednarodne projekte, ki so bili v zadnjih dveh letih praktično in grobo prekinjeni s pandemijo koronavirusa.

Vsa predavanja tujih predavateljev so podala odlično izhodišče za okroglo mizo, ki smo jo prav tako izpeljali v spletnem okolju Zoom. Vsi udeleženci so bili povabljeni k besedi, da delijo svoje izkušnje z mednarodnimi projekti oziroma izmenjavami v sklopu Erasmus+ projekta. V prvi vrsti je prof. Nataša Veber izpostavila izkušnjo Gimnazije Škofja Loka v okviru MEPI programa, s pomočjo katerega se dijaki za svoj zaključek ciljev v sklopu programa odpravijo na mednarodno odpravo v Cornwall, Anglija, kjer Gimnazija Škofja Loka sodeluje z zasebno šolo v mestu Truro. Izpostavljena je bila predvsem problematika koronavirusa, ki se je praktično najbolj pokazala ravno v Veliki Britaniji, zato je bilo trinajstletno sodelovanje po dveh letih premora na žalost končano. K debati se je nato priključil koordinator MEPI programa na Gimnaziji Škofja Loka, prof. Gašper Murn, ki je izpostavil, kako pomembno je za dijake, da se odpravijo na zaključno odpravo v neko neznano državo in obenem izpostavil, da je Gimnazija Škofja Loka že našla novega partnerja, s katerim bomo sodelovali, in sicer gre za zasebno šolo iz češkega Tabora.

Z mestom Tabor pa Gimnazija Škofja Loka že vrsto let sodeluje tudi v klasični nacionalni izmenjavi, ki jo je na kratko predstavila prof. Andreja Kolar in izpostavila predvsem začetne težave, ki so se pojavljale na češki strani, kot so neznanje angleškega jezika in pomanjkljiva češka organizacija. Te težave so se v prihodnjih izmenjavah rešile, tako da je sodelovanje med šolama postalo zgleden primer dobre prakse. K pogovoru je nato pristopil tudi poljski udeleženec našega mednarodnega posveta, prof. Maciej Furmaga, ki je izpostavil, da je pri mednarodnih izmenjavah predvsem pomembno, da so dijaki sproščeni, da uporabljajo angleški jezik na nivoju, kot ga poznajo, in da ima sama mednarodna izmenjava vnaprej določen namen, cilje in tematiko (kulinarika, zgodovina, kulturna dediščina). V tem primeru je kvalitetna izpeljava mednarodne izmenjave veliko lažja.

K besedi je pristopil tudi koordinator danske izmenjave na Gimnaziji Škofja Loka, prof. Matic Močnik, ki je izpostavil dejstvo, da se je potrebno že takoj na začetku tudi dogovoriti za določena pravila igre oziroma kodeks obnašanja, ki načeloma uskladi pričakovanja, dolžnosti in pravice obeh partnerjev v mednarodni izmenjavi. Tudi dogovor o finančnem planu je za uspešno izmenjavo ključnega pomena. Kot primer je podal mednarodno sodelovanje Gimnazije Škofja Loka z danskim partnerjem (Himmelev Gymnasium), kjer je precejšna razlika v sami kupni moči danskih in slovenskih dijakov, zato je smiseln dogovor, da so stroški izmenjave v Sloveniji pokriti s strani slovenskih dijakov, in obratno, da danski dijaki finančno pokrijejo stroške izmenjave, ko gostijo slovenske dijake.

Proti koncu okrogle mize je k besedi pristopila tudi udeleženka več mednarodnih izmenjav na Gimnaziji Škofja Loka, prof. Irena Florjančič, ki je izpostavila pozitivne učinke, ki jih dijaki pridobijo z mednarodnimi izmenjavami. Čas 21. stoletja je čas, ko se brišejo meje in ko je potrebno dijake opremiti

tudi z mehкими veščinami za življenje (uporaba letališč, javnega prevoza, spoznavanje novega okolja, iznajdljivost v tujem okolju, navezovanje socialnih stikov in širjenje svoje socialne mreže).

Na koncu okrogle mize so se vsi udeleženci tudi strinjali, da koronavirus ni prinesel samo slabih stvari. Pravzaprav je naplaval kar lepo število naprednih inovativnih IKT orodij, ki bodo v prihodnje omogočili še lažje izvedbe mednarodnih izmenjav – s spletnim okoljem Zoom lahko sodelujoče šole izpeljejo učne ure z udeleženci, spoznavne večere udeležencev, sestanke koordinatorjev izmenjav in evalvacije projektov.

Glavna rdeča nit okrogle mize je bila, da je potrebno z mednarodnimi izmenjavami obvezno nadaljevati, saj obogatijo srednješolsko izobraževanje in dijake opremijo s kompetencami, ki jih bodo nedvomno potrebovali na sodobnem trgu dela.

2 Zbornik povzetkov mednarodnih prispevkov

PRAGMATIC THOUGHTS ABOUT TEACHING DURING A PANDEMIC

PRAKTIČNE IZKUŠNJE IZ POUČEVANJA MED PANDEMIJO

Rune Garbers

Himmelev Gymnasium, Roskilde, Danska

Abstract

The contribution deals with certain issues that arose during the covid-19 pandemic and addresses two main aspects. The first point deals with the daily teaching at Himmelev Gymnasium and the changes that took place due to the pandemic. Moreover, some reflections and ideas are shared as to how our school continually tried to adapt our teaching practices to the new and different conditions. Perhaps some of these experiences and new teaching tools can also be useful in future international collaborations. One of the more obvious tools are virtual meeting environments. As the English sociologist Anthony Giddens said – the separation of time and space has diminished in this late modern society.

Denmark has seen an increase in people's optimism. Many Danes live their lives with the idea that covid is no longer a significant factor. All restrictions are gone, the face masks are back with the rest of Halloween costumes, and we can finally look forward to a summer with music festivals, sports events and not to mention student parties. It feels like covid was never here. Although covid has almost disappeared from people's minds, it is not completely forgotten. It still lurks somewhere in the background like a dark shadow around our thoughtful minds.

It has been a long and exhausting road to get here; the last two years have been difficult both in private and working life. We have also learnt a lot about ourselves, our students, our teaching practices. We have realized that teaching in general works better without restrictions and structural limitations. That said, it is important to evaluate the process and how covid has affected our teaching practices. In the last six months, teachers, students and management at Himmelev Gymnasium have continuously discussed the subject of teaching during the covid-19 pandemic, and we have come to several important conclusions. There are elements in the last two years of teaching we are glad we don't have to continue with. However, this situation has opened up a need for new teaching tools, which can enrich our daily teaching and international cooperation in the following years.

The three most visible challenges teachers faced from the very beginning of the pandemic were to get students to interact with each other while being physically separated, to motivate students to participate and stay focused on learning, and for teachers to change and adapt usual teaching practices to virtual teaching without compromising the quality of teaching. There was not a simple solution for these issues, so teachers quickly realized it was necessary to approach this challenge with common

sense but also with a touch of realism. Teachers were encouraged to come up with innovative ideas and new teaching tools. After a slow start, the creativity began to be expressed.

Students in Denmark were not allowed to be on the school premises during the pandemic, but they were welcome to meet in small groups. Therefore, teachers began to develop a series of exercises where students met either physically or virtually and worked together. Working in groups is not a new or innovative teaching practice, but the way the students were working together – away from school and in some cases away from each other – was different. Virtual platforms, such as Google meet, Zoom and Microsoft Teams were used both as a classroom for groupwork and presentations. Students had the opportunity to create digital projects, like making a film, a Prezi presentation or something similar.

Another issue was the student motivation, which was high in the beginning when everything was new and different. However, students' everyday life began to intrude and the immediate interest in teaching was rapidly replaced with students' lack of motivation. But how do you inspire motivation from a distance? Over time, it became clear that students needed a visible goal. Therefore, teachers in my school started sharing good ideas for outdoor learning activities: writing poetry in the garden; analysing water in a nearby river or mapping the local area. The idea developed over time and had a positive impact on students' motivation. Involving and making use of both the school's and students' local area in the teaching process is certainly a tool that teachers will use even more in the future. It can also be useful with international exchange where students and schools can collaborate at a distance both before and after the exchanges.

The biggest concern for both teachers and students was the quality of the teaching. Was it possible for teachers to deliver such lessons that met the academic goals described in the curriculum? Would students prepare successfully for the exams in each subject? Experienced teachers, who had built up a solid foundation during their teaching, suddenly had to think in new directions. The nervousness partly disappeared when the Ministry of Education decided to cancel many exams. This is also the case this school year as the number of exams is reduced. Exams or not, students had the right to get educated in a proper way. Their education years should be meaningful regardless of the pandemic.

Many ideas were brought into play, but the breakthrough came when a colleague stated that we should focus on students' preferences. She claimed that the students' lack of opportunities to work, do sports and socialize with each other proved advantageous as they suddenly had the mental surplus to interact with teachers. She had been successful on several occasions in talking to the students either individually or in small groups about an academic issue. The students were more responsive than usual and their desire to work on the assignments was noticeable. The school made it possible to divide the class so that you could teach fewer students at a time, which gave teachers more time for each student. This division made it better for both the weak and the stronger students because the academic level in teaching was adapted to the students' skills. It may sound simple – and divided teaching is not a new phenomenon – but it was a constructive and possible teaching tool in an otherwise difficult and different time.

Today, physical education is back, but many teachers keep on using some of the tools that proved to be useful and constructive for teaching. We will, for instance, carry on with sessions where there are no time and room for a teacher and a student to interact. And in some cases, digital platforms can be

useful for such meetings, especially with students who might have various difficulties. Himmelev Gymnasium has therefore chosen to continue using the digital platforms as an alternative teaching environment in the future. I also hope these innovative learning tools can be used in a closer learning community between teachers and students across countries.

I believe digital development, globalization and mutual understanding can expand the definition of a classroom. If this terrible pandemic has been good for anything, it has surely challenged our creativity and forced us to think in innovative ways. I look forward to the future with international exchanges and cooperation – and now with the new teaching tools in my pocket.

Povzetek

Prispevek obravnava nekatera vprašanja, ki so se pojavila med pandemijo covid-19, in je razdeljen na dva glavna dela. Prva točka obravnava redni pouk na Gimnaziji Himmelev in spremembe, do katerih je prišlo zaradi pandemije. Poleg tega so predstavljena tudi nekatera razmišljanja o tem, kako je naša šola nenehno poskušala prilagoditi učne prakse novim in drugačnim razmeram. Morda bodo nekatere od teh izkušenj in novih učnih orodij koristne tudi pri prihodnjih mednarodnih sodelovanjih. Eno bolj očitnih orodij so virtualna okolja za srečanja. Kot je dejal angleški sociolog Anthony Giddens – ločitev časa in prostora se je v tej pozno moderni družbi zmanjšala.

Na Danskem se je povečal optimizem ljudi. Mnogi Danci živijo s prepričanjem, da covid ni več pomemben dejavnik. Vse omejitve so izginile, obrazne maske so se vrnile k preostalim kostumom za noč čarovnic in končno se lahko veselimo poletja z glasbenimi festivali in športnimi dogodki. Zdi se, kot da covida nikoli ni bilo. Čeprav je covid skoraj izginil iz misli ljudi, ni povsem pozabljen. Še vedno se skriva nekje v ozadju kot temna senca, ki se lahko kadarkoli spet pojavi.

Pot do sem je bila dolga in naporna; zadnji dve leti sta bili težki tako v zasebnem kot v poklicnem življenju. Veliko smo se naučili tudi o sebi, svojih učencih in načinih poučevanja. Spoznali smo, da poučevanje na splošno bolje deluje brez omejitev in v živo. Kljub temu je pomembno, da ocenimo proces in vpliv covida na našo pedagoško prakso. V zadnjih šestih mesecih smo učitelji, dijaki in vodstvo Gimnazije Himmelev nenehno razpravljali o poučevanju med pandemijo in prišli do več pomembnih ugotovitev. V teh dveh letih smo uporabljali orodja, za katere smo veseli, da nam jih ni treba nadaljevati. Vendar pa je ta situacija odprla potrebo po novih učnih pripomočkih, ki lahko v naslednjih letih obogatijo naše vsakodnevno poučevanje in mednarodno sodelovanje.

Trije najvidnejši izzivi, s katerimi so se učitelji soočali od samega začetka pandemije, so bili, kako doseči, da bodo učenci med seboj sodelovali, čeprav so fizično ločeni, kako jih motivirati za sodelovanje in osredotočenost na učenje ter kako spremeniti in prilagoditi običajne učne prakse virtualnemu poučevanju, ne da bi pri tem ogrozili kakovost poučevanja. Za ta vprašanja ni bilo preproste rešitve, zato so učitelji hitro spoznali, da je treba k temu izzivu pristopiti z zdravo pametjo, a tudi s kančkom realizma. Učitelje je položaj spodbujal, da so prišli do inovativnih zamisli in novih učnih orodij.

Učenci na Danskem med pandemijo niso smeli biti v šolskih prostorih, lahko pa so se srečevali v manjših skupinah. Zato so učitelji začeli razvijati vrsto vaj, pri katerih so se učenci srečevali fizično ali virtualno in delali skupaj. Delo v skupinah ni nova ali inovativna učna praksa, vendar je bil način, kako so učenci sodelovali – daleč od šole in v nekaterih primerih daleč drug od drugega – drugačen. Virtualne

platforme, kot so Google Meet, Zoom in Microsoft Teams, so se uporabljale kot učilnica za skupinsko delo ali za predstavitve. Učenci so imeli možnost ustvariti digitalne projekte, na primer posneti film, predstavitev Prezi ali kaj podobnega.

Drugo vprašanje je bila motivacija učencev, ki je bila na začetku, ko je bilo vse novo in drugačno, visoka. Vendar se je začelo vmešavati vsakdanje življenje učencev in zanimanje za učenje je hitro zamenjalo pomanjkanje motivacije učencev. Toda kako spodbuditi motivacijo na daljavo? Sčasoma je postalo jasno, da učenci potrebujejo jasen cilj. Zato smo si učitelji na moji šoli začeli izmenjevati dobre ideje za učne dejavnosti na prostem: pisanje poezije na vrtu; analiziranje vode v bližnji reki ali kartiranje lokalnega območja. Ideja se je sčasoma razvila in pozitivno vplivala na motivacijo učencev. Vključevanje in uporaba tako šolskega kot učenčevega lokalnega območja v učnem procesu je zagotovo orodje, ki ga bodo učitelji v prihodnosti še bolj uporabljali. Uporabno je lahko tudi pri mednarodnih izmenjavah, kjer lahko učenci in šole sodelujejo na daljavo tako pred izmenjavami kot po njih.

Učitelji in učenci so bili najbolj zaskrbljeni ali bo kakovost poučevanja primerna. Ali bodo učitelji lahko izvedli ure, ki ustrezajo učnim ciljem, opisanim v učnem načrtu? Ali se bodo učenci lahko uspešno pripravili na izpite pri posameznih predmetih? Izkušeni učitelji, ki so si s poučevanjem ustvarili trdne temelje, so morali nenadoma razmišljati o novih metodah. Strah je delno izginil, ko se je ministrstvo za izobraževanje odločilo, da bo odpovedalo številne izpite. Tako je tudi v tem šolskem letu, saj se je število izpitov zmanjšalo. Izpiti ali ne, učenci so imeli pravico, da se izobražujejo na ustrezen način. Ne glede na pandemijo mora biti njihovo izobraževanje učinkovito.

Na plano je prišlo veliko idej, vendar je prelomnica prišla, ko je sodelavka predlagala, da bi se osredotočili na želje učencev. Trdila je, da se je pomanjkanje priložnosti za delo, šport in medsebojno druženje izkazalo za prednost, saj so učenci nenadoma imeli dovolj časa za interakcijo z učitelji. Večkrat ji je uspelo, da se je z učenci individualno ali v majhnih skupinah pogovarjala o kakšnem učnem vprašanju. Učenci so bili bolj odzivni kot običajno in opazna je bila njihova zagnanost pri nalogah. Šola je omogočila delitev razreda, tako da je bilo mogoče poučevati manjše število učencev hkrati, kar je učiteljem omogočilo več časa za vsakega učenca. Ta delitev je bila boljša tako za šibke kot za bolj nadarjene učence, saj je bila učna raven pri pouku prilagojena sposobnostim učencev. Morda se sliši preprosto – in deljeno poučevanje ni nov pojav –, vendar je bilo to konstruktivno in močno učno orodje v sicer težkem in drugačnem času.

Danes se je telesni stik vrnil v šole, vendar številni učitelji še naprej uporabljajo nekatera orodja, ki so se izkazala za koristna in konstruktivna za poučevanje. Še naprej so lahko digitalne platforme koristne za srečanja učitelja z dijaki, zlasti z učenci, ki imajo morda težave. Gimnazija Himmelev se je zato odločila, da bo tudi v prihodnje uporabljala digitalne platforme kot alternativno učno okolje. Upam tudi, da se bodo ta inovativna učna orodja lahko uporabljala tudi v tesnejši učni skupnosti med učitelji in dijaki iz različnih držav.

Verjamem, da lahko digitalni razvoj, globalizacija in medsebojno razumevanje razširijo definicijo učilnice. Če je bila ta strašna pandemija za kaj dobra, je zagotovo izzvala našo ustvarjalnost in nas prisilila k inovativnemu razmišljanju. Prihodnosti z mednarodnimi izmenjavami in sodelovanjem se veselim – zdaj tudi z novimi učnimi orodji v svojem žepu.

DISTANCE LEARNING HAS NO BORDERS

UČENJE NA DALJAVO NIMA MEJA

Maciej Furmaga

Language Living Room, Bydgoszcz, Poljska

Abstract

The covid-19 era has changed virtually every single aspect of our lives and one could write an interesting dissertation or a book on this topic. Focusing only on the aspect of learning and how it has been redefined since 2020 is also a challenge.

Covid-19 made us use the resources we had been in possession of before the pandemic. Online learning became an everyday thing employed by universities, schools and language academies. And the results were surprisingly satisfactory. We discovered that online learning is mostly a matter of getting used to the system and can turn out to be beneficial despite prior fear of conducting classes online. Having the ability to use a variety of platforms can make studying both more efficient and enticing, but also does not require huge financial resources making it accessible for each and every student. Apart from that, students can develop their self-discipline and attempt to become more autonomous learners in terms of material selection offered during an online course.

What bugs me about the whole concept of this kind of learning is that it is not always suited for everyone. There are students with their difficulties in learning and doing it online may be a huge issue. I found myself in a situation when a young kid would not be able to follow what was happening during the lesson and in those particular situations, I think that being with the student would have been ideal.

Povzetek

Obdobje covid-19 je spremenilo skoraj vse vidike našega življenja in o tem bi lahko napisali zanimivo disertacijo ali knjigo. Osredotočiti se samo na vidik učenja in poučevanja in na to, kako je bilo od leta 2020 to na novo opredeljeno, je prav tako izziv.

Covid-19 nas je prisilil, da smo uporabili vire, ki smo jih imeli že pred pandemijo vendar jih nismo množično uporabljali. Spletno učenje je postalo nekaj vsakdanjega in v uporabi v univerzah, šolah in jezikovnih akademijah in rezultati so bili presenetljivi. Ugotovili smo, da je spletno učenje predvsem stvar privajanja na sistem in da se lahko izkaže za koristno kljub predhodnemu strahu pred izvajanjem pouka prek spleta. Z možnostjo uporabe različnih platform je lahko študij učinkovitejši in privlačnejši, poleg tega pa ne zahteva velikih finančnih sredstev in je zato dostopen vsakemu študentu. Poleg tega lahko učenci razvijajo svojo samodisciplino in poskušajo postati bolj samostojni pri izbiri gradiva, ki je na voljo med tečajem na spletu.

Edina stvar ki me moti pri celotnem konceptu te vrste učenja, je to, da ni vedno primerno za vsakogar. Učencem, ki imajo težave pri učenju, je lahko spletno učenje velik problem. Sam sem se znašel v situaciji, ko mlajši otrok ni mogel slediti dogajanju med poukom, in v teh posebnih situacijah bi bilo idealno, če bi bil z učencem v fizičnem stiku.

HYBRID LEARNING – OPPORTUNITIES AND CHALLENGES IN THE POST-COVID ERA

HIBRIDNO UČENJE – MOŽNOSTI IN IZZIVI V POSTKORONSKEM ČASU

Lisa Zimmermann

MSc Economic & Business Education, Mannheim, Nemčija

Abstract

The global pandemic has pushed many societies and governments to its limits, in particular when it came to their education and school systems. In Germany that has been no different. The pandemic has demonstrated what has been going into the wrong direction for decades and which deficits we should have worked through by now, e.g., the lack digitalization at German schools and the lack of appropriate digital training for teaching professional, the ever-increasing shortage of qualified teachers in primary school and vocational education.

Most of the educational institutions and schools in Germany were left alone and without any kind of digital infrastructure from the federal ministries of education with the organization and implementation of distance learning or hybrid learning concepts during the pandemic. Some even boycotted concepts for blended or hybrid learning designed by schools and educational institutions themselves. Even though Blended learning is an approach that has been used by huge corporations and SMEs to train and educate their staff for years, it has never been considered as an alternative or complementary method to support our traditional teaching methods in schools. Blended learning combines the advantages of innovative digital learning, such as self-regulation and the variety of instructional methods, as well as the social aspect of traditional teaching. Moreover, digital literacy and the ability to handle modern software tools are integral for the upcoming generations to stay competitive and be successful in the current and future labour market, so why don't blend in digital teaching methods and approaches into our standard education process? Obviously, the digital and traditional part of the instructional system have to be blended in perfectly in order to be effective and students as well as teaching staff have to be trained properly and introduced to the new innovative digital teaching methods in order to ensure the benefits of the digital teaching aspect. Moreover, blended learning has the potential to offer new and effective ways of learning in particular in regard to the possibility that we may have not defeated covid-19 yet.

Povzetek

Svetovna pandemija je mnoge družbe in vlade privedla do skrajnih meja, zlasti kar zadeva izobraževalne in šolske sisteme. Nič drugače ni bilo v Nemčiji. Pandemija je pokazala, kaj je šlo desetletja v napačno smer in katere primanjkljaje bi že morali odpraviti; npr. pomanjkanje digitalizacije v nemških šolah in pomanjkanje ustreznega digitalnega usposabljanja pedagoških delavcev ter vedno večje pomanjkanje usposobljenih učiteljev v osnovni šoli in poklicnem izobraževanju.

Večina izobraževalnih ustanov in šol v Nemčiji je bila med pandemijo s strani zveznih ministrstev za izobraževanje prepuščena sama sebi in brez kakršne koli digitalne podpore le teh pri organizaciji in

izvajanju konceptov učenja na daljavo ali hibridnega učenja. Nekateri so celo bojkotirali koncepte kombiniranega ali hibridnega učenja, ki so jih oblikovale šole in izobraževalne ustanove same. Čeprav je kombinirano učenje pristop, ki ga že leta uporabljajo velike korporacije ter mala in srednje velika podjetja za usposabljanje in izobraževanje svojega osebja, ga nikoli niso obravnavali kot alternativno ali dopolnilno metodo v podporo našim tradicionalnim učnim metodam v šolah. Kombinirano učenje združuje prednosti inovativnega digitalnega učenja, kot sta avtonomnost in raznolikost učnih metod, ter socialni vidik tradicionalnega poučevanja. Poleg tega sta digitalna pismenost in sposobnost upravljanja sodobnih programskih orodij sestavni del izobraževanja prihodnjih generacij, če bodo hotele ostati konkurenčne in uspešne na sedanjem in prihodnjem trgu dela. Zakaj torej ne bi digitalnih učnih metod in pristopov uvajali v naš standardni izobraževalni proces? Očitno je treba digitalni in tradicionalni del učnega sistema preplesti tako, da bi bil učinkovit. Učence in pedagoško osebje pa je treba ustrezno usposobiti in seznaniti z novimi inovativnimi digitalnimi učnimi metodami, da bi lahko izkoristili vse prednosti digitalnega vidika poučevanja. Poleg tega lahko kombinirano učenje ponudi nove in učinkovite načine učenja, zlasti ker morda še nismo premagali koronavirusa in bomo v prihodnosti te metode lahko še kako rabili.

LANGUAGE LIVING ROOM – A PLACE DIFFERENT THAN ALL

LANGUAGE LIVING ROOM – UČILNICA NA DRUGAČEN NAČIN

Jakub Zimecki

Language Living Room, Bydgoszcz, Poljska

Abstract

It is the friendly learning environment that plays one of the key roles in the acquisition of new knowledge. Therefore, students at *Language Living Room* can forget about the stress experienced in a traditional classroom. They are provided with a cosy atmosphere where everyone, regardless of age, can participate in interesting English lessons conducted in small groups over coffee, tea or a cold drink. Students are approached individually and the lessons are conducted with great attention to quality, so as to equally develop learners' speaking, listening, reading and writing skills in English. By rejecting the school concept and at the same time caring for a friendly, home-like atmosphere, teachers at *Language Living Room* take a step further and do not use a textbook. Each participant of a language course or private mini groups receive a personalized folder to start with. In addition, regular contact is maintained through group chats, where learners receive complementary tasks from their teacher in a simple online form. If learners feel like spending some extra time at home for studying, they will be provided with yet another set of interactive activities.

Povzetek

Prijazno učno okolje ima eno ključnih vlog pri pridobivanju novega znanja. Zato lahko učenci v učilnici jezikovne šole *Language Living Room* pozabijo na stres, ki ga doživljajo v šolski učilnici. Na voljo jim je prijetno vzdušje, v katerem lahko vsi, ne glede na starost, sodelujejo pri zanimivih urah angleščine, ki potekajo v majhnih skupinah ob kavi, čaju ali hladni pijači. K učencem se pristopa individualno, ure pa potekajo z veliko pozornostjo do kakovosti, da bi učenci enakovredno razvijali svoje govorne, slušne, bralne in pisne spretnosti v angleščini. Učitelji jezikovne šole zavračajo običajni koncept šole, skrbijo za prijetno in domače vzdušje, hkrati pa naredijo še korak naprej in ne uporabljajo učbenika. Vsak udeleženec jezikovnega tečaja ali manjših zasebnih skupin na začetku prejme osebno mapo. Poleg pouka se redni stiki vzdržujejo prek skupinskih klepetov, kjer učenci od svojega učitelja prejemajo dodatne naloge v elektronski obliki. Če učenci želijo učenju posvetiti nekaj časa tudi v prostem času, dobijo še en sklop dodatnih interaktivnih aktivnosti.

DEMOCRACY AND EUROPEAN CITIZENSHIP

DEMOKRACIJA IN EVROPSKO DRŽAVLJANSTVO

Gisela Gutjahr

EU coordinator Upper Austria, Wels, Avstrija

Abstract

The 21st century poses a lot of challenges for the educational sector as well as for society as a whole. These challenges need to be tackled by intensified efforts in our school system. We need to actively work for promoting gender equality, getting rid of discrimination concerning ethnicity and religion and supporting the digital and 'Green Deal' initiatives of the European Union. To reach the objectives the EU has set, not only legal national action is needed, but education has to support the legal goals. Educators in Austria do so on various levels: the ministry provides support in special centres, by establishing archives and by organising national competitions – Zentrum Polis, as an example for centres, provides teaching material for the mentioned objectives. The Upper Austrian Board of Education supports the objectives by organising Erasmus+ teacher training, school exchange and job shadowing activities. The Board of Education also establishes a network of regional authorities, for example with Wallonie, Belgium and Strasbourg, France. On the local level the individual schools, e.g., BRG Wels Wallererstraße, offer test polls before elections, project weeks Strasbourg, Brussels – visits to the parliament, working together with partner schools in these towns, excursions in Austria, participation in competitions on European, national, regional level, active citizenship in Wels and activities in favour of improving the environment in Wels and attending city council meetings. Summarizing one can state, that Europe and the European Union can only have a successful future if the educational sector intensifies its efforts in educating responsible, innovative and active citizens.

Povzetek

21. stoletje prinaša veliko izzivov za izobraževalni sektor in družbo kot celoto. Te izzive je treba reševati z okrepljenimi prizadevanji v našem šolskem sistemu. Aktivno si moramo prizadevati za spodbujanje enakosti spolov, odpravo diskriminacije glede etnične pripadnosti in vere ter podpirati digitalne pobude Evropske unije in pobude "trajnostnega in zelenega delovanja". Za doseg ciljev, ki jih je določila EU, niso potrebni le pravni ukrepi na državni ravni, temveč mora izobraževalni sistem podpirati pravne cilje. Pedagoški strokovni delavci v Avstriji to počnejo na različnih ravneh: ministrstvo zagotavlja podporo v posebnih centrih, z ustanavljanjem arhivov in organizacijo državnih tekmovanj, npr. center Zentrum Polis, ki zagotavlja učno gradivo za omenjene cilje. Zgornje-avstrijski svet za izobraževanje podpira cilje z organizacijo usposabljanja učiteljev v okviru programa Erasmus+, šolskih izmenjav in dejavnosti spremljanja na delovnem mestu. Svet za izobraževanje vzpostavlja tudi mrežo regionalnih oblasti, na primer z Valonijo v Belgiji in Strasbourgom v Franciji. Na lokalni ravni posamezne šole, na primer BRG Wels Wallererstraße, ponujajo testne ankete pred volitvami, projektne tedne v Strasbourgu, Bruslju – obisk parlamenta, sodelovanje s partnerskimi šolami v teh mestih, ekskurzije po Avstriji, sodelovanje na tekmovanjih na evropski, nacionalni in regionalni ravni, aktivno državljanstvo v Welsu in dejavnosti v korist izboljšanja okolja v Welsu ter udeležbo na sejah mestnega sveta. Če povzamemo, lahko rečemo, da imata Evropa in Evropska unija lahko uspešno prihodnost le, če si bo izobraževalni sektor še bolj prizadeval za vzgojo odgovornih, inovativnih in aktivnih državljanov.

THE USE OF NEW TECHNOLOGIES IN THE CLASSROOM

UPORABA NOVIH TEHNOLOGIJ V IZOBRAŽEVALNEM PROSTORU

Agnès Gomis Martín

Colegi la Presentació – Reus, Španija

Abstract

Distance learning required teachers to find new strategies and activities to keep their students engaged. These strategies and interactive activities should, however, not be forgotten now that we have returned back to the classroom, which is why I have adapted the most effective ones to be used in the classroom as well. The one that proved to be extremely effective and well received by the students is called *Among Us*. I saw my students playing this game during breaktime in schools, so I decided to look it up. The premise of this social deception game is quite simple; players are given the role of either a crewmate or an impostor. While the former has to solve a series of tasks on a spaceship to get it ready for departure, the latter keeps on trying to sabotage the ship by disabling the crewmates. Whenever a body is discovered, an emergency meeting is called for players to vote who the impostor is. Crewmates win the game once they complete all the tasks or discover the impostor. However, the impostor wins the game by successfully avoiding detection and disabling all crew members.

I adapted the game by creating tasks related to the lesson topic (e.g., Halloween, Christmas, Thanksgiving, holidays, shopping). Before the students arrive, the teacher sets up the classroom by creating spaceship rooms around the classroom. Some of the rooms contain a QR code that require students to complete certain tasks. On arrival, students are divided in pairs, given a game piece and a tablet, and then presented with a game set in the form of a blueprint of the spaceship with all the rooms.

Students are then given the instructions of the activity. Working independently from others, each pair has to put the game piece on the blueprint game set before entering the chosen room where they look for a QR code, scan it and complete the task. Once the task is solved, the pair shows it to the game master (the teacher) who marks the task as complete. The pair can then move their game piece on the game set and continue to another room. Crewmates are not allowed to take or touch any of the QR codes; only the impostors can do that after showing to the master they have completed the task. Before the activity starts, students close their eyes and the teacher chooses two pairs to be the impostors.

The goal of the game is for crewmate pairs to complete as many tasks as possible in order to get the spaceship ready to leave while some pairs are the impostors whose goal is to complete the tasks first by sabotaging their classmates and making it more difficult for them to complete all the tasks, for instance, by changing the location of the QR codes or planting phony QR codes. At the end of the game, the teacher holds an assembly for students to share who they think the impostors are.

Povzetek

Učenje na daljavo je od učiteljev zahtevalo, da poiščejo nove strategije in dejavnosti, s katerimi bi ohranili zanimanje učencev. Teh strategij in interaktivnih dejavnosti pa ne smemo pozabiti zdaj, ko smo se vrnili nazaj v učilnico, zato sem najbolj učinkovite prilagodila tudi za uporabo v razredu. Tista, ki se je izkazala za izjemno učinkovito in so jo učenci dobro sprejeli, je *Among Us*. Med odmori sem videla učence igrati to igro, zato sem jo poiskala na spletu. Predpostavka te igre družbenega zavajanja je precej preprosta; igralci dobijo vlogo člana posadke ali prevaranta. Medtem ko mora prvi rešiti vrsto nalog na vesoljski ladji in jo pripraviti na odhod, drugi poskuša sabotirati ladjo tako, da onemogoči člane posadke. Ob odkritju trupla se skliče izredni sestanek, na katerem igralci glasujejo o tem, kdo je prevarant. Člani posadke zmagajo v igri, ko opravijo vse naloge ali odkrijejo prevaranta. Zmaga pa lahko tudi prevarant, če se uspešno izogne odkritju in onesposobi vse člane posadke.

Igro sem prilagodila tako, da sem oblikovala naloge, povezane s tematiko, obravnavano pri pouku (npr. noč čarovnic, božič, zahvalni dan, prazniki, nakupovanje). Učitelj pred prihodom učencev pripravi učilnico tako, da po učilnici ustvari sobe vesoljskih ladij. Nekatere sobe vsebujejo QR kodo, ki od učencev zahtevajo, da opravijo določene naloge. Ob prihodu se učenci razdelijo v pare, dobijo igralne figure in tablični računalnik, nato pa se seznanijo z igralno ploščo v obliki tlorisa vesoljske ladje z vsemi sobami.

Učenci nato dobijo navodila za dejavnost. Vsak par, ki dela neodvisno od drugih, mora postaviti igralno figuro na igralno ploščo preden vstopi v izbrano sobo, kjer nato poišče QR kodo, jo optično prebere in izpolni nalogo. Ko je naloga rešena, jo par pokaže vodji igre (učitelju), ki označi nalogo kot opravljeno. Par lahko nato premakne svojo igralno figuro na igralni plošči in nadaljuje pot v drugo sobo. Člani ekipe ne smejo vzeti ali se dotakniti nobene QR kode; to lahko storijo le prevaranti, potem ko pokažejo mojstru, da so opravili nalogo. Pred začetkom dejavnosti učenci zaprejo oči, učitelj pa izbere dva para, ki bosta prevaranta.

Cilj igre je, da pari članov posadke opravijo čim več nalog, da je vesoljska ladja pripravljena na odhod, medtem ko so nekateri pari prevaranti, katerih cilj je, da naloge opravijo prvi, tako da sabotirajo ostale pare in jim otežijo opravljanje vseh nalog, na primer tako, da spremenijo lokacijo QR kod ali podtaknejo lažne QR kode. Na koncu igre učitelj organizira skupno srečanje, na katerem učenci povedo, kdo so po njihovem mnenju prevaranti.

INTERNATIONAL EXCHANGE – WHEN AN AUTHENTIC ENVIRONMENT BECOMES A SPANISH CLASSROOM

MEDNARODNA IZMENJAVA – KO AVTENTIČNO OKOLJE POSTANE UČILNICA ŠPANŠČINE

David Heredero Zorzo

Tuji učitelj pri pouku španščine, Gimnazija Škofja Loka

Abstract

Škofja Loka Grammar School organises an exchange with a Spanish school in Alcalá de Henares, near Madrid. Our students who are learning Spanish go there for a week, and then the Spanish students return the visit. This exchange is a very important experience for students in many ways. They get to experience the language and culture first-hand as they have a great opportunity to apply the knowledge they have acquired in Spanish lessons in an authentic environment. A great advantage of such an exchange is that students are offered a closer insight into a foreign culture. They live with Spanish families and have to get used to the timetable and the way they eat, the socialisation, the school system and so on. Of course, they also get to know the city of Alcalá de Henares, Madrid and other picturesque cities in this part of Spain. However, when the Spanish students return their visit, the Slovenian students have to introduce them to the Slovenian culture and landscape, which is undoubtedly a very important experience, because they learn to see their country from a different point of view. They form close friendships with the Spanish students, which, in many cases, continue after the exchange. The whole project provides them with high motivation to continue learning Spanish and to gain important experiences, which will surely be useful in their adult life.

Povzetek

Gimnazija Škofja Loka za dijake organizira izmenjavo s špansko šolo v mestu Alcalá de Henares blizu Madrida. Naši dijaki, ki se učijo španščino, se v Španijo odpravijo za en teden, tamkajšnji dijaki pa nato vrnejo obisk. Ta izmenjava je za dijake zelo pomembna izkušnja iz več vidikov. Dijaki spoznajo jezik in kulturo iz prve roke, saj imajo izjemno priložnost, da v avtentičnem okolju uporabijo znanje, pridobljeno pri pouku španščine. Prednost take izmenjave je tudi, da dijaki поблиžje spoznajo tujo kulturo. Živijo pri španskih družinah in se morajo navaditi na urnik in način prehranjevanja, socializacijo, šolski sistem in tako naprej. Seveda pa spoznajo tudi mesto Alcalá de Henares, Madrid in še druge slikovite kraje v tem delu Španije. Ko pa španski dijaki vrnejo obisk, jim morajo slovenski dijaki predstaviti slovensko kulturo in pokrajino, kar je nedvomno zelo pomembna izkušnja, saj se naučijo pogledati svojo deželo z drugega zornega kota. S španskimi dijaki vzpostavijo zelo močno prijateljstvo, ki se v več primerih ohrani tudi po končani izmenjavi. Celoten projekt jim daje zelo močno motivacijo za nadaljevanje učenja španščine in pridobivanje pomembnih izkušenj, ki jim bodo v odraslem življenju zagotovo koristili.

3 Zbornik prispevkov

RAZVOJ KLJUČNIH KOMPETENC ZA VSEŽIVLJENJSKO UČENJE PRI MLADIH SKOZI MEDNARODNE AKTIVNOSTI PROGRAMA MEPI

DEVELOPING KEY COMPETENCES FOR LIFELONG LEARNING THROUGH INTERNATIONAL MOBILITY ACTIVITIES OF THE DUKE OF EDINBURGH'S INTERNATIONAL AWARD FOR YOUNG PEOPLE

Jaka Kregar

Društvo GAHA Slovenija

jaka@mepi.info

Povzetek

Za posameznikovo uspešno življenje in delovanje v najširšem smislu je izjemnega pomena celostno razvijanje njegovih kompetenc. Za uspešno spopadanje z globalni izzivi sodobnega, povezanega sveta ne zadošča več omejeno razvijanje teh kompetenc v lokalnem okolju. V prispevku na primeru Programa MEPI prikazujemo možno smer celostnega razvijanja ključnih kompetenc za vseživljenjsko učenje preko mednarodnih aktivnosti, ki z neformalnih in priložnostnim izkustvenim učenjem učinkovito dopolnjujejo kompetence, ki jih mladi pridobivajo v procesu formalnega izobraževanja.

Ključne besede: kompetence, vseživljenjsko učenje, mednarodne aktivnosti, program MEPI.

Abstract

Comprehensive development of key competences plays a key role in an individual's well-being and fulfillment of their potential. Competence development, limited to local settings, is no longer sufficient to successfully tackle the global challenges of today's world and should be expanded to the international scale. In the article we discuss development of key competences for lifelong learning through international mobility activities of The Duke of Edinburgh's International Award for Young People. Activities comprise of non-formal learning methods and opportunistic learning situations and efficiently complement competence development that young people undergo in the process of formal education.

Keywords: key competences, lifelong learning, international activities, The Duke of Edinburgh's International Award for Young People.

1 UVOD

Za posameznikovo uspešno življenje in delovanje v najširšem smislu je izjemnega pomena celostno razvijanje njegovih kompetenc. Kompetence opredelimo kot kombinacije znanja, spretnosti in odnosa, posameznik pa jih lahko pridobiva in razvija v procesih formalnega,

neformalnega in priložnostnega učenja (Ključne kompetence za vseživljenjsko učenje: Evropski referenčni okvir, 2018). V Društvu GAHA Slovenija opažamo, da je pridobivanje teh kompetenc je pogosto omejeno na posameznikovo lokalno okolje, kar pa v sodobnem, povezanem svetu ne zadošča več za uspešno spopadanje z vse bolj globalnimi izzivi sedanjosti in prihodnosti, zato je nujno vključevanje mladih v projekte mednarodne mobilnosti, da bi lahko celostno pridobili in razvili ključne kompetence.

2 RAZVIJANJE KLJUČNIH KOMPETENC SKOZI PROGRAM MEPI

2.1 EVROPSKI OKVIR KLJUČNIH KOMPETENC

Evropska komisija je definirala okvir ključnih kompetenc za vseživljenjsko učenje. To so tiste kompetence, ki jih posamezniki potrebujejo za osebno izpolnitev in razvoj, zaposljivost, socialno vključenost, uspešno življenje v mirnih družbah, trajnosten in zdrav način življenja ter aktivno državljanstvo (Uradni list Evropske unije, 2018). Kot idealen okvir za pridobivanje teh kompetenc so se v našem primeru izkazale mednarodne aktivnosti Programa MEPI, ki s skupinskimi izzivi v naravnem okolju (pustolovske odprave) ali skupnostnimi projekti mladih (projekt Neznani prijatelj) omogočajo neformalno pridobivanje in razvoj večine ključnih kompetenc, ki jih je opredelil Evropski svet. Mednarodna mreža programa omogoča enostavno navezavo partnerstev, hkrati pa je program vpet v šolski sistem in ponuja logično dopolnitev in nadgradnjo formalnega izobraževanja, v okviru katerega mladostniki pridobivajo predvsem komponento znanja, manj pa razvijajo spretnostno in odnosno komponento.

2.2 PROCES UČENJA IN PREGLED PRIMEROV TEMATIK IN UČNIH SITUACIJ

Pri vseh aktivnostih je v središče učenja postavljena mlada oseba, proces pa sledi poenostavljenemu Kolbovemu ciklu izkustvenega učenja (načrtuj-izvedi-vrednoti). Posameznik tako posvoji načrtovano aktivnost, je motiviran za njeno kakovostno izvedbo in ob koncu celovito ovrednoti učno izkušnjo, se zaveda pridobljenih kompetenc in načrtuje njihovo uporabo v prihodnjih situacijah.

Fleksibilen okvir programa omogoča, da lahko izvajalci v okviru mobilnosti naslavljajo najrazličnejše tematike. V Društvu GAHA Slovenija smo v sodelovanju z vzgojno-izobraževalnimi zavodi v zadnjih 10 letih izvedli različne oblike mednarodnih odprav in taborov, pri čemer smo tematsko med drugim naslavljali zdrav življenjski slog, staroselske kulture, politične in zgodovinske tematike, učenje na prostem, medkulturni dialog in mladinsko voditeljstvo.

V Tabeli 1 podajamo pregled ključnih kompetenc za vseživljenjsko učenje in primere učnih situacij, ki vodijo k pridobivanju teh kompetenc.

Tabela 1: Tabele morajo biti navedene v besedilu preden se tabela pojavi. Opis tabele, ki je nad tabelo, vsebuje cele stavke in se zaključuje s piko. Sama tabela in njen opis morata biti na isti strani.

Kompetenca	Učne situacije
Pismenost	Izdelava seminarske naloge o temi projekta Pisanje reportaže o aktivnosti Izražanje občutij v knjižici spominov
Večjezičnost	Komunikacija v mednarodnih skupinah Komunikacija z lokalnim prebivalstvom Zavedanje jezikovne in kulturne raznolikosti
Matematična, naravoslovna, tehniška in inženirska kompetenca	Načrtovanje raziskovanja, projekta Iskanje in kritično vrednotenje podatkov Spoznavanje vremenskih pojavov in z njimi povezanih tveganj
Digitalna kompetenca	Postavitev bloga o projektu Izdelava video reportaže Geocaching Načrtovanje poti s pomočjo digitalne kartografije Iskanje podatkov na spletu
Osebnostna, družbena in učna kompetenca	Prepoznavanje zmožnosti (fizični izziv) in ustrezna kondicijska priprava Spopadanje z negotovostjo in stresom – daleč od doma Usklajevanje dela v skupini
Državljska kompetenca	Raziskovanje sodobnih dogodkov in glavnih dogodkov v nacionalni, evropski in svetovni zgodovini
Podjetnostna kompetenca	Iskanje transportnih povezav in nakup vozovnic Zbiranje sredstev za izvedbo projekta (donatorji, sponzorji) Načrtovanje faz projekta, delitev zadolžitvev Postavljanje ciljev
Kulturna zavest in izražanje	Predstavljanje lastne kulture drugim (npr. medkulturna tržnica, medkulturni večeri) Vrednotenje in sprejemanje elementov drugih kultur Ustvarjanje v lastni in tuji kulturi

3 SKLEP

Mednarodne aktivnosti ustvarjajo nove učne priložnosti, ki so izjemno pomembne v globalnem svetu in omogočajo celosten razvoj posameznikovih kompetenc. Za uspešno izvedbo take aktivnosti je potrebno napraviti jasen načrt razvoja kompetenc in strukturirati učno izkušnjo, predvsem pa ne smemo zanemariti identifikacije in vrednotenja pridobljenih kompetenc ter vrednotenja učne izkušnje, saj bo posameznik le v tem primeru ozavestil naučeno in v kasnejših situacijah v življenju to tudi uporabil.

Mednarodne aktivnosti za izvajalce in udeležence sicer predstavljajo velik organizacijski in programski izziv, vendar po naših izkušnjah ravno stopnja izziva vpliva na večjo motiviranost in razvoj medsebojnega zaupanja sodelujočih med vsemi sodelujočimi. Ob dostopnih mehanizmih javnega financiranja, predvsem s strani Evropske unije, in razvitih partnerskih mrežah menimo, da obstaja realna možnost, da vsak mladostnik pridobi kakovostno mednarodno izkušnjo in z njeno pomočjo pridobi in razvija svoje kompetence.

LITERATURA IN VIRI

Ključne kompetence za vseživljenjsko učenje: Evropski referenčni okvir. 2018. Ljubljana: MOVIT. Prezeto 3. 5. 2022 s spletne strani

http://www.movit.si/fileadmin/movit/0ZAVOD/Publikacije/Tematske/2018_Kljucne_kompetence_za_vsezivljenjsko_ucenje.pdf.

Priporočila Sveta z dne 22. maja 2018 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje, 2018. Uradni list Evropske unije 2018/C 189/1.

MEDNARODNE IZMENJAVE IN EKSURZIJE V MESTO TABOR NA ČEŠKEM

INTERNATIONAL EXCHANGES AND EXCURSIONS IN TABOR, CZECH REPUBLIC

Andreja Kolar

Gimnazija Škofja Loka

andreja.kolar@gimnazija-skofjaloka.si

Povzetek

Vse dosedanje oblike sodelovanja (izmenjave, ekskurzije, Erasmus+) s Saukrome Gymnasium iz mesta Tabor so pokazale, da dijaki s tovrstnimi oblikami izobraževanja izven šolskih klopi pridobijo številna nova znanja in izkušnje. Pred izvedbo dejavnosti je potrebno skrbno vsebinsko in izvedbeno načrtovanje ter organizirana priprava dijakov, po možnosti z njihovo aktivno udeležbo. Po vrnitvi domov pa je koristno opraviti tudi natančno evalvacijo, ki daje pomembne napotke tudi za pripravo prihodnjih aktivnosti. Dosedanje izkušnje so potrdile domnevo, da so dijaki veliko bolj motivirani za spoznavanje tuje kulture, načina življenja, zgodovine in ostalih značilnosti, če imajo že neko predhodno znanje in oporne točke, iz katerih izhajajo. Udeležence je potrebno že pred odhodom pripraviti tudi na to, da je pri ekskurzijah, zlasti pa pri izmenjavah, nemogoče načrtovati potek do zadnje podrobnosti in da se je pogosto treba sproti prilagajati nastalim situacijam (vremenske razmere, morebitne bolezni, nerazumevanje jezika v gostiteljskih družinah, značajske razlike med gostiteljem in gostom...). Pri načrtovanju vsebinskih aktivnosti je potrebno paziti tudi na njihovo časovno razporeditev in skoncentriranost, saj je potrebno, da dijaki dogajanje v tujem svetu ne le znajo opaziti, ampak da ga imajo tudi priložnost začutiti. Zlasti pri izmenjavah mora udeležencem ostati dovolj časa za druženje in komunikacijo z njihovimi gostitelji, saj prostočasne aktivnosti omogočajo popolnoma drugačno spoznavanje ljudi in okolja. Pri določanju vsebinskih aktivnosti je potrebno sodelovanje tudi s tujimi gostitelji, saj je rezultat dejavnosti nedvomno boljši, če se dejavnosti vsebinsko dopolnjujejo oziroma ima izmenjava neko tematsko rdečo nit. Svet kot učilnica je dovolj velik in pester, da lahko vsakdo v njem najde obilo priložnosti za nadgradnjo svojega znanja in tudi za osebno dozorevanje, naloga profesorjev pa je, da dijakom vrata v takšno učilnico pomagamo odpreti in pridržati, da vstopijo skozi njo.

Ključne besede: Češka, izmenjava, ekskurzija, srednji vek, znanje, izkušnje, šolski sistem

Abstract

All forms of cooperation (exchanges, excursions, Erasmus+) with the Saukrome Gymnasium in Tabor have shown that students gain a lot of new knowledge and experience through this type of education outside the classroom. Before the activities can take place, it is necessary to carry out careful planning of the content and implementation, as well as organised preparation of the students, preferably with their active participation. After returning home, it is also useful to carry out a thorough evaluation, which also provides important guidelines for the preparation of future activities. The experience

obtained so far has confirmed the assumption that students are much more motivated to learn about a foreign culture, their way of life, history and other features if they already have some prior knowledge and reference points to draw from. Participants should also be made aware prior to departure that excursions, and especially exchanges, are impossible to plan down to the last detail and that it is often necessary to adapt to situations as they arise (weather conditions, possible illnesses, incomprehension of the language in the host families, character differences between hosts and guests, etc.). The timing and concentration of the activities should also be taken into account when planning the content, as it is necessary that the students not only notice what is happening in the foreign world, but also have the opportunity to feel it. It is especially during exchanges that participants should have enough time to socialise and interact with their hosts as leisure activities offer a completely different way of getting to know people and the environment. Cooperation with the foreign hosts is also necessary when defining the content of the activities as the outcome of the activities is undoubtedly better if they complement each other or if the exchange has a common thread. The world as a classroom is big and varied enough for everyone to find plenty of opportunities to improve their knowledge and personal development, and it is the teachers' job to help open and hold the door for students to enter it.

Keywords: The Czech Republic, exchange, excursion, Middle Ages, knowledge, experience, school system

1 UVOD

V prispevku bom prikazala dolgoletno mednarodno sodelovanje med Gimnazijo Škofja Loka in Taborske Soukrome gimnazium iz mesta Tabor na Češkem.

Namen sodelovanja je spoznavanje preteklosti in sedanosti tega češkega mesta in seveda tudi iskanje podobnosti ter tudi razlik v zgodovini obeh srednjeveških mest. Vsakokratni obisk Tabora pa je bil namenjen tudi primerjavam med obema šolskima sistemoma (predmetnik, matura, šolske in obšolske dejavnosti, financiranje, počitnice...) predvsem iz vidika razlik med šolama, od katerih ena spada v okvir javnega šolstva, druga pa je zasebna šola. V okviru več kot desetletnega sodelovanja smo organizirali mednarodne izmenjave bodisi evropskega razreda ali izmenjave zainteresiranih prijavljenih dijakov drugega letnika. V nekaterih letih, ko razmere niso omogočale izmenjav, smo na Češko organizirali ekskurzijo, ki se jo je običajno udeležilo med 40 in 45 dijakov. Zadnja leta šoli intenzivno sodelujeta tudi na področju projektov v okviru projekta Erasmus+.

Pri izvedbi izmenjave in ekskurzije smo pogosto sodelovali tudi s Šolskim centrom Škofja Loka, s katerim smo imeli organiziran skupni prevoz in tudi del programa (ogled Tabora ter poldnevno ekskurzijo na grad Hluboka ter celodnevni ogled češke prestolnice). Trikrat pa smo pri tovrstni izmenjavi združili tudi moči z osnovno šolo Ivana Groharja, kjer so v izmenjavo vključili tudi nekaj svojih učencev. Na tak način smo spontano povezali tudi različne ravni izobraževalnega sistema tako po vertikalni kot horizontalni liniji.

2 ČASOVNICA IZMENJAVE

Čas trajanja izmenjave ali ekskurzije je bil največkrat od četrтка do ponedeljka (razen kadar je šlo za celotedensko izmenjavo). Začetki sodelovanja med obema šolama izhajajo iz temeljev pobratenosti mest Tabor in Škofja Loka (mesti pobrateni od 2006) zato je bilo vsakoletno sodelovanje obogateno tudi s sodelovanjem občine Škofja Loka in njenih predstavnikov (župan ali njegovi namestniki in koordinatorji za mednarodno sodelovanje), ki so se vsako leto udeleževali Taborskih setkanj.

2.1 PRIPRAVE NA IZMENJAVO

Obisk mesta Tabor je vsako leto potekal v takem terminu, da smo si lahko ogledali in aktivno sodelovali na Taborskih setkanjih (Taborska srečanja), ki jih zadnjih trideset let v tem srednjeveškem češkem mestu pripravljajo vsako leto drugi vikend v septembru. Taborska setkanja so zgodovinsko – etnološka prireditve, ki traja od petka do nedelje in vključuje prikaz zgodovine samega mesta s poudarkom na husitskem gibanju, ki je v 15. in 16. stoletju močno zaznamovalo mesto Tabor in njegovo okolico. Celoten sklop prireditev je vezan na številna prizorišča v samem centru mesta in njegovi bližnji okolici. Vsako leto potekajo prikazi starih obrti in sejem, kjer prodajajo izdelke domačih obrtnikov. Program dogajanja popestrijo tudi številne glasbene prireditve, koncerti in nastopi folklornih skupin. Jedro dogajanja pa sta dve povorki, od katerih ena poteka v petek zvečer in je namenjena prikazu husitskega gibanja. V tem sprevodu so prikazani prizori iz časov Jana Husa in Jana Žižke. Sodelujoči so oblečeni v tradicionalna oblačila češkega podeželja, sprevod pa prikazuje dogajanja v času, ko so se na češkem začele pojavljati verske in družbene zahteve po spremembi tedanjega stanja v cerkvi in družbi. Petkov sprevod se zaključi na osrednjem trgu v mestu, kjer potem na glavnem odru župan mesta Tabor slavnostno otvori vsakoletna Taborska srečanja. Drugi sprevod pa je v soboto v opoldanskem času. V tem pa sodelujejo domačini od najmlajših do najstarejših, pridružijo pa se jim tudi gostje iz vseh s Taborom pobratenih mest. Večina je oblečena v različne imitacije srednjeveških oblačil, ki se jih za ta dan da tudi organizirano izposoditi. Tudi profesorji spremljevalci loških gimnazijcev se po navadi oblečemo v srednjeveška oblačila in sodelujemo v sprevodu (posebna atrakcija za naše dijake). V tem sobotnem sprevodu so vsako leto sodelovali tudi dijaki škofjeloške gimnazije, ki so bili oblečeni v kostume v škofjeloških barvah. To svojo preobleko so si dijaki izdelali sami v delavnici, ki je potekala nekaj dni pred odhodom na šoli. Izdelovanje oblačil je potekalo pod mentorstvom akademske slikarke Agate Pavlovec. Tovrstne priprave doma so pri dijakih vzpodbudile dodatno zanimanje in radovednost, kaj se bo v okviru mednarodnega projekta dogajalo, kaj bodo videli, predvsem pa, kaj bodo doživeli. Že pred odhodom na Češko smo dijake vedno opozorili, da naj dogajanja v sklopu srednjeveških prireditev primerjajo tudi s škofjeloškim Historialom, ki se vsako leto odvija konec junija v sklopu prireditev ob domačem občinskem prazniku (Taborska Setkani, 2022).

Kadar je šlo za organizacijo izmenjave, je vedno velik del priprav narejen že pred samim odhodom, da se določijo udeleženci in da se naredi seznam gostov in gostiteljev. Kar nekajkrat

smo se soočili s precejšnim težavami, ker se številke niso ujemale ali pa ker so bile prevelike starostne razlike med slovenskim gosti in češkimi gostitelji (tudi zato nam je sodelovanje z osnovno šolo prišlo še kako prav). Priprave na izmenjavo pa so potekale tudi na vsebinskem nivoju s spoznavanjem češke zgodovine, geografije, kulture, znanih osebnosti...

Kadar smo izvajali samo program ekskurzije, so bili dijaki nameščeni v enem izmed dijaških domov v predmestju Tabora. V teh primerih smo organizirali še nekaj dodatnih aktivnosti povezanih z ogledi mestni kulturnih pa tudi naravnih znamenitosti. Takšen način spoznavanja Češke nudi več možnosti za ogled, daje pa manj manevrskega prostora za spoznavanje ljudi in za neposredno komunikacijo z njimi.

Leta 2015 smo istočasno izvajali celo oba programa in sicer smo vzporedno imeli skupino dijakov, ki je bivala v dijaškem domu in smo z njo izvedli klasični program ekskurzije, druga skupina dijakov pa je bila v sklopu izmenjave in je bivala pri gostiteljskih družinah. Del programa smo izvedli skupaj in dobili smo odličen vpogled v prednosti izvajanja ene oziroma druge oblike dejavnosti in pridobivanja izkušenj. Takšna varianta je zahtevala ogromno sprotne prilagajanja in časovnega usklajevanja, tako da smo sklenili, da v prihodnje tega ne bomo več izvajali.

2.2 SEZNANITEV Z ZGODOVINO IN OKOLICO MESTA TABOR

Za spoznavanje Taborske preteklosti je bil namenjen čas v četrtek zvečer (po prihodu in prvem srečanjem z mestom) ter v sobotnem dopoldnevu. Glavne poteze iz zgodovine Češke smo predelali že na vožnji proti mestu, kjer sem poskušala skupaj z udeleženci najti kar največ skupnih točk med obema državama oziroma narodoma (nekdanja skupna država SRNC in Avstro-Ogrska, velik pomen posameznikov iz obdobja reformacije, povezave kulturnih in literarnih ustvarjalcev v 19. stoletju...), na drugi strani pa sem jih poskušala pripraviti tudi na mnoge razlike, ki se kažejo tako v možnostih razvoja v preteklosti kot tudi v sedanosti. Ker gre za jezikovni prostor, ki pripada skupini slovanskih jezikov, smo se z dijaki vedno dogovorili, da bodo zelo pozorno spremljali in poslušali jezik (zlasti, kadar je šlo za izmenjave in bivanje v gostiteljskih družinah). Skupna končna ugotovitev na povratku domov je bila vedno znova enaka in sicer, da mi Čehe bistveno več in bolje razumemo kot obratno.

Ker je osrednji mestni prostor Žižkov trg (Žižkove namesti) smo morali seveda spoznati tudi, kdo je bil Jan Žižka in kakšno vlogo ima za Češko zgodovino in za samo mesto Tabor. Poleg Jana Husa je on najpomembnejša osebnost husitskega gibanja in zaslužen za to, da so husiti še dolgo po usmrtni Jana Husa imeli pod nadzorom območje Južne Češke (Hussite Wars, 2021; Jan, Count Žižka, 2022).

Ker sta Tabor in Škofja Loka srednjeveški mesti, smo seveda primerjali tudi arhitekturno zasnovo obeh mest, utrjenost mesta, lego, prometne povezave, ulični sistem... Za poznavanje preteklosti smo se spustili tudi v taborsko podzemlje, kjer smo spoznavali sistem podzemnih

povezav neposredno pod glavnim mestnim trgom. Ta skriti del mesta je služil predvsem za shranjevanje hrane in za zaščito ljudi v obdobju različnih nevarnosti, ki so grozile mestu.

Za boljše in lažje predstavljanje obdobja husitske dejavnosti, smo si vedno ogledali tudi muzejski prikaz eksponatov, ki nazorno pričajo predvsem o vojaški opremljenosti husitov ter o njihovih vojaških strategijah in taktikah s pomočjo lesenih bojnih voz, ki so služili tako za transportne kot tudi za obrambne in napadalne naloge...

Husitska stvarnost ni pospravljena samo v taborski mestni muzej, ampak je z njo prepleteno celo mesto – od imena mesta, do ohranjenega obzidja, poimenovanj ulic in trgov do spomenikov Husu in Žižki, pa seveda ohranjena husitska cerkev z posebnim pokopališčem v njeni notranjosti (Tabor sights..., 2005).

V program ekskurzije je bilo vedno vključeno tudi spoznavanje okolice Tabora, predvsem je na udeležence vedno naredil velik vtis grad Hluboka, kjer smo si ogledali njegovo notranjost in spoznali namembnost posameznih prostorov in bogato notranjo opremo. Po vodenem ogledu je bil čas tudi za sprehod po čudoviti parkovno urejeni okolici gradu. Na primeru tega gradu smo razmišljali tudi o primerjavi med grajskimi poslopji na Slovenskem in na Češkem in ugotavljali, zakaj slovenski prostor nima takih mogočnih grajskih stavb (Havlova, 2010). Naredili smo primerjavo med slovenskim in češkim plemstvom v srednjem veku in ugotovili, da so plemiške rodbine, ki so imele posestva v slovenskih deželah večinoma prihajale iz nemškega sveta, medtem, ko je bilo na Češkem več domačega in bolj bogatega plemstva (Tabor sights..., 2005).

Nedeljski dan je bil v primeru ekskurzij namenjen celodnevnomu ogledu češke prestolnice Prage. Z vodenim ogledom smo spoznali glavne praške kulturne znamenitosti in dobili odgovor na to, zakaj mesto poimenujemo tudi zlata Praga. Občudovali smo Hradčane, Vltavo, praške trge in ulice, Karlov most, Orloj, židovsko četrt in še in še. Dijaki so lahko spoznali, da so Čehi v srednjem veku imeli res pomemben položaj znotraj tedanjega Sveto rimsko nemškega cesarstva in da je univerza v Pragi pomenila eno izmed najbolj priznanih izobraževalnih ustanov v tedanji Evropi.

Tudi pri ogledu Prage se spet hote ali nehote pojavi primerjava z Ljubljano in ponovno smo pri pomembni skupni točki in povezovalnem elementu pri obeh mestih – to je arhitekt Jožef Plečnik, ki je pustil izjemen pečat tako v Pragi (Hradčani) kot v Ljubljani.

Program izmenjav in ekskurzij smo vedno oblikovali tako, da so dijaki imeli tudi nekaj (dovolj) prostega časa, ki so ga lahko namenili individualnim ogledom mestnih kulturnih znamenitosti in muzejev, lahko pa so se preprosto prepustili mestnemu utripu v času Taborskih Setkanj. V sobotnem popoldnevu so lahko prisluhnili različnim nastopom glasbenih skupin. Na glavnem odru so vsako leto nastopili tudi glasbeniki ali folkloristi iz Škofje Loke. Utrip dogajanja so lahko

začutili tudi ob ogledu viteškega turnirja in ob sprehajanju med številnimi stojnicami. Kadar je šlo za klasično izmenjavo, so si marsikaj od zgoraj naštetega in tudi marsikaj drugega ogledali v družbi sojih gostiteljev in njihovih družin.

En dan izmenjave ni bilo organiziranih skupnih aktivnosti prav iz razloga, da bi lahko bolje spoznavali družinski utrip znotraj gostiteljske družine. Ta čas je bil namenjen tudi njihovemu medsebojnemu druženju in spoznavanju. V nekaterih primerih so se pokazale tudi precejšnje težave v komunikaciji zaradi različne ravni znanja angleščine. V takšnih primerih se nesporno pokaže, kako je potrebno v takih primerih veliko iznajdljivosti in prilagodljivosti. Vsaka tovrstna izkušnja (bolj ali manj pozitivna) je šola za življenje, ki se ne da primerjati s poukom v šolskih klopeh.

Na poti domov smo se do sedaj vedno ustavili tudi v Češkem Krumlovu, mestu, ki je pod uradno Unescovo zaščito. Sprehodili smo se po mestu, občudovali njegovo arhitekturno zgradbo in barvitost fasad. Mesto je postavljeno na okljuku reke Vltave in je imelo odlično izhodišče za trgovino. Na tem področju smo se dotaknili tudi vprašanj meja med Nemčijo in Češko (oz. nekdanjo Češkoslovaško) in izpostavili problem narodnih manjšin, konkretno nemške narodne skupnosti, ki je po določbah versajskega miru prišla v sklop Češkoslovaške. Z najvišje točke v mestu je odličen razgled nad okolico in tam se da odlično opazovati lego mesta in pomen naravnogeografskih značilnosti (reka, obdelovalne površine, obramba....) na razvoj mestne naselbine. Tudi na tem mestu se da narediti korelacije med zunanjo podobo in značilnostmi srednjeveške Škofje Loke in Češkega Krumlova.

2.3 TABORSKA SETKANJA

V času, ko potekajo Taborska setkanja, se zelo lepo pokaže, kako to češko mesto živi s svojo preteklostjo in kako se za ta septembrski vikend vsi meščani nekako vrnejo nazaj k svojim zgodovinskim koreninam, o čemer lepo spregovori dejstvo, da so vsa okna v hišah, mimo katerih gre sprevod, odprta in da stanovalci z glasnim vzklikanjem pozdravljajo sodelujoče v sprevodu. Tudi na obeh straneh ulic, kjer se vije povorka, so množice ljudi (domačinov in turistov), ki spremljajo dogajanje. Nad vzdušjem so bili vedno znova navdušeni tudi naši dijaki.

Poleg sodelovanja v tem sprevodu, so bili dijaki aktivno vključeni tudi v prireditev pri lipi slovensko - češkega prijateljstva, ki stoji sredi mesta Tabor. Vsako leto je v soboto zjutraj (v času Taborskih Setkanj) pri tej lipi srečanje delegacij mest Tabor in Škofja Loka (župana obeh mest ali njuna namestnika). Poteka tudi kulturna prireditev, ki jo oblikujejo predvsem slovenski obiskovalci, ki so takrat v Taboru in domačini iz mesta Tabor. Vsaj eno točko kulturnega programa pa pripravijo in izvedejo tudi naši gimnazijci. S tem srečanjem se krepi občutek sodelovanja med lokalno skupnostjo in šolo in seveda tudi občutek povezanosti med ljudmi, ki pripadajo dvema bratskima slovanskima narodoma. Poseben čar je seveda slišati slovensko pesem in predvsem slovensko himno nekje v tujini, še večjo vrednost pa ima, če si

v dogajanje aktivno vključen. Kadar so v delegaciji občine Škofja Loke bili tudi predstavniki radia Sora, so dijaki tudi dali kakšno izjavo za javnost, kar je še dodatno popestrilo dogajanje.

2.4 DIJAKI V ŠOLI

Sodelovanje med obema šolama vedno temelji tudi na obisku in ogledu same šole ter na delavnicah, ki jih organizirajo za naše dijake (po navadi je temu namenjeno petkovo dopoldne). Dijaki imajo možnost, da hospitirajo pri pouku različnih predmetov. Delavnice so največkrat organizirane na temo poznavanja zgodovine in geografije ter različnih pomembnih in znanih osebnosti iz sveta športa, glasbe, politike... Skupna ugotovitev po obisku šole je običajno bila, da obstajajo številne podobnosti v šolskem sistemu, opazne pa so seveda tudi razlike (manjši razredi, 8 letna gimnazija...). Ker sem skoraj deset let bila v vlogi koordinatorice za sodelovanje s to češko gimnazijo, sem lahko tudi neposredno opazovala, kako se je v tem času zviševal nivo znanja tujega jezika (angleščine), zlasti potem, ko je bila uvedena državna matura.

3 JE SMISELNO IZVAJATI TOVRSTNE IZMENJAVE TUDI V PRIHODNJE?

Pri vsebinskem in izvedbenem načrtovanju aktivnosti je vedno potrebno veliko prilagodljivosti in sprotnega načrtovanja na terenu, saj so mnoge dejavnosti vezane tudi na vremenske okoliščine. Potrebno se je prilagajati v smislu spreminjanja vrstnega reda dnevnih aktivnosti ali celo zamenjati vrstni red programa posameznih dni.

Kadar smo izvajali izmenjavo s češkimi dijaki, smo program vezali na njihov obisk Škofje Loke vedno sestavili tako, da smo pokazali čim več lokalnih znamenitosti (predstavitev Škofjeloškega pasijona in izdelovanje loških kruhkov...) in jim omogočili tudi, da so vsaj delno spoznali tudi nekatere bisere slovenskega prostora (Postojnska ali Škocjanske jame, Slovensko primorje, Bled....)

Vse dolgoletne izkušnje povezane s sodelovanjem med našo gimnazijo in Zasebno gimnazijo v Taboru na Češkem so pokazale, da je tovrstna dejavnost za dijake še kako dobrodošla in da so se bili vedno pripravljeni vključiti v projekt ne glede na to, ali je šlo za izmenjavo ali ekskurzijo. Za dijake pomeni to nabiranje znanja, vtisov in doživetij na drugačen način, kot so ga sicer vajeni v šolskih klopeh. Evalvacije po povratku domov so vedno pokazale, da so jim tovrstne izmenjave ali ekskurzije všeč in da se zavedajo, da je to dejansko tudi način učenja, vendar na drugačen način. Vsega, kar dijaki na tak način pridobijo, pa se zanesljivo ne da ovrednotiti s številkami ali evalvacijskimi ocenami, ker takšen način pouka izven učilnice prinaša izkušnje, ki se nalagajo v dijakih in vplivajo tudi na njihov drugačen pogled na ljudi in na svet okrog njih. Pridobivajo tudi sposobnosti hitrega prilagajanja različnim (tudi nepredvidljivim) situacijam in se urijo v reševanju problemov in težav, ki se pojavijo kot sestavni del tovrstnih aktivnosti (zdravstvene težave, problem komunikacije, nekompatibilnost z gostiteljem...).

Pri načrtovanju in izvajanju dejavnosti kot so ekskurzije in izmenjave pride vedno do izraza medsebojna povezanost različnih predmetnih področij, med katerimi ima posebno vlogo komunikacija v tujem jeziku, pa tudi prepletanje zgodovine, geografije, sociologije... Za uspešno izvedbo vsake tovrstne dejavnosti so potrebne tudi predhodne priprave tako v smislu organizacije kot tudi vsebinske priprave. Pred odhodom na tuje smo izvedli že zgoraj omenjene delavnice za izdelavo kostumov, poleg tega pa smo imeli tudi predstavitev Češke in samega mesta Tabor. Za uspešno izvedbo programa se morata vedno truditi obe strani (obe sodelujoči šoli. oz. koordinatorji) programa, vendar pa brez aktivnega sodelovanja vseh vključenih dijakov, ni mogoče pričakovati uspešne izvedbe. Vse zaplete in nepričakovane situacije ter morebitne nesporazume je potrebno reševati sproti in na naših dosedanjih skupnih poteh sodelovanja ni prišlo (kljub obilici drobnih in manj drobnih zapletov) do situacije, ki ne bi bila rešljiva.

Zadnja tri leta ekskurzij in izmenjav na Češko ni bilo za epidemiološke situacije, sta pa obe šoli v tem času aktivno sodelovali pri Erasmus+ projektih, tako da sodelovanje ni prekinjeno in prepričana sem, da bo potekalo tudi v prihodnje.

VIRI IN LITERATURA

Havlova, M., 2010. *Chateau Hluboka nad Vltavou*. Colibri publisher.

Tabor sights of the historical centre, 2005. Tabor.

Taborska Setkani, 2022. Prevezeto 9. 4. 2022 s spletne strani:

<https://www.google.com/search?q=taborska+setkani>.

Hussite Wars, 2021. Prevezeto 9. 4. 2022 s spletne strani: https://www.worldhistory.org/Hussite_Wars/.

Jan, Count Žižka, 2022. Prevezeto 9. 4. 2022 s spletne strani: <https://www.britannica.com/biography/Jan-Count-Zizka>.

VIRTUALNA GALERIJA PRI POUKU UMETNOSTNE ZGODOVINE

VIRTUAL GALLERY IN ART HISTORY CLASS

Mateja Močnik

Gimnazija Škofja Loka

mateja.mocnik@gimnazija-skofjaloka.si

Povzetek

Virtualni sprehodi po galerijah, muzejih in arhitekturnih spomenikih so med pandemijo covid-19 dobili nov pomen. Dijaki in učenci umetnin zaradi omejitev potovanja in obiskovanja javnih ustanov niso mogli spoznavati v živo, učitelji in profesorji pa lahko en del te izkušnje v učilnico poustvarijo ravno s pomočjo virtualnih sprehodov, ki so na voljo na spletnih straneh muzejev in galerij. Bolj dodelani virtualni sprehodi vsebujejo poleg slikovnega gradiva tudi dodatne podatke in informacije, oblikovali pa so se tudi novi načini izvajanja vodenega ogleda, ki v živo poteka preko različnih spletnih aplikacij. Z ustrezno učiteljevo pripravo je virtualni sprehod lahko dobrodošla popestritev pouka umetnostne zgodovine, ki umetnine približajo dijakom.

Ključne besede: umetnostna zgodovina, muzeji, galerije, arhitektura, virtualna galerija, virtualni sprehod.

Abstract

Virtual tours in galleries, museums and architectural monuments gained a special meaning during covid-19 pandemic. Students couldn't see the art in person because of limitations considering travel and visiting public buildings, but teachers can replicate a part of that experience true virtual tour. Many of these tours are available on gallery and museum websites. More detailed tours also contain additional information about a specific piece of art. During pandemic times a new form of guided tours became available - live virtual tour guided by an official guide over different online platforms. With some additional preparation different types of virtual tours can be incorporated in art history classes, making art more approachable to the young population.

Keywords: art history, museums, galleries, architecture, virtual gallery, virtual tour.

1 UVOD

Velik del pouka umetnostne zgodovine v 1. letniku gimnazije, v okviru izbirnih predmetov v 3. letniku in pri pripravah na maturo iz zgodovine umetnosti, je spoznavanje z umetniškimi deli. Ne le spoznavanje njihove osebne izkaznice – avtor, naslov, letnica nastanka, velikost, kraj, itd., temveč tudi umestitev v prostor, kjer je to mogoče, razmerja med umetniškimi deli, pri primerih arhitekture različni pogledi in občutenje prostora, pri kiparskih delih pogled z vseh strani. Eden prvih učnih ciljev učnega načrta za likovno umetnost v 1. letniku se glasi: »Dijaki razvijajo opazovanje, opisovanje in občutenje umetnine« (Učni načrt, 2008). Vse to je za dijake najbolj smiselno narediti na terenu. Pri primerih arhitekture je to ogled same arhitekture

(njene zunanosti in notranosti), pri kiparskih in slikarskih delih pa je običajno takšen pogled mogoč v zbirkah in na razstavah muzejev in galerij.

V letu 2020 in 2021 se je s pandemijo covid-19 takšno ogledovanje umetniških del zelo omejilo. Potovanja niso bila mogoča, muzeji in galerije so bili zaprti, torej smo bili profesorji in dijaki ponovno omejeni na slikovno gradivo in občasne video posnetke, s katerimi smo poskušali umetnine predstaviti čim bolj plastično. Očitno pa je bila pandemija v nekaterih pogledih tudi dobra, saj je omogočila napredek v tehnologiji oz. uspešno uporabo tehnologije, ki se nam je, morda še par let nazaj, zdela skoraj nemogoča. Mnogi največji razstavnih prostori so umetniška dela svojih zbirk postavili na ogled obiskovalcem celotnega sveta, za katerega pa ni bilo potrebno zapustiti svojega doma.

Nekatere svetovno znane galerije in muzeji so imele spletni virtualni sprehod z ogledom zbirke na voljo že pred izbruhom pandemije, velika večina pa je to storitev v času karanten še nadgradila. Mnogi muzeji in galerije so to storitev vključili v ponudbo na svoji spletni strani ravno v času pandemije covid-19.

V nadaljevanju bom predstavila par evropskih in domačih primerov razstavnih prostorov ter arhitekturnih spomenikov, njihovih opcij za virtualne ogleds ter njihove prednosti in slabosti.

2 VIRTUALNI OGLEDI V SLOVENSkih IN EVROPSKIH GALERIJAh IN MUZEJIh

Virtualni ogledi zbirk muzejev in galerij niso na voljo v vseh ustanovah, tam kjer so prisotni pa jih lahko razdelimo na štiri osnovne oblike. V obliki virtualnega ogleda oz. sprehoda si je mogoče ogledati del zbirke muzeja oz. galerije, pripravili so virtualni ogled začasnih in/ali tematskih razstav v času zaprtja galerij in muzejev, nekatere ustanove pa so pripravile tudi mobilne aplikacije z virtualnimi sprehodi. Nekakšna mešanica vodenega ogleda v živo in virtualnega ogleda pa je v obliki vodenih ogledov z vodičem v realnem času, ki poteka preko različnih spletnih aplikacij (npr. Zoom). Za udeležbo na takšnem ogledu je potrebno kupiti vstopnico, razstavo si udeleženec pogleda virtualno in spremlja predstavitev vodiča, le-temu pa lahko zastavi tudi vprašanja, kot da bi bil ob njem v muzeju ali galeriji.

Primer 1: Narodna galerija, Ljubljana

Narodna galerija v Ljubljani je ena najpomembnejših zbirk slovenskega kiparstva in slikarstva do 20. stoletja. Na spletni strani ponujajo Google virtualni sprehod po galeriji. Sprehodiš se lahko v večini razstavnih prostorov, vidiš pa le slikarska in kiparska dela, dodanih ni nobenih podatkov o posameznih delih. Narodna galerija ima na svoji spletni strani zelo podroben seznam umetniških del v svoji zbirki (razstavljenih in shranjenih) z dodatnimi podatki in/ali opisi avtorjev in njihovih del. Brez osnovnega poznavanja umetnostno zgodovinskih obdobjev pa teh opisov skoraj ne moreš povezati z umetninami, ki jih opazuješ na virtualnem sprehodu (NG Ljubljana, 2022).

Primer 2: Louvre, Pariz

Muzej Louvre v Parizu je eden najbolj ikoničnih in največjih razstavnih prostorov na svetu. Zaradi splošno znanih umetniških del (npr. Da Vincijeva Mona Lisa) je ena izmed glavnih destinacij mnogih ljubiteljev umetnosti. Na spletni strani muzeja so na voljo virtualni ogledi petih tematskih razstav v enem izmed kril muzeja Louvre, ki se imenuje *Petit Galerie*. Poleg sprehoda po prostoru in ogleda umetniških del (slikarskih in kiparskih), so pri nekaterih primerih tudi ikone za dodatne informacije in dodatne slike umetniških del (Louvre, 2022).

Primer 3: Kunsthistorisches Museum, Dunaj

Eden najpomembnejših muzejev umetnostne zgodovine na Dunaju ponuja kar nekaj variant virtualnega sprehoda po zbirki. Brezplačen ogled nekaterih dvoran in likovnih del je narejen s pomočjo Google Arts & Culture aplikacije, kjer je navigacija dokaj preprosta, opisi likovnih del pa so dostopni pri nekaterih primerih tudi v angleškem jeziku. Nekatero tematsko razstavo so dostopne v obliki 3D sprehoda proti plačilu. Za KHM je dostopna tudi mobilna aplikacija KHM Stories, ki omogoča virtualni sprehod po muzeju z nekaterimi dodatnimi materiali, kot so rentgenski posnetki in podrobne analize umetnin. Aplikacija je brezplačna in znotraj aplikacije lahko izbereš tematske sprehode po muzeju in pri tem odkrivaš določene spomenike in informacije o njih. Aplikacija je zelo primerna za osnovnošolce in dijake, ki lahko samostojno raziskujejo umetnostne spomenike po tematskih sklopih, ki jih zanimajo, likovna dela pa so opremljena z zelo bogatim dodatnim materialom (KHM, 2022).

Primer 4: National Gallery, London

Na spletni strani National Gallery v Londonu je na voljo nekaj različnih variant virtualnega ogleda. Najbolj osnovni je Google sprehod po zbirki renesančnih umetnin, ki je brez dodatnih informacij. 3D ogled krila Sainsbury, kjer so razstavljeni primeri zgodnje renesančne umetnosti od 1200 do 1500, ima dodane podatke, ki so zapisani na tablicah ob razstavljenih delih. Med pandemijo je direktor galerije pripravil tedenski izbor umetnin in njihove predstavitve pošiljal naročnikom na e-novice (Slika 1). Glede na direktorjev izbor so pripravili tudi poseben virtualni sprehod, kjer pa so poleg umetniških del prisotni tudi podrobnejši opisi v pisni in govornjeni obliki, možnost 3D ogleda umetnine in povezava na podrobnejši opis, predstavitev avtorja in seznam preostalih del tega umetnika, ki je dostopen na spletni strani National Gallery. Dostopna je tudi mobilna aplikacija z naslovom Sensing the Unseen: Step into Gossaert's Adoration (NG London, 2022).

Slika 1: »Notranjost« virtualnega ogleda *The Director's Choice* v National Gallery, London.

Slika 2: Primer opremljenosti razstavljenih umetnin na virtualnem ogledu *The Director's Choice* v National Gallery, London.

3 VIRTUALNI OGLED ARHITEKTURNIH SPOMENIKOV

Pri ogledu arhitekturnih spomenikov si lahko delno pomagamo že z orodji Google Maps, kjer opcija Street View omogoča ogled zunanje podobe arhitekture (skoraj) kjerkoli na svetu (Google Maps, 2022). Tudi Google Earth omogoča ogled izpostavljene skupine 30 arhitektur celotnega sveta, kjer je dodan tudi krajši opis spomenika (Google Earth, 2022).

Ogled notranjosti arhitekture je na voljo v manjšem obsegu. V času pandemije in omejenih možnosti potovanja, so se v nekaterih turističnih mestih odločili za novo obliko vodenih ogledov. Uradni vodič skupino turistov, ki preko spleta kupijo karto za voden ogled, preko aplikacije Zoom (ali preko drugih platform spletnega komuniciranja) »popelje« po spomeniku in istočasno spomenik predstavi, kot da bi bila skupina turistov z njim v živo. Na voljo je tudi za vprašanja »obiskovalcev« in dodatno razlago. Takšne vrste ogledov so sicer plačljive, prihranijo pa ti stroške potovanja, nastanitve in nevarnost izpostavljanja virusu, saj iz udobja in varnosti svojega doma obiščeš svetovno znane spomenike (npr. Sikstinska kapela, Kolosej v Rimu, Pompeji, ...).

Podobni načini virtualnega ogleda, kot sem jih predstavila že pri muzejih in galerijah, so na voljo tudi pri nekaterih arhitekturnih spomenikih.

Primer 1: Sikstinska kapela, Vatikanski muzej, Rim

V okviru Vatikanskih muzejev v Rimu se je mogoče virtualno sprehoditi po nekaterih javnih delih papeške arhitekture. Prav gotovo je za umetnostno zgodovino najpomembnejši izmed ogledov prav Sikstinska kapela. Strop, ki ga je poslikal Michelangelo, je zelo težko prikazati v celotnem obsegu s slikovnim gradivom. S pomočjo 3D ogleda pa lahko zaobjameš celotno fresko in se hkrati približaš tudi posameznim prizorom. Na žalost ni na voljo nobenih dodatnih informacij, ki bi si jih med ogledom lahko prebral (Vatikan, 2022).

Primer 2: Gaudi, Casa Battló, Barcelona

V Barceloni je kar nekaj arhitekturnih spomenikov arhitekta Antonia Gaudija, med njimi je tudi Casa Battló, katere nekaj delov (med drugim tudi teraso) si lahko pogledamo s pomočjo virtualnega sprehoda. Na spletni strani je tudi podrobna predstavitev arhitekta in arhitekture, med ogledom dodatnih informacij ni (Gaudi, 2022).

Primer 3: Prezbitერიj župnijske cerkve v Suhi pri Škofji Loki

Prezbitერიj župnijske cerkve v Suhi pri Škofji Loki je eden lepše ohranjenih primerov t. i. kranjskega prezbitერიja, ki si ga lahko ogledamo tudi s pomočjo virtualnega ogleda. Poleg virtualnega ogleda je mogoče na nekatere prizore fresk tudi klikniti in izpišejo se dodatne informacije (Slika 3) (Suha, 2022).

Slika 3: Virtualni ogled prezbitერიja župnijske cerkve v Suhi pri Škofji Loki z dodatnimi informacijami.

4 PREDNOSTI IN SLABOSTI VIRTUALNEGA OGLEDA RAZSTAV IN ARHITEKTURNIH SPOMENIKOV

Ena glavnih prednosti virtualnega ogleda likovnih spomenikov je možnost ogleda kjerkoli in kadarkoli. Potrebujemo le elektronsko napravo s povezavo do spleta. Virtualni ogled nam da možnost potovanja na druge konce sveta brez dodatnih stroškov potovanja in nastanitve, hkrati pa za potovanje ne izgublamo časa. Virtualni ogled nam omogoča tudi spoznavanje

drugih kultur in umetniškega ustvarjanja, tudi če morda v katero izmed svetovnih držav ne moremo ali ne želimo potovati v živo. S primerjavo likovnih del dobimo tudi malo boljši občutek za velikost likovnih del (sploh slikarskih in kiparskih del). Nekateri ogledi so brezplačni, pri ogledih z uradnimi vodiči pa dobiš o razstavi ali arhitekturi ogromno dodatnih informacij, zastaviš pa lahko tudi dodatna vprašanja. Če je virtualni ogled dobro pripravljen, imaš občutek, kot da si v muzeju, galeriji ali arhitekturi, ki jo želiš spoznati.

Nekaj slabosti s katerimi se obiskovalec lahko sooča pa so slaba kvaliteta posnetkov, nerodna navigacija, ki lahko povzroči tudi vrtoglavico ali slabost pri bolj občutljivih gledalcih, prav tako pa je nemogoče hitro in učinkovito locirati točno določeno likovno delo. Vse galerije in muzeji virtualnih ogledov nimajo ali pa si je mogoče ogledati le en del zbirke. Velik del virtualnih ogledov nima nobenih podatkov ali dodatnih informacij o likovnih delih, tako da si umetnine samo ogleduješ. Kiparskih del v večini primerov ne moremo pogledati z vseh strani. Pri ogledu arhitektur velikokrat ni mogoče videti tudi notranjosti. Vsi ogledni niso brezplačni, je pa res, da so običajno plačljivi le vodeni ogledi, kjer uradni vodič skupino turistov v živo (čeprav virtualno) popelje po razstavi ali arhitekturi.

5 SKLEP

Virtualni ogledi likovnih umetnin so torej na voljo in večina je primernih tudi za vključevanje v vsakdanji pouk. Dijaki z virtualnimi ogledi lahko vidijo umetnino v kontekstu okolice pa naj bo to skupina več slikarskih del (primerjava velikosti, ugotavljanje monumentalnosti), pogled na kiparska dela v naravni velikosti ali določena arhitektura v urbanističnem kontekstu mesta. Z virtualnimi ogledi lahko popestrimo pouk, še bolj pa lahko umetnine približamo dijakom, če lahko raziskovanje opravijo oni sami. Spletne strani so dijakom na voljo tudi v njihovem prostem času, tako da lahko sami raziskujejo tisto, kar jih zanima. Na takšen način si lahko tudi dijaki sami izberejo likovno delo, ki ga predstavijo svojim sošolcem.

Pri pouku lahko virtualni ogled uporabimo tudi za ponavljanje in utrjevanje snovi, v primeru omejitve s časom ali zaradi zunanjih omejitev potovanj, pa lahko na takšen način organiziramo celo virtualno ekskurzijo. Profesor se mora na uporabo vseh teh virtualnih orodij zelo dobro pripraviti, sicer lahko pri uri izgubi veliko časa za spoznavanje s spletnim okoljem. Prav tako je potrebno dobiti občutek za premikanje po prostoru, da premiki niso preveč hitri, zbirko pa mora poznati zelo dobro, da jo lahko učinkovito predstavi svojim učencem.

Spletni viri so na voljo profesorjem in učencem, v času pandemije covid-19 se je njihovo število in dostopnost še povečala, od učitelja pa zahtevajo dodatno pripravo in predhodni tehten premislek o smiselnosti in ustrezni umestitvi uporabe teh virtualnih sprehodov pri pouku. Glede na ilustrativnost imajo pri pouku umetnostne zgodovine prav gotovo lahko stalno mesto.

LITERATURA IN VIRI

Google Maps, 2022. Prevezeto 10. 4. 2022 s spletne strani: <https://www.google.com/maps/>.

Google Earth, 2022. Prevezeto 10. 4. 2022 s spletne strani: <https://earth.google.com/web/>.

Učni načrt: Likovna umetnost, Gimnazija; Splošna, klasična in strokovna gimnazija. 2008. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. Prevezeto 10. 4. 2022 s spletne strani: http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2019/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_likovna_umetnost_gimn.pdf.

Louvre, 2022. Prevezeto 10. 4. 2022 s spletne strani: https://www.louvre.fr/en/online-tours_

KHM, 2022. Prevezeto 10. 4. 2022 s spletne strani: https://www.khm.at/en/explore/digital-museum/_

NG London, 2022. Prevezeto 10. 4. 2022 s spletne strani: https://www.nationalgallery.org.uk/visiting/virtual-tours_

NG Ljubljana, 2022. Prevezeto 10. 4. 2022 s spletne strani: https://www.ng-slo.si/si/virtualna-galerija/749_

Vatikan, 2022. Prevezeto 10. 4. 2022 s spletne strani: https://www.museivaticani.va/content/museivaticani/en/collezioni/musei/tour-virtuali-elenco.1.html_

Gaudi, 2022. Prevezeto 10. 4. 2022 s spletne strani: <https://www.casabatllo.es/en/virtual-tour/>.

Suha, 2022. Prevezeto 10. 4. 2022 s spletne strani: http://lrv.fri.uni-lj.si/~aljaze/_

ŠOLANJE NA DALJAVO – PRILOŽNOST ZA ODKRIVANJE NOVIH SPOZNANJ IN PRIDOBIVANJA NOVIH IZKUŠENJ NA PRIMERU DELA V DRUGEM RAZREDU OSNOVNE ŠOLE

DISTANCE LEARNING - AN OPPORTUNITY TO DISCOVER NEW KNOWLEDGE AND GAIN NEW EXPERIENCE IN THE CASE OF WORKING IN THE SECOND GRADE OF PRIMARY SCHOOL

Barbara Režek

Osnovna šola Dobropolje

barbara.rezek1@osdobropolje.si

Povzetek

V prispevku bodo predstavljene nekatere izkušnje in spoznanja, ki sem jih pridobila skozi obdobje zaprtja šol in pouka na daljavo. Kljub novi situaciji, v kateri smo se takrat znašli vsi deležniki učnega procesa, in je bila za marsikoga težka in neprijetna izkušnja, predstavljam nekaj konkretnih rešitev, s katerimi sem poskušala kot učiteljica v drugem razredu osnovne šole učni proces v tem času oblikovati tako, da je bil sprejemljiv in uresničljiv tako za učence, njihove starše, pa tudi zame osebno. Dragocene izkušnje bodo lahko v pomoč pri nadaljnjem oblikovanju in ustvarjanju učnega procesa, bodisi v podobni situaciji, ali pri pouku v učilnici. Skrb za IKT kompetence učencev in učiteljev, organizacija pouka in skrbno izbrane učne vsebine, motivacija vseh deležnikov, podpora staršev in sodelovanje med učitelji so poudarki, ki jih je potrebno upoštevati in razvijati v učnem procesu, ne glede na to, v kakšni obliki in kje je pouk organiziran.

Ključne besede: pouk na daljavo, medosebni odnosi, motivacija, sodelovanje med učitelji.

Abstract

The article will introduce some of the experiences and acknowledgments that I gained during the period of school closures and distance learning. Despite the new situation in which all of us participants in the learning process found themselves and it was a demanding and an unpleasant experience for many, I present some definite solutions that I as a teacher attempted in the second grade of primary school in order to shape the learning process so that it was acceptable and achievable for the students, the parents, and also for me personally. The valuable experience can be beneficial in further designing and creating of the learning process, either in similar circumstances or in classroom teaching. Concern for ICT competencies of students and teachers, organization of lessons and carefully selected learning content, motivation of all participants, parental support and cooperation between the teachers are highlights that need to be contemplated and developed in the learning process, regardless of what form and where the lesson is arranged.

Key words: distance learning, interpersonal relationships, motivation, cooperation between teachers.

1 UVOD

Pred približno dvema letoma so se učenci, straži in zaposleni v vzgojno-izobraževalnih ustanovah znašli v popolnoma novi situaciji. Zaradi razglašene epidemije COVID-19, se je za nekaj časa ustavilo javno življenje, šole so zaprle svoja vrata, pouk se je iz učilnic, tako rekoč čez noč preselil v domače okolje, povezava med učitelji in učenci je potekala preko spletnih povezav. V prispevku bodo opisani izzivi in nekatere težave, s katerimi so se morali spopasti tako učenci in njihovi starši, kot tudi učitelji. Podanih bo nekaj konkretnih rešitev, kako je bilo možno v novih okoliščinah kar najbolje nadaljevati z učnim procesom in kako so pri tem med seboj sodelovali učitelji ter skupaj iskali najboljše poti za podajanje znanja učencem. Izkušnje, znanje in spoznanja, ki so jih učitelji ob tem pridobili, so dragocena nadgradnja vsega njihovega dotedanjega dela, zato bodo lahko vse to s pridom uporabili tudi v situacijah, ko pouk spet poteka v šolskih učilnicah. Ker sama poučujem v drugem razredu osnovne šole, bom v prispevku predstavila svoje izkušnje, ki sem jih pridobila s svojimi učenci. Verjamem pa, da so spoznanja splošno uporabna, tako lahko principe uporabimo v katerikoli starostni skupini učencev, z določenimi prilagoditvami, seveda.

2 ŠOLANJE NA DALJAVO

2.1 IZ UČILNICE NA SPLET – ŠOLANJE NA DALJAVO

Eden prvih izzov, s katerimi smo se morali soočiti deležniki učnega procesa, je bila tehnična in računalniška opremljenost tako učiteljev, kot tudi učencev in njihovih družin. V času prvega zaprtja šol, ki se je zgodil zelo na hitro in nepričakovano, marsikdo na to ni bil pripravljen. Primanjkovalo je računalniške opreme. Učenci, njihovi starši, pa tudi mnogi učitelji niso imeli izkušenj s takim načinom dela. Učno delo je postalo drugačno, kot smo ga bili vajeni do tedaj. Sposobnost prilagajati se novim situacijam, strah in neizkušenost je marsikomu predstavljal velik izziv. Vodstva šol so takoj stopila v stik s starši in jim podala prva nujna obvestila. Učitelji so najprej preko staršev stopili v stik z učenci. Kasneje je bila komunikacija med učitelji in učenci bolj neposredna. Vsi deležniki so morali sprejeti nova pravila in nov način komunikacije. Učno okolje je postalo domača dnevna soba, jedilnica, otroška soba. In čeprav nepripravljeni, se je večina šol in družin dobro organizirala, da je pouk lahko potekal. Mnoge šole in posamezniki so učencem darovali ali izposodili računalniško opremo. Socialna mreža je oživela, v ospredje so stopile vrednote sočutja in medosebne pomoči.

V času drugega in vseh nadaljnjih zapiranj šol je bila situacija glede opremljenosti z računalniki veliko boljša. Imeli smo izkušnje in vedeli smo, kaj lahko pričakujemo, zato je bil prekop v novo obliko učenja in poučevanja lažji.

2.2 ORGANIZACIJA POUKA, IZBIRA UČNIH VSEBIN

Naslednji izziv, s katerim smo se srečali učitelji, je bil, kako učno snov posredovati učencem. Ni bilo konkretnih ponazoril in učnih pripomočkov, ki jih običajno uporabljamo pri pouku v šoli. Poleg tega je bilo potrebno prilagoditi in izbrati učno snov, ki je bolj primerna za pouk na daljavo in so jo učenci lahko bolj ali manj samostojno usvajali. V začetni fazi je bil osnovni

namen šolanja na daljavo vzdrževanje stika med učenci in šolo, v nadaljevanju pa je bila učna snov namenjena posredovanju in usvajanju znanja.

Namesto pripomočkov, ki jih običajno uporabljamo v šoli, je tukaj prišla do izraza iznajdljivost in ustvarjalnost posameznikov. Številni učitelji so začeli snemati svoje razlage in jih pošiljati učencem, nalagali so jih v spletne učilnice, ali pa so jih objavljali na spletu, snemali so filmčke s spodbudnimi in motivacijskimi nagovori z navodili za delo. Prednost teh posnetkov je, da si jih lahko učenec večkrat predvaja in tako lahko večkrat sliši isto razlago učitelja, v primeru, da učne snovi ne razume že takoj na začetku. Slabost takega načina podajanja znanja pa je, da učenec ni imel možnosti v trenutku postaviti vprašanje, se o učni snovi pogovoriti, jo aktualizirati in jo na tak način poglobljati in ponotranjiti.

Težava je bila tudi, da učitelj ni videl celotnega procesa učenčevega dela, zato ni bilo možno sproti popravljati napake in učence prav usmerjati.

Rešitev se je ponudila pozneje, ko so učitelji lahko organizirali učne ure preko Zoom-a, Teams-a in drugih spletnih okolij. Tudi sama sem izkoristila to možnost, takoj ko je bilo to mogoče. Osnovo za izvedbo učne ure sem pripravila na drsnicah. Tako sem postavila okvir, da v času, ki smo ga imeli na voljo, nismo zašli s predvidene učne teme, učenci pa so lahko podobno kot v učilnici na tabli, na računalniškem zaslonu spremljali učiteljičino razlago. Nato smo vaje reševali individualno in sproti pregledovali rešitve. Na ta način je učitelj dobil vpogled o razumevanju tekoče učne snovi pri posameznih učencih, prav tako so učenci in starši dobili ustrezno povratno informacijo. Na ta način je bilo možno sproti razjasniti vrzeli, ki so nastale pri usvajanju in učencem ponuditi dodatno razlago.

Poseben premislek je bil potreben pri odločitvi, kaj obravnavati pri zoom uri in kaj lahko učenci usvojijo sami ali s pomočjo staršev in tedenskih navodil, ki so jih dobivali od učiteljice. Na odločitev je pomembno vplivalo zavedanje, katera učna snov predstavlja temelj ali vezni člen za nadaljnje učenje. Tako sem najpogosteje izmenjaje izbirala vsebine pri slovenščini, matematiki in spoznavanju okolja. Pri športu, likovnem pouku in glasbi sem učence usmerjala z navodili, da so nalogo opravili sami doma. Kot učiteljica sem iskala nove možnosti, kako vzdrževati stik z učenci. V zelo kratkem času smo se na to navadili, delo je postalo rutina. Večina učencev je sodelovala, opravljala naloge, pošiljali so video posnetke in fotografije svojih izdelkov.

Na podoben način smo izvedli tudi razredno čajanko v mesecu decembru, s katero smo obeležili bližajoče se praznike.

2.3 MOTIVACIJA UČENCEV IN PODPORA STARŠEV

Beseda motivacija izhaja iz latinske besede movere, ki pomeni gibanje. »Motivacijo opredeljujemo kot notranje stanje, ki pobudi, usmerja in vzdržuje neko vedenje. Za

vzdrževanje nekega vedenja pa motivi niso dovolj. Prisotni morajo biti še radovednost, potrebe, hotenja, socialne zahteve (pritiski, naklonjenost, prepričanja, vrednote, pričakovanja in drugi zunanji in notranji vplivi), ki sprožijo in usmerjajo neko dejavnost, opredelijo njeno moč in trajanje, da doseže cilje oz. zadovolji potrebe (Ščuka, 2008, str. 65-66).

Zgoraj navedena definicija celostno zaokroži in razloži pojem motivacije. V procesu šolanja na daljavo, sem se veliko ukvarjala z vprašanjem, kako kljub ne ravno idealnim pogojem za poučevanje, pri učencih zbuditi radovednost, nadalje voljo, da bodo opravili dane jim naloge in pa, da bodo pripravljeni na sodelovanje, za obdobje, ko bo pouk potekal brez osebnega stika, na daljavo. Ob tem pa bi učenci učno snov usvajali kar se da uspešno.

V času prvega zaprtja šol sem učencem in njihovim staršem pošiljala navodila za delo, naloge so opravljali sami doma, meni so za povratno informacijo za spremljanje njihovega dela vsak teden poslali nekaj izdelkov. Enkrat v tem času sem za vse učence hkrati organizirala Zoom srečanje. Učenci so bili zelo veseli, da so se lahko po dolgem času spet srečali, se videli in si izmenjali nekaj svojih misli. Ta izkušnja me je vodila naprej, da sem v času drugega zaprtja šol delo zastavila tako, da so bili učenci razporejeni v manjše skupine po tri ali štiri. Dvakrat tedensko smo se po v naprej znanem urniku srečevali v teh skupinah pri določenem predmetu, da smo skupaj obravnavali učno snov ali pa jo utrjevali. Na ta način so učenci še bolj intenzivno vzdrževali stik med seboj in z učiteljico. Poseben del učene ure je bil namenjen prostemu poročanju učencev, ko so s sošolci podelili lepe trenutke, dogodivščine, ki so se jim dogajale, pa tudi skrbi, ki so jih trle. Učence sem vedno realno pohvalila za njihov trud, ki so ga vlagali v učenje in jim povedala, da se veselim časa, ko bomo spet skupaj v učilnici.

Na ta način smo se z učenci počutili povezani, in kljub temu, da je imela naša spletna učilnica veliko »vogalov«, ki so se razprostirali skozi številne vasi našega šolskega okoliša, se je vsak počutil slišane in sprejete. Ko smo se zares vrnili nazaj v šolske klopi, naši odnosi niso bili zadržani in okrnjeni, saj smo vse te tedne vzdrževali konkretne stike. Tako ob vrnitvi nismo imeli večjih težav in potrebe za privajanje na našo razredno učilnico.

Medosebni stiki v majhnih skupinah in pozitivna komunikacija, ki smo jo razvijali skozi obdobje zaprtja šol, je obrodila sadove ne samo na odnosni ravni, temveč tudi na področju usvojenega znanja. Ko smo se vrnili nazaj v šolske učilnice, sem ugotovila, da je bila učna snov, ki smo jo obravnavali na tak način, dobro usvojena in utrjena, zato smo lahko po kratkem obdobju preverjanja znanja pri učencih, nadaljevali z učnim procesom.

Učencem in učiteljici so bili v veliko pomoč tudi starši, ki so navodila vzeli zares, spodbujali svoje otroke, jim omogočali priklop na srečanja, skrbeli za ustrezne fotokopije učne snovi in bdeli nad tem, kar učiteljica ni mogla opraviti na daljavo – pregled opravljenega dela. Prišla sem do zaključka, da učenci, ki so v šoli običajno marljivi, vodljivi in vestni, tudi pri delu na daljavo niso imeli večjih težav. Pri učencih, ki so se že pred tem v šoli izkazali za nemirne in so

imeli težave s pozornostjo, so se podobne težave kazale tudi v situaciji, ko so sami sedeli za računalnikom doma v svoji sobi. Ob tem so lahko starši v dani situaciji svojega otroka bolje spoznali, saj ko je otrok v šoli, nimajo takega vpogleda v njegovo delovanje. Starši so poročali, da so bile te izkušnje tudi zanje dragocena spoznanja.

2.4 SODELOVANJE UČITELJEV

Nezanemarljivo področje, ki je pomembno vplivalo na uspeh in dobre rezultate pri šolanju na daljavo, je bilo tudi sodelovanje med učitelji. V širšem smislu je to pomenilo nudenje podpore drug drugemu in podeljevanje izkušenj, predvsem v začetnem obdobju na področju IKT tehnologije. Sama sem bila večkrat tedensko v stiku z učiteljico, ki je poučevala v sosednjem oddelku drugega razreda. Izkušnja iz prvega obdobja zaprtja šol je kazala, da je pouk na daljavo mnogo bolj izčrpavajoč in naporen tudi za učitelje. Za malo napredka pri usvajanju je bilo potrebno veliko priprav, ponazoril, tehtnih premislekov in časa. Še posebej, če mora to delati vsak učitelj posebej in zase. Zato se nama je zdelo samoumevno, da sva si delo ob drugem zaprtju šol porazdelili. Skupaj sva se pogovarjali o izboru vsebin, nato pa sva si delo porazdelili tako, da je vsaka pripravila del učnih vsebin. Vsek teden sva si zamenjali nabor učnih predmetov, tako da je vsaka imela pregled pri usvajanju pri vseh predmetih. Učne vsebine, ki sva jih pripravljali, sva si nato izmenjali, pokomentirali in izboljšali. Učne vsebine, delovne liste in drsnice sva potem uporabili pri poučevanju na daljavo ali pa sva jih posredovali svojim učencem.

Delo na ta način je bilo veliko manj obremenjujoče, saj sva se lahko sproti pogovarjali in razjasnjevali vse dileme in težave, ki so se pojavljale. Dela, ki sva si ga razdelili, sva se lahko lotili bolj premišljeno in umirjeno.

2.5 KAJ SE LAHKO IZ TEGA NAUČIMO?

Že Jan Amos Komensky je v svoji Veliki didaktiki poudarjal načelo, »da ni ničesar v razumu, česar prej ne bi bilo v občutkih« (Komensky, 1995, str. 8). Upoštevajoč to načelo, se moramo oblikovalci in ustvarjalci učnega procesa zavedati, kako pomembno je ustvarjati vzpodbudno učno okolje, v katerem so učenci motivirani za delo in se ob tem dobro počutijo. Ne glede na to, kako je to učno okolje realizirano, bodisi v realni učilnici, bodisi pri pouku na daljavo, ko je vsak deležnik fizično ločen od ostalih udeležencev, so skrb za povezanost, sprejemanje dane situacije in odgovornost pri svojem delu ključnega pomena, da skupina nastane, se razvija in dosega želene rezultate.

Delo v majhnih skupinah, še posebej v kritičnih situacijah, je dobrodošla rešitev, kako pri določenih učencih premostiti učne in vedenjske težave. Sodelovanje učiteljev, sproščenost in dobri medosebni odnosi v kolektivu vplivajo na počutje pri delu, kar se na nezavedni ravni prenaša tudi učence, njihovo počutje in motivacijo za učenje.

3 SKLEP

Čeprav je bila izkušnja šolanja na daljavo specifična izkušnja, za marsikoga tudi težka in neprijetna, lahko sedaj, ko je to za nami, rečemo, da smo se deležniki učnega procesa zmogli in znali organizirati tako, da je učni proces začasno potekal drugače, kot je potekal vsa dolga leta skozi zgodovino šolstva na Slovenskem in tudi v svetu.

Čas bo tisti, ki bo zares pokazal, kaj smo v tem obdobju opravili dobro in kaj nekoliko manj uspešno. Prepričana sem, da bomo v luči reflektiranja lastnega dela kos izzivom, morebitni popravi storjenih napak ter usvajanju tistega znanja in spretnosti, ki se bo izkazalo, da ni bilo usvojeno, a bi bilo potrebno. Pripravljenost delati, ter pri tem biti dobronameren, srčen in strokoven, je izrednega pomena v vzgojno-izobraževalnem procesu. To je zagotovilo, da nam lahko s skupnimi močmi uspe tudi na videz nemogoče. In to me navdaja z optimizmom.

LITERATURA IN VIRI

Ščuka, V. 2008. Šolar na poti do sebe: oblikovanje osebnosti. Radovljica: Didakta. 65 - 66 str.

Komensky, J. A. 1995. Velika didaktika, Novo mesto: Pedagoška obzorja. 8 str.

KO POLETNI TABOR V TUJINI POSTANE VEČ KOT LE TRADICIONALNA UČILNICA

WHEN A SUMMER CAMP ABROAD TURNS OUT TO BE MORE THAN A TRADITIONAL CLASSROOM

Matic Gortnar

Gimnazija Škofja Loka

matic.gortnar@gimnazija-skofjaloka.si

Povzetek

Program Erasmus+ mladim v Evropi omogoča dve vrsti mobilnosti, v sklopu katere posamezniki opravljajo študij oziroma delovno prakso v tujini, obenem pa nadgradijo znanje tujih jezikov ter spoznavajo nove države in kulture. Kot študenta angleščine in francoščine na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani me je v letu 2014 pot vodila na študij v Francijo. Izkušnja študija v tujini me je navdušila, zato sem se poleti 2016 odpravil v Anglijo, kjer sem Erasmus+ delovno prakso opravljal v jezikovnem taboru. Poletni jezikovni tabori niso le učilnica za udeležence – učence – pač pa tudi učilnica za mlade učitelje, ki vstopajo v svet poučevanja. V okviru poletnih taborov sem razvijal svoje kompetence vodenja in organizacije in se uril v učiteljskih veščinah, ki mi danes koristijo pri delu v šoli. Tekom večletnega dela v mednarodnih jezikovnih taborih sem opravljal delovna mesta, kot so pomočnik koordinatorja učiteljev, koordinator programa mlajših odraslih, koordinator učiteljev, učitelj angleščine in izvajalec programa dejavnosti. Večletno poletno delo v tujini sta mi omogočila ne le razviti številne osebne in poklicne kompetence, ampak tudi navezati nova poznanstva po vsem svetu in nadgraditi svoje znanje tujega jezika.

Ključne besede: Erasmus+ delovna praksa, poletni jezikovni tabor, tuji jezik, delo v tujini.

Abstract

The Erasmus+ programme offers young people in Europe two types of mobility, during which time they can study or work abroad while improving their foreign language skills and getting to know new countries and cultures. As a student of English and French at the Faculty of Arts, University of Ljubljana, my path led me to study in France as an Erasmus+ exchange student in 2014. The experience of studying abroad fascinated me, so I decided to do an Erasmus+ internship in the summer of 2016 in a language camp in England. Summer language camps are not only a classroom for the participants – the students – but also a classroom for young teachers entering the world of teaching. While working in the summer camps, I developed my leadership and organisational skills, and practised teaching skills which are now useful in my field of work. Working in international language camps over the past few years, I have held positions such as Teaching Assistant, Senior Coordinator, Lead Teacher, English Teacher and Activity Teacher. Working abroad for several summers over the past years has helped me not only to develop a number of personal and professional competences, but also to make new friends all over the world and improve my foreign language skills.

Keywords: Erasmus+ internship, summer language camp, foreign language, working abroad.

1 UVOD

Za učitelja tujega jezika je poznavanje naroda in njegove kulture ena izmed ključnih kompetenc za uspešno delo v razredu. Program Erasmus+ mi je v letu 2014 omogočil, da sem en semester preživel v Franciji, nadgradil svoje znanje francoščine in angleščine in z drugačnega zornega kota spoznal tudi Francijo in Francoze, njihov vsakdan in kulturo. Tujina me je pritegnila, zato sem se v nadaljnjih letih odločil svoj čas vložiti tudi v delo v tujini. Poletni jezikovni tabori so učilnica ne le za učence, ki se udeležijo taborov, pač pa tudi za zaposlene, saj so primorani organizirati delo, sestavljati urnike, pripraviti gradiva za udeležence, poučevati v tujem jeziku in obenem sklepati nova poznanstva.

Delo v poletnih taborih mi je omogočilo pridobiti oziroma izboljšati kompetence, ki jih potrebujem v svojem poklicu učitelja tujega jezika. Na začetku sem razvijal poklicne kompetence, kot so vodenje skupin, izdelava gradiv za poučevanje in poučevanje tujega jezika na različnih nivojih znanja. Prav tako pa sem razvijal splošne kompetence, kot so odgovornost do dela, doslednost in natančnost. Z napredovanjem v višji položaj pa sem se uril tudi v vodstvenih kompetencah, kot so vodenje skupin učiteljev, izbiranje primernih kandidatov za opravljanje del v poletnih taborih, izdelava finančnih poročil in poročil o delu.

2 PROGRAM ERASMUS+

Program Erasmus+ študentom dodiplomskega, magistrskega ali doktorskega študija omogoča opravljanje študija ali pripravništva v državi programa Erasmus+ ali v partnerski državi. Študentje s tovrstno izkušnjo ne le izpopolnijo znanje tujega jezika in komunikacijske spretnosti, temveč tudi izkusijo življenje v tuji kulturi in tako postanejo samozavestnejši in samostojnejši. Tako študij kot delovna praksa v tujini študentom omogočata krepitev medkulturnih spretnosti, mehkih in podjetniških veščin, ki so izredno zaželeni pri iskanju zaposlitve. Erasmus+ program študentom omogoča pridobitev nepovratnih sredstev, ki so namenjena kritju stroškov potovanja in bivanja v tujini. Višina finančne podpore se razlikuje glede na razliko med življenjskimi stroški v domači in tuji državi, na število študentov in na razdaljo med državama (Erasmus+: Možnosti za posameznike, 2022).

2.1 ŠTUDIJ IN DELOVNA PRAKSA V TUJINI

Študent se na Erasmus+ študij v tujini lahko odpravi za najmanj tri in največ dvanajst mesecev na posamezni stopnji študija, na delovno prakso pa za najmanj dva in največ dvanajst mesecev. Študent lahko na posamezni stopnji študija opravlja tako študij kot prakso v tujini, vendar skupni čas ne sme presegati dvanajst mesecev. Tako študij kot delovna praksa v tujini morata biti skladna s študijskim programom študenta in s tem prispevati k osebni razvoju in k obogatitvi njegovega študija. Kandidati se na študij oziroma prakso v tujini prijavijo na uradu za mednarodne izmenjave na svoji visokošolski ustanovi, ki po pravičnem postopku pripravi izbor kandidatov.

Pred odhodom na izmenjavo morata obe ustanovi – pošiljateljica in gostiteljica – skleniti študijski sporazum, ki določa pravice in dolžnosti študentov na izmenjavi, natančen program študija oziroma delovne prakse ter način priznavanja uspešno opravljenih obveznosti (študija ali delovne prakse). Po končani izmenjavi mora ustanova gostiteljica študentu, ki je opravljal študij v tujini, izdati prepis ocen in priznati dosežene učne rezultate oziroma izdati potrdilo o uspešno opravljeni delovni praksi. Ustanova pošiljateljica mora nato pridobljene kreditne točke in potrdilo o opravljeni praksi priznati in upoštevati (Erasmus+: Možnosti za posameznike, 2022).

3 ERASMUS+ DELOVNA PRAKSA V TUJINI

3.1 ISKANJE DELOVNE PRAKSE

V drugem letniku pedagoškega magistrskega študija anglistike in francoščine (september 2014) sem se odpravil na študij v tujino (Lille, Francija), po vrnitvi pa sem se odločil, da bi izkoristil tudi možnost opravljanja delovne prakse v tujini. Iskanja svoje prakse sem se lotil konec decembra 2015. Prijave sem pošiljal na različne elektronske naslove, ki nam jih je posredovala mednarodna pisarna Univerze v Ljubljani, prav tako pa sem si pomagal s spletnimi stranmi, na katerih je treba ustvariti profil, da lahko nadaljuješ z iskanjem praks. Take strani delujejo obojestransko – oseba lahko išče prakso, prav tako pa podjetje išče študente. Število prijav, ki sem jih poslal, je bilo veliko, saj sem jih pošiljal v različne države in podjetja, ki so se mi zdeli zanimiva. Dobil sem veliko pozitivnih odgovorov iz Španije, Irske, Francije, Nemčije in Velike Britanije.

Najbolj mi je ustrezala možnost opravljanja delovne prakse v poletnem jezikovnem taboru v Veliki Britaniji, na katero sem se kasneje tudi odpravil. Gre za podjetje *IP International Projects* (nemški organizator potovanj), ki mladim med 8. in 18. letom ponuja jezikovne počitnice v tujini. Dejavnosti in izobraževalni program ponuja prek podjetja *Europa School of English*.

3.2 IP INTERNATIONAL PROJECTS IN EUROPA SCHOOL OF ENGLISH

Podjetje *IP International Projects* že več kot 35 let organizira jezikovne počitnice za otroke, najstnike in mlade odrasle v Združenem kraljestvu, Franciji in Nemčiji. Vse se je začelo v Nemčiji, kjer je podjetje že od 1986 poznano pod imenom *Offaehrte Sprachreisen*. Od leta 2000 podjetje deluje na mednarodni ravni pod imenom *IP International Projects*.

Obe imeni sta danes blagovni znamki jezikovne šole *Europa School of English* s sedežem v mestu Bournemouth, Anglija, ki je v lasti podjetja *FG Languages Ltd*. Podjetje poleg celoletne jezikovne šole za odrasle organizira poletne jezikovne tabore v treh mestih v Združenem kraljestvu (Bournemouth, Exeter, Winchester), v francoskem mestu Bayonne in v nemškem mestu Hohensolms, kjer učencem poleg zanimivega programa dejavnosti ponujajo možnost učenja angleščine, francoščine ali nemščine skupaj z mednarodnimi vrstniki. Udeleženci izpopolnijo svoje jezikovne sposobnosti v tujem jeziku, postanejo strpnejši do ostalih kultur,

hkrati pa z raznolikimi učnimi vsebinami in pestrim programom dejavnosti spodbujajo tudi svojo osebnostno rast (International Projects, 2022).

3.3 OPRAVLJANJE DELOVNE PRAKSE – TEACHING ASSISTANT

Po vzpostavitvi stika smo se dogovorili za Skype intervju, kjer so mi podrobneje predstavili koncept poletnih jezikovnih taborov in naloge dela. Prijavil sem se na delovno mesto *Teaching Assistant*. Po uspešno opravljenem intervjuju sem bil povabljen na sedemdnevno usposabljanje v Ratzeburg, Nemčija (18. 4. 2016–24. 4. 2016). Na samem usposabljanju je bilo približno sto ljudi, ki so se prav tako prijavili za delo v poletnih taborih te organizacije. Skupaj smo preživeli teden dni, kjer smo aktivno sodelovali v različnih delavnicah, ki so nas pripravile na opravljanje dela v poletnem taboru. Usposabljanje je bilo sestavljeno iz dveh delov: skupne delavnice, namenjene vsem kandidatom, in delavnice, namenjene posameznim delovnim mestom. Po končanem usposabljanju sem izvedel, da bom dvomesečno delovno prakso opravljal v mestu Winchester, Anglija.

Delovne naloge na mestu pomočnika koordinatorja učiteljev (*Teaching Assistant*) vključujejo:

- pomoč koordinatorju učiteljev (*Lead Teacher*);
- poučevanje angleščine različnih starostnih skupin;
- pripravo učnega gradiva za učitelje;
- priprava in popravljanje testov;
- priprava urnika;
- izdaja certifikatov;
- beleženje prisotnosti učencev pri pouku;
- obveščanje učiteljev o urniku in učnem programu;
- priprava in izvedba vodenih izletov, aktivnosti in tematskih dogodkov;
- spremstvo, skrb in nadzor nad učenci.

Opravljanje delovne prakse v tujini mi je omogočilo nadgraditi znanje angleščine in francoščine ter izboljšati komunikacijske spretnosti v obeh jezikih. Podrobneje sem spoznal kulturo in družbo ostalih narodnosti, hkrati pa sem spodbudil svojo osebnostno rast (razvoj medkulturnega učenja, strpnosti, samostojnosti). Tekom dela v tujini sem usvojil različne učne strategije in kompetence, ki sem jih vključil v svoj poklic učitelja, prav tako pa sem izboljšal svoje organizacijske, vodstvene in timske spretnosti (določanje prednostnih nalog, večopravnost, upravljanje s časom, natančnost in zanesljivost, prilagodljivost in odpornost na stres).

4 NADALJEVANJE DELA V POLETNEM JEZIKOVNEM TABORU

4.1 SENIOR COORDINATOR

Delo v poletnem taboru mi je izjemno ustrezalo, zato sem se odločil, da se poleti 2017 vrnem. Ker sem poleg novih izzivov želel pridobiti tudi izkušnje na drugih področjih, mi je podjetje ponudilo delovno mesto koordinatorja programa mlajših odraslih (*Senior Coordinator*) v

mestu Bournemouth, Anglija. V mesecu april sem se ponovno udeležil tedenskega usposabljanja v Ratzeburgu, kjer sem se podrobneje seznanil s svojo novo vlogo.

V Bournemouthu sem bil devet tednov odgovoren za:

- načrtovanje in vodenje akademskega (jezikovnega) programa za mlajše odrasle (16–23 let) različnih narodnosti;
- poučevanje angleščine;
- načrtovanje in izvajanje popoldanskega in večernega programa dejavnosti za udeležence;
- opravljanje administrativnih, organizacijskih in logističnih del (urejanje nastanitev in prehrane, upravljanje s finančnimi sredstvi, urejanje prevozov z letališča);
- komunikacijo z glavno pisarno v Nemčiji, starši in potovalnimi agencijami;
- skrb za varnost udeležencev.

4.2 LEAD TEACHER

Sodelovanje s podjetjem sem ohranil tudi v letih 2018 in 2019, ko sem v mestu Bournemouth opravljal delovno mesto koordinatorja učiteljev (*Lead Teacher*), na katerega sem se prav tako predhodno pripravil na vsakoletnem usposabljanju v Ratzeburgu. Pri opravljanju tega delovnega mesta sem bil zadolžen za:

- načrtovanje in vodenje akademskega dela jezikovnega tabora za mladostnike (12–17 let);
- poučevanje angleščine;
- intervjuvanje, zaposlovanje in usposabljanje novih učiteljev;
- priprava in izdelava učnih gradiv;
- oblikovanje in vodenje učnih skupin;
- priprava tedenskih urnikov poučevanja;
- beleženje izvedenih učnih ur in organizacija plačil učiteljem;
- vodenje ocenjevanja učencev, izpolnjevanje in podelitev pridobljenih jezikovnih priznanj;
- zagotavljanje podpore in usmerjanja pedagoškega osebja v taboru;
- vodenje tedenskih sestankov učiteljev;
- obravnavanje pritožb udeležencev, staršev in potovalnih agencij;
- sodelovanje z vodjo tabora in povezovanje akademskega programa s programom dejavnosti.

4.3 ACTIVITY TEACHER

Poletji 2020 in 2021 sta bili zaradi pandemije omejeni; odprta sta bila samo centra v Nemčiji in Franciji. Odločil sem se, da se v nemško mesto Hohensolms odpravim kot *Activity Teacher*, kjer sem bil zadolžen za:

- izvajanje jezikovnega tečaja angleščine;
- beleženje prisotnosti učencev pri pouku;

- ocenjevanje jezikovnega znanja in napredka učencev;
- pripravo jezikovnih priznanj;
- zagotavljanje programa dejavnosti za udeležence;
- spremljanje in nadzor udeležencev na izletih, dejavnosti in med njihovim bivanjem v taboru.

5 SKLEP

Za učitelje tujih jezikov je izjemnega pomena, da so v rednem stiku z narodom in kulturo jezika, ki ga poučujejo, saj se ta nenehno razvija. Učenci se pri pouku tujega jezika ne učijo le jezika samega, temveč se seznanijo tudi z njegovo družbo, kulturo in civilizacijo, saj sta poznavanje in razumevanje jezikovnih, družbenih in kulturnih načel osrednjega pomena za učinkovito usvajanje jezika.

Z delom v poletnih jezikovnih taborih sem pridobil dragocene mednarodne delovne izkušnje, hkrati pa sem izpopolnil svoje jezikovne sposobnosti v angleščini in francoščini. Bivanje in delo v tujini sta mi omogočila spoznati številne narodnosti, družbe in kulture, tvoriti nova mednarodna prijateljstva in poglobiti svoja znanja v avtentičnem okolju. Prav tako sta spodbudila mojo osebno in profesionalno rast, saj sem usvojil nova praktična in teoretična znanja, ki sem jih lahko vključil v opravljanje učiteljskega poklica.

LITERATURA IN VIRI

Erasmus+: Možnosti za posameznike, 2022. Prevezeto 20. 4. 2022 s spletne strani: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/sl/moznosti/moznosti-za-posameznike/students/studij-v-tujini>.

International Projects, 2022. Prevezeto 22. 4. 2022 s spletne strani: <https://www.internationalprojects.com/>.

MOŽNOSTI RAZVOJA TRAJNOSTNEGA TURIZMA NA SORIŠKI PLANINI – GEOGRAFSKA ŠTUDIJA PRIMERA V OKVIRU PRIPRAV NA MATURO

POSSIBILITIES FOR IMPLEMENTATION OF SUSTAINABLE TOURISM AT SORIŠKA PLANINA – GEOGRAPHIC CASE STUDY DURING MATURA EXAM PREPARATION

Matic Močnik

Gimnazija Škofja Loka

matic.mocnik@gimnazija-skofjaloka.si

Povzetek

Definicija trajnostnega razvoja je danes precej ohlapna in dopušča različne interpretacije, kar po eni strani omogoča lažjo in hitrejšo implementacijo ciljev v praktično rabo, hkrati pa ravno ta ohlapnost vnaša nejasnosti in pomanjkljivo razumevanje koncepta trajnostnega razvoja. Najbolj citirana definicija trajnostnega razvoja le-tega opredeljuje kot razvoj, ki omogoča današnji generaciji, da zadovoljuje svoje potrebe, pri tem pa ne onemogoči možnosti razvoja prihodnjim generacijam. V praksi takšen razvoj povezuje tri glavne stebre, ki jih predstavljajo gospodarstvo, družba in okolje. Med vsemi dejavnostmi se koncept trajnostnega razvoja najbolj odraža v razvoju trajnostnega turizma, ki postaja smer turističnega razvoja Slovenije. Dijaki četrtega letnika, ki so izbrali geografijo kot maturitetni predmet, so se s pomočjo raziskovalne naloge najprej teoretično seznanili s konceptom trajnostnega razvoja, nato pa so pridobljeno znanje poskušali aplicirati na praktičnem primeru turističnega razvoja Soriške planine. Dijaki so s pomočjo SWOT analize preverili obstoječe stanje turistične ponudbe in na podlagi te analize pripravili akcijski načrt za razvoj turizma v duhu trajnostnega razvoja. S pomočjo študije primera (Soriška planina), so dijaki teoretično znanje o trajnostnem razvoju uporabili v praksi in oblikovali razvojni akcijski načrt, ki bi sledil vsem smernicam trajnostnega razvoja in tako še dodatno pripomogel k nadaljnjemu razvoju turistične destinacije.

Ključne besede: razvojni načrt, Soriška planina, študija primera, trajnostni razvoj, trajnostni turizem.

Abstract

Definition of sustainable development is nowadays very loose and is open to different interpretations which allows easier and faster implementation of goals into practice but at the same time becomes unclear and lacks comprehension of its concept. Most used definition of sustainable development states that people must live and meet their needs in such way that they don't compromise ability of next generation to fulfil their needs. In practice that connects three main columns – economy, society and environment. Sustainable development can be best translated in concept and activities of sustainable tourism that is slowly coming to the forefront of Slovenian tourism. Graduates that chose geography as part of their final matura examination first researched theoretic foundations of

sustainable development. Their newly collected knowledge was put to the test as their new assignment included SWOT analysis of existing touristic accommodations and offered activities at Soriška planina. Next step was to prepare propositions for additional development of this touristic destination that will be in line with concept of sustainable development. Case study of Soriška planina gave graduates opportunity to use theoretical knowledge in practice and develop an action plan to boost touristic attraction of this destination that complies with guidance of sustainable development.

Keywords: action plan, case study, Soriška planina, sustainable development, Sustainable tourism.

1 UVOD

»Narave nismo podedovali od naših dedov, temveč smo si jo sposodili od naših vnukov.«

Afriški pregovor pravi: *»Če moraš potovati hitro, pojdi sam. Če moraš potovati daleč, pojdi skupaj.«* V primeru krize zaradi nevzdržnega uničevanja okolja moramo iti tako daleč kot hitro, zato moramo to pot opraviti hkrati vsak zase in vsi skupaj.

Besedna zveza trajnostni razvoj se je v širšem družbenem kontekstu prvič pojavila leta 1987, ko je Svetovna komisija za okolje in razvoj, ki jo je vodila norveška političarka Gro Harlem Brundtland, izdala poročilo z naslovom Naša skupna prihodnost, v katerem je bila podana definicija trajnostnega razvoja in sicer, da gre pri trajnostnem razvoju za *»...razvoj, ki zadovoljuje potrebe sedanje generacije, ne da bi pri tem ogrozil zmožnost prihodnjih generacij, da bi zadovoljevala svoje potrebe«* (Report of the World..., 1987). Le-to definicijo so nato povzele in prevzele domala vse mednarodne institucije, vladne agencije in nevladne organizacije in do danes se je besedna zveza *trajnostni razvoj* dodobra ukoreninila v vsak strateški dokument, razvojno strategijo ali politični govor posameznih politikov. Živimo v času kjer je *»trajnostno«* vse, od pridelave paradižnika do postavitve sončne elektrarne na streho hiše. A pa sploh vemo kaj pomeni koncept trajnostnega razvoja? Kakšne cilje zasleduje? Poznamo načine, kako omogočiti to razvojno paradigmo, ki bo vzdržna tako za nas kot za naše zanamce? Kako teoretičen sistem trajnostnega razvoja aplicirati v praktično rabo? Odgovori na ta vprašanja so zanimali tudi mene, zato sem se odločil, da to tematiko oziroma dilemo predstavim dijakom četrtega letnika gimnazijskega programa, ki so za enega izmed izbirnih maturitetnih predmetov izbrali geografijo. Naloga, ki so jo dijaki dobili predse, je vsebovala preprosto vprašanje: *»Kaj je trajnostni razvoj in kako lahko koncept trajnostnega razvoja apliciramo v praktično uporaben razvoj določene lokacije?«* Na videz preprosta naloga, ki pa je jasno pokazala, da dijaki sicer poznajo osnovno definicijo trajnostnega razvoja, vendar je razumevanje le-te preveč pomanjkljivo, da bi lahko teoretični koncept trajnostnega razvoj uporabili v praktične namene.

Glede na pomanjkljivo poznavanje koncepta trajnostnega razvoja, smo se odločili, da bomo podrobneje preučili kaj sploh trajnostni razvoj je in kako lahko koncept prenesemo v praktično rabo, kjer bi lahko uvedene spremembe dejansko imele vpliv. V tem kontekstu povezovanja trajnostnega razvoja in geografije, se nam je po krajši raziskavi, kot odlično izhodišče pokazal

turizem oziroma nova smer turizma, ki postaja vse bolj popularna – **trajnostni ali zeleni turizem**. Odločili smo se, da bomo izdelali študijo primera aplikacije načel trajnostnega razvoja na območju Soriške planine oziroma preučili možnosti razvoja trajnostnega turizma na Soriški planini. Gre za turistično destinacijo, ki se v zadnjem času izkazuje kot idealen poligon za vpeljavo novega turističnega koncepta, ki temelji na načelih trajnostnega razvoja. Gre za razvojno priložnost Soriške planine, ki lahko na tak način stopi iz turistične sence bližnjega Bohinja.

Slika 1: Shema trajnostnega razvoja

Vir: <https://eucbeniki.sio.si/geo1/2558/index1.html>

2 TRAJNOSTNI RAZVOJ

Trajnostni razvoj (angl. *sustainable development*) je termin, ki danes še vedno ni strogo definiran in dopušča različne oblike interpretacije. Najbolj citirana definicija trajnostnega razvoja, ki jo je podala Svetovna komisija za okolje in razvoj, govori o spremembi ali premiku od potrošniško naravnane paradigme, ki zagovarja konstantno gospodarsko rast, do tristranskega modela trajnostnosti (Slika 1), ki enakovredno povezuje družbo, okolje in gospodarstvo (Bahor, 2005). Trajnosten razvoj presega nasprotje med ekonomsko rastjo in varstvom okolja, s tem da ta dva pojma poskuša združiti v medsebojno sodelovanje. To pomeni, da dosegamo ekonomsko rast z ozirom na zmožnosti okolja in tudi družbe. Osnovne značilnosti trajnostnega razvoja se opirajo na tri ključne sfere trajnostnega razvoja in dejstvo, da ima Zemlja omejene zmožnosti obnavljanja in zagotavljanja naravnih virov (Močnik, 2014).

3 TRAJNOSTNI TURIZEM

Ker je turizem gospodarska panoga, kjer se zelo nazorno prepletajo ekonomski, socialno-kulturni in ekološki vplivi, predstavlja idealno področje za uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja. Turistična destinacija je za turiste zanimiva samo če je varna, ekološko čista, in izkazuje določeno kulturno ali naravno bogastvo. Vse to pomeni, da v kolikor želimo, da je

turistična destinacija ekonomsko uspešna, moramo pri tem obvezno varovati okolje in kulturno dediščino (Radikon, 2003).

Če tega ne upoštevamo, začne turistična destinacija izgubljati svojo privlačnost in ceno. Ravno ta vzajemna povezanost varstva okolja, kulturne dediščine in ekonomske uspešnosti turistične destinacije, nas pripelje do tristesnega modela, ki ga zasleduje oziroma predstavlja trajnostni razvoj. Turizem oziroma bolje rečeno trajnostni turizem na tak način postane eden glavnih katalizatorjev trajnostnega razvoja (Radikon, 2003). Slovenija je ena izmed tistih držav, ki velik del turistične ponudbe že označuje in promovira kot »zeleno« oziroma zasleduje smer trajnostnega turizma (Slika 2).

Slika 2: Oglaševanje zelenega turizma v Sloveniji

Vir: <https://www.goodplace.si/portfolio-category/ocenjevanje/>

Trajnostni turizem je opredeljen kot temeljno usmeritev slovenskega turizma. Le-ta si prizadeva zagotoviti dolgoročnost trajnostnega razvoja, ki bi poskrbel za ravnotežje med vplivi turizma na okolje, zaposlenimi v turizmu, lokalnimi skupnostmi in turističnimi ponudniki. Trajnosten turizem po definiciji spoštuje potrebe okolja in ljudi, ki tam živijo, kot tudi lokalnega gospodarstva in obiskovalcev. Trajnosten turizem temelji na štirih stebrih razvoja, ki jih predstavlja slika 3 (Trajnosten turizem, 2021).

Slika 3: Štirje stebri razvoja trajnostnega turizma

4 GEOGRAFSKA ŠTUDIJA PRIMERA MOŽNOSTI RAZVOJA TRAJNOSTNEGA TURIZMA NA SORIŠKI PLANINI

Z dijaki četrtega letnika gimnazijske smeri, ki so izbrali geografijo za svoj maturitetni predmet, smo se odločili, da bomo podrobneje analizirali koncept trajnostnega razvoja in poskušali ideje in cilje takšnega razvoj implementirati v praktično rabo. Prva naloga dijakov je bila pridobivanje uporabne literature s pomočjo spleta in šolske knjižnice. Že takoj smo ugotovili, da je literature na temo trajnostnega razvoja ogromno, saj gre za popularno temo, o kateri pa

se piše iz različnih zornih kotov. Tako smo se v prvi fazi podrobneje seznanili s trajnostnim razvojem in prišli do spoznanja, da je koncept trajnostnega razvoja najlažje predstaviti preko turizma oziroma trajnostnega turizma. Po krajši možganski nevihti smo se odločili, da z dijaki pripravimo akcijski načrt, ki bo predvideval prenovo obstoječe turistične ponudbe v duhu trajnostnega turizma. Pri izbiri turistične destinacije smo upoštevali določene kriterije (bližina, turistična razvitost, turistični potencial) in izbrali Soriško planino (Slika 4).

Slika 4: Logotip TIC Soriška planina

Vir: <https://images.app.goo.gl/wNwrpBHD7Qmd49568>

Po izboru turistične destinacije in postavitvi cilj so bili dijaki razdeljeni v šest skupin, ki so štele po štiri člane. Vsaka skupina je dobila enaka navodila in sicer pripraviti akcijski načrt prenove turistične ponudbe na Soriški planini v duhu trajnostnega turizma in le tega predstaviti potencialnemu investitorju, ki bi omogočil uresničitev zastavljenega akcijskega načrta.

Preden so se dijaki lotili priprave akcijskega načrta za prenovo turistične ponudbe, je bilo potrebno pregledati že obstoječe stanje turistične ponudbe na Soriški planini. Zato smo se v okviru maturantske geografske ekskurzije odpravili na Soriško planino, kjer je vsaka posamezna skupina naredila SWOT analizo (prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti) obstoječe turistične ponudbe na Soriški planini (Tabela 1).

Tabela 1: SWOT analiza obstoječe turistične ponudbe na Soriški planini (povzetek idej dijakov)

PREDNOSTI	SLABOSTI
Neokrnjena narava	Pomanjkanje vode (kraško površje)
Možnosti za raznolike oblike rekreacije (kolesarstvo, pohodništvo, smučanje...)	Bližina smučarskega centra Vogel
Dobra prometna povezava + javni prevoz	Zastarele žičničarske naprave
Bližina Bohinjskega jezera	Turistična neprepoznavnost
Že obstoječa turistična infrastruktura (nastanitveni objekti, gostinski obrati)	Oddaljenost od večjih mest
Velik parkirni prostor	Pomanjkanje kapitala
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
Celoletni turizem (celoletna sezona)	Izguba kulturne identitete
Ponudba in ohranjanje naravne in kulturne dediščine	Povečano onesnaževanje
Sorica je rojstni kraj Ivana Groharja	Povečan pritisk na naravno okolje
Promocija zelenega turizma	Vzpostavitev množičnega turizma
Zaposlitev lokalnega prebivalstva	

Po opravljenem ogledu na terenu in izvedeni SWOT analizi, s katero so dijaki ocenili trenutno turistično ponudbo Soriške planine, smo določili rok do katerega je bilo pripraviti akcijski načrt prenove turistične ponudbe na Soriški planini. Dijaki so pri izdelavi akcijskega načrta imeli popolnoma proste roke. Glavna in edina zahteva je bila, da pripravijo 10-minutno predstavitev svojega akcijskega koncepta s katerim bodo prepričali potencialnega investitorja, da podpre njihovo vizijo. Vlogo potencialnega investitorja je prevzela tričlanska komisija, ki je bila sestavljena iz dveh učiteljev geografije in učitelja kemije, ki je bil vključen v projekt podjetnosti na Gimnaziji Škofja Loka. Na tak način sem poskušal simulirati dejansko predstavitev projektov pred potencialnimi naročniki in s tem še dodatno stimuliral in motiviral dijake, da je poleg same ideje, bistvena tudi sama predstavitev oziroma način kako pritegniti pozornost potencialnih naročnikov ali investitorjev.

Dijaki so se naloge lotili resno in z veliko mero inovativnosti, kar se je izkazalo tudi pri samih predstavitvah. Glavne ideje potencialnega turističnega razvoja na Soriški planini so predvidevale uporabo lokalnega materiala (les) za izdelavo glamping hišic v smislu t. i. alpske vasice, kjer bi bile hišice moderno opremljene in bi omogočale prenočitev družinam z otroci, ki bi radi preživeli aktivne počitnice. Prav tako so bile ideje usmerjene v zagotavljanje trajnostne mobilnosti, To pomeni, da bi se dalo počitnice preživeti brez uporabe avtomobila pri tem pa mobilnost posameznika ne bi bila okrnjena oziroma, bi bila lahko celo na višji ravni (električna vozila, konjske vprege, izposoja električnih koles...). Hkrati je večina predlogov šla v smeri vzpostavitve celotnega turizma, ki bi omogočal zaposlovanje predvsem domačega mladega kadra. Bistvo naloge je bilo doseženo, saj je bila večina predlogov podanih z vidika trajnostnega turizma, kar pomeni, da so dijaki znali prenesti ideje trajnostnega razvoja iz teoretičnih okvirov do njihove praktične uporabe.

5 ZAKLJUČEK

Trajnostni razvoj je koncept, ki se ga lahko razlaga na mnogo različnih načinov, vedno znova pa se vrača v osnovno povezavo gospodarstva, okolja in družbe. Ob primernem sožitju med temi tremi področji, je dosežen končni cilj trajnostnega razvoja – zagotovi razvoj, ki omogoča zadovoljevanje potreb današnje generacije, ne da bi pri tem na kakršen koli način onemogočil zadovoljevanje potreb naslednjim generacijam in to v enaki meri. Pri izvajanju raziskovalne naloge, smo z dijaki ugotovili, da je termin oziroma definicija *trajnostnega razvoja* zelo ohlapna, kar povzroča nejasnosti in dileme kaj sploh je glavni cilj trajnostnega razvoja. Zaradi same ohlapnosti termina oziroma definicije prihaja tudi do zlorab in nepravilne rabe v širši javnosti. Zato smo si z dijaki kot cilj postavili poglobljeno analizo trajnostnega razvoja in nato s samim razumevanjem definicije le-to uporabili pri pripravi akcijskega načrta za izboljšanje turistične ponudbe. Turizem je tista gospodarska dejavnost, ki najbolj učinkovito in celostno poveže vse alineje trajnostnega razvoja (gospodarstvo, okolje in družba), kar nam omogoča, da bolje razumemo koncept in ga uporabimo tudi v praksi.

V okviru maturitetne ekskurzije pri predmetu geografije smo z dijaki obiskali Soriško planino in iz turistične destinacije naredili študijo primera. Dijaki so s pomočjo SWOT analize preverili trenutno stanje turistične ponudbe na Soriški planini, kasneje pa svoje znanje, ki so ga pridobili s študijo koncepta trajnostnega razvoja in analizo in situ (na lokaciji) združili v predloge za razvoj turistične ponudbe v smeri zelenega turizma.

Namen raziskovalnega projekta je bil, da so se dijaki s pomočjo obstoječe literature podrobneje seznanili s konceptom trajnostnega razvoja in na podlagi pridobljenega znanja in tudi razumevanja ideje o trajnostnosti, pripravili realne in izvedljive rešitve, ki bi pripomogle k izboljšavi turistične ponudbe na Soriški planini. Prav tako, je bilo potrebno akcijski načrt tudi pametno predstaviti pred potencialnim naročnikom oziroma investitorjem.

Glede na predloge dijakov bi morala Soriška planina izkoristiti celoletni turizem, neokrnjeno naravo, ki jo ponuja, vključiti trajnosti način prevoza in omejiti ponudbo, da ne bi prišlo do težav množičnega turizma. Velik poudarek so dijaki postavili tudi na vključitev ponudbe, ki bi omogočilo zaposlovanje lokalnega prebivalstva. Na tak način so pravzaprav prevzeli tristebni model trajnostnega razvoja, ki temelji na varstvu okolja, gospodarski uspešnosti in upoštevanju družbenih elementov.

LITERATURA IN VIRI

Bahor, M., 2005. Trajnostni razvoj v okoljski politiki Evropske unije. Magistrsko delo. Ljubljana, Fakulteta za družbene vede, 171 str. URL: http://dk.fdv.uni-lj.si/delamag/mag_Bahor-Maja.PDF.

Močnik, M., 2013. Trajnostni razvoj kot razvojna možnost Planine pod Golico. Diplomsko delo. Ljubljana, Oddelek za geografijo, Filozofska fakulteta, 87 str. URL: <https://repozitorij.uni-lj.si/Dokument.php?id=105454&lang=slv>

Radikon, A., 2003. Merjenje trajnostnega turističnega razvoja. Magistrsko delo. Ljubljana, Ekonomska fakulteta, 152 str. URL: <http://www.cek.ef.uni-lj.si/magister/radikon216.pdf>.

Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future. 1987. URL: <http://www.un-documents.net/wced-ocf.htm> (Citirano 14. 5. 2021).

Spletno mesto GOV.si (14. 5. 2021) Trajnostni turizem. <https://www.gov.si/teme/trajnostni-turizem/>

UPORABA ZABAVNIH INTERAKTIVNIH ORODIJ PRI POUKU ANGLEŠČINE

THE USE OF FUN INTERACTIVE TOOLS IN ESL

Špela Frelih

Osnovna šola Komenda Moste

spela.frelih5@gmail.com

Povzetek

Izbira ustreznih didaktičnih pristopov in s tem uporaba pravih didaktičnih orodij, ki učence pritegnejo k učenju in motivirajo za delo, je zelo pomembna. V času šolanja na daljavo, ko je motivacija veliko učencem padla, je bila izvirnost pri uporabi orodij za učenje še toliko bolj potrebna, kar pa ima pozitiven učinek tudi pri pouku v živo. V članku sta predstavljeni spletni orodji Quizizz in Baamboozle, ki sta pri učencih zelo priljubljena in sta odličen pripomoček za zabaven in učinkovit pristop k učenju in utrjevanju angleščine, pa tudi drugih predmetov.

Ključne besede: didaktični pristop, motivacija, spletna orodja, zabaven pristop.

Abstract

The selection of an adequate teaching approach and the use of suitable teaching tools that motivate students to learn are both utterly important. During the time of distance learning when students' motivation decreased creativity regarding the use of teaching tools was absolutely necessary, which proved highly effective also in the classroom. The article presents Quizizz and Baamboozle, two online tools, which are popular with students and also exceptional tools for a fun and effective approach to learning and revising English as well as other subjects.

Keywords: teaching approach, motivation, online tools, fun approach.

1 UVOD

Izbira načinov za ohranjanje pozornosti učencev pri pouku in motivacije za učenje je pestra, vendar je bistveno, da se za to uporabi ustrezen pristop in pravo didaktično orodje. Uporabo orodij je treba prilagoditi tudi starosti, znanju in zanimanju učencev. Glede na to, da se tudi pri načinu izobraževanja vedno bolj uveljavljata računalniška pismenost in znanje uporabe računalniških programov, sta se kot odlični orodji izkazali igri Quizizz in Baamboozle, ki sta odlična pripomočka učiteljem vseh predmetov, ne le jezikov. Podrobneje sta opisani v nadaljevanju.

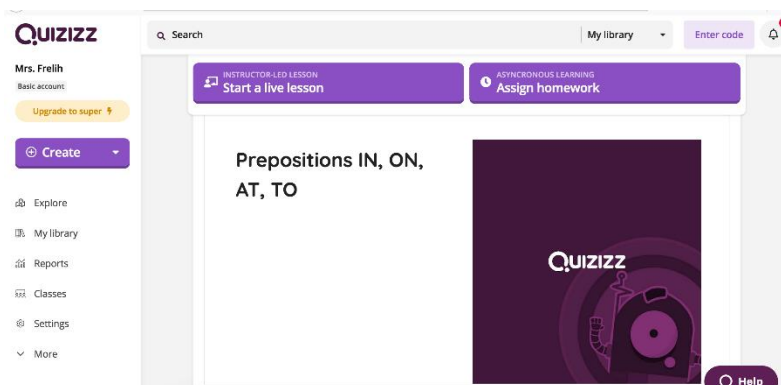
2 INTERAKTIVNA SPLETNA ORODJA

2.1 QUIZIZZ

Spletno orodje Quizizz je kviz z dvema funkcijama: *Live lesson* (v nadaljevanju: video učna ura) ali *Quiz* (v nadaljevanju: kviz). V primeru dela na daljavo se lahko uporabi za vodene video učne ure, saj učitelj lahko ves čas spremlja (ne)aktivnost učencev, kar je opisano v nadaljevanju.

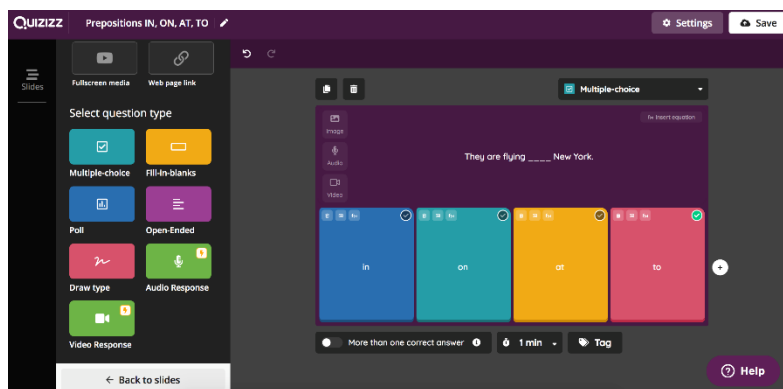
Učna ura Quizizz deluje tako, da učitelj učencem pošlje povezavo do želenega kviza. Ob kliku nanjo se učencem odpre okence, v katerega vpišejo svoje ime. Učitelju se pred začetkom kviza pokažejo imena vseh sodelujočih in nadaljuje s klikom na *Start*, ko so vpisani vsi. Nato na svoji napravi pomika diapozitive naprej, hkrati pa se naprej premikajo tudi na napravah učencev, za kar ni potrebna delitev zaslona. Učitelj lahko ves čas spremlja aktivnost učencev. V primeru, da učenec pri reševanju ni aktiven, učitelj to vidi in lahko učenca na to opozori oz. vprašanj ne pomakne ročno naprej, dokler ne odgovorijo vsi.

Priprava diapozitivov je podobna kakor v programu MS Power Point. Učitelj pripravi razlago v pisni obliki. Učenci jo med potekom video ure prepisujejo z diapozitivov. Proces ure je identičen učnemu procesu v šoli. Učenci razlago poslušajo in hkrati prepisujejo v zvezke novo snov.

Slika 1: Naslovna stran nove snovi, v katero je bil predhodno že napravljen uvod. Levo zgoraj je tipka *Start a live lesson* (*Začni z učno uro*), ki vodi do povezave, ki jo učitelj pošlje učencem, ko učenci odprejo povezavo.

Po končani razlagi sledijo vprašanja za utrjevanje snovi. Vsak učenec zase na svoji napravi rešuje, tako da klikne na izbrani odgovor ali ga natipka. Vprašanj je več vrst: vprašanja z več možnimi odgovori, dopolnitev praznih polj, anketa, odprta vprašanja, risanje, zvočni posnetek ali video posnetek. Učencem se ob kliku na odgovor pokaže, če je le-ta pravilen ali napačen.

Slika 2: Na levi strani izberemo tip vprašanja. Desno je primer vprašanja z več možnimi odgovori. V primeru, da je pravih več odgovorov, v okvirčku desnu zgoraj odključamo vse možne odgovore.

Za nekaterimi vprašanji se naključno pojavi presenečenje, ki ga lahko uporabi pri naslednjem vprašanju, npr. točke se podvojijo, odštevanje časa zamrzne, vprašanje pokaže samo polovico možnih odgovorov ipd. Zbiranje točk poveča tekmovalnost med učenci in jih motivira, da odgovarjajo kar se da pravilno ter poskusijo doseči čim večje število točk.

Po končanem kvizu se učiteljem izpišejo doseženi rezultati, ki jih lahko deli neposredno z učenci ali pošlje staršem. Razvidno je, na katera vprašanja so odgovarjali pravilno oz. napačno, kar omogoča, da skupaj z učenci analizira odgovore.

Student	Score	Accuracy	Score
Zala	23	92%	13800
Ajda	23	92%	13800
Maks	21	84%	12600
Nina, neja, karis	21	84%	12600
Zeko	20	80%	12000
Patricija	20	80%	12000
PATRICK	16	64%	9600
Mirko	13	52%	7800
Magister	9	36%	5400

Slika 3: Poročilo o doseženih rezultatih se izpiše po končanem utrjevanju. Ob kliku na posameznega učenca je možen vpogled v vse njegove odgovore.

Učencem, ki so nalogo rešili slabše, se lahko kviz dodeli še kot domača naloga (*Assign homework*) in se določi rok reševanja (glej Slika 1). Ta funkcija je zelo dobrodošla, saj se učencem pred začetkom reševanja lahko napove, da bodo morali vsi z nižjim rezultatom od 50 % kviz rešiti ponovno kot domačo nalogo. S tem zagotovimo, da se učenci pri reševanju potrudijo.

Quizizz je odlično orodje tudi za uporabo v razredu, saj učenci radi uporabljajo mobilne telefone. Lahko se uporabi za razlago nove snovi ali pa samo za utrjevanje. Učenci na mobilnih telefonih odprejo spletno stran in v okvirček Vnesi kodo (*Enter code*) vnesejo kodo kviza, ki jo učitelj napiše na tablo. Preostali del postopka je enak postopku za delo na daljavo. Odlično se je izkazalo tudi projeciranje igre na tablo z vidika učitelja, saj se po vsakem vprašanju pokaže stolpični diagram pravih in napačnih odgovorov. Ti podatki so v pomoč pri analizi vsakega vprašanja, ki povzroča težave.

2.2 BAAMBOOZLE

Baamboozle je najbolj priljubljena igra, ki se uporablja za utrjevanje znanja in popestritev učne ure. Objavljeno je že veliko število različnih tem, do katerih lahko dostopa vsak, lahko pa ustvari tudi svojo in jo popolnoma prilagodi snovi, ki se je obravnavala pri pouku, oz. potrebam učencev.

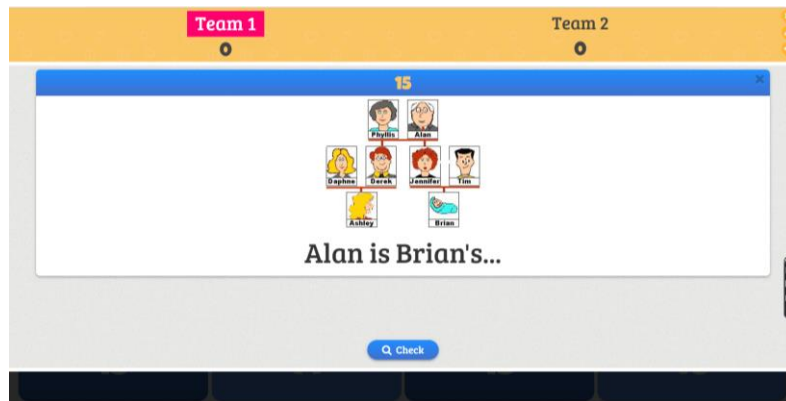
Igre pod zavihkom *Games* so javno dostopne vsakomur. Za utrjevanje točno določene slovnice ali besedišča se tema vtipka v okvirček Išči igre (*Search for games*). Velika izbira že narejenih iger je primerna za uporabo tudi pri drugih predmetih.

Iger je več vrst. Prosto dostopna je osnovna igra, Baamboozle, v kateri tekmujeta 2 ekipi ali največ 4. Pred začetkom utrjevanja učitelj izbere število ekip, ki bodo tekmovali, in jih po željah učencev tudi poimenuje.

Ob začetku kviza se učencem prikažejo števila do 16 oz. 24 (odvisno, koliko je vprašanj). Pod vsakim številom se skriva vprašanje v povezavi z obravnavano temo. Učenec, ki je na vrsti, si izbere poljubno število in pojavi se vprašanje (lahko tudi slika), na katerega odgovori. Učitelj klikne na tipko Preveri (*Check*) in s klikom na zeleno tipko dodeli točke, če je bil odgovor pravilen. V primeru, da je odgovor napačen, klikne na rdečo tipko.

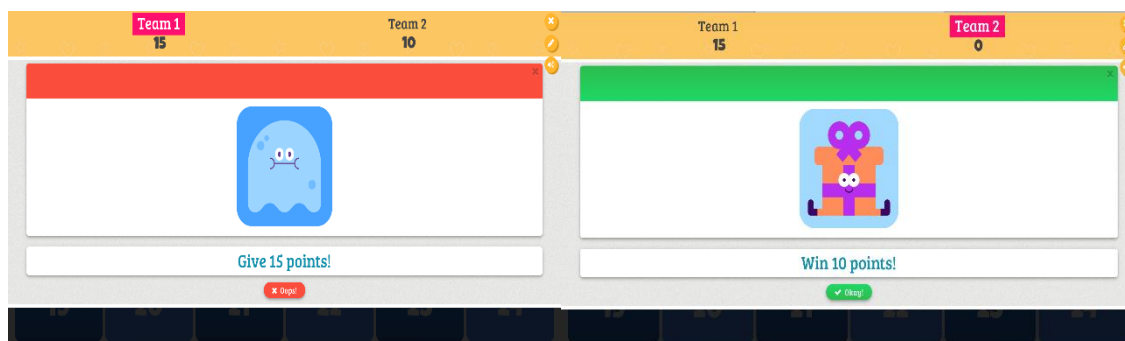

Slika 4: Pod vsakim številom se skriva vprašanje. Na vrsti je ekipa, ki je obarvana roza. V orodni vrstici desno zgoraj s klikom na pisalo lahko ekipe tudi preimenujemo.

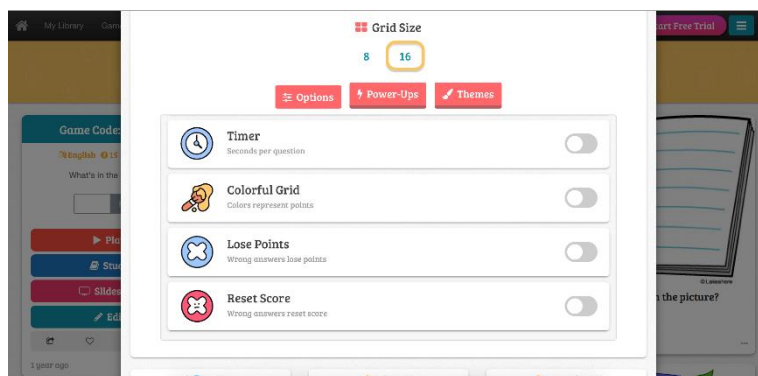
Slika 5: Če učenec na vprašanje odgovori pravilno, učitelj klikne na Preveri (*Check*), ter ekipi dodeli točke.

Učencem najljubši del kviza so presenečenja, ki so skrita pod naključnimi številkami. Če se pojavi bomba, ekipa določeno število točk izgubi. Če se pojavi nagrada, ekipa določeno število točk pridobi. Lahko pa naleti tudi na Zamenjaj točke (*Swap points*), kar pomeni, da si ekipi zamenjata točke. V kolikor igrajo 3 ali 4 ekipe, je stopnja tekmovalnosti še večja, saj si ekipe med seboj lahko točke tudi kradejo oz. podarijo.

Slika 6: Na sliki levo je eno izmed presenečenj, ki se skriva pod nekaterimi števili. Pomeni, da ekipa pridobi 10 točk. Na desni pa ekipa, ki je na vrsti, podari 15 točk nasprotni ekipi.

Kviz poleg tega načina igre omogoča še veliko drugih načinov izvajanja. Da se igra nekoliko oteži, lahko pod Možnosti (*Options*) izbiramo med naslednjimi funkcijami: preskoči vprašanje, omejen čas, barvna lestvica števil, kjer vsaka barva določa možno število točk, izguba točk ob napačnem odgovoru ali ponastavitev točk. Če ekipa vprašanje preskoči, se le-to prenese naprej na naslednjo ekipo, ki pa lahko naredi enako, če odgovora ne pozna. Omejitev časa je super orodje za povečanje tempa igre, še zlasti ko je snov že dovolj utrjena. V tem primeru učenci igri sledijo še bolje. Barvna lestvica števil označuje, koliko je vredno vsako vprašanje. Ekipe vrednost vprašanja odkrijejo šele, ko prvič izberejo vsako barvo. Možnost izgube točk pri napačnem odgovoru od ekip zahteva, da res vsak odgovor dobro premislijo, saj gredo s točkami lahko v minus in hitreje izgubijo. Možnost ponastavitve točk pa je sopnja višje od izgube točk, saj točke ne le izgubijo, ampak se jim ponastavijo na 0.

Slika 7: S klikom na Možnosti (*Options*) lahko izbiramo med več različnimi funkcijami, ki igro še dodatno popestrijo.

Kvize, ki so javno objavljeni, lahko vsak učenec uporablja za utrjevanje tudi sam. S klikom na *Study* se pojavijo vsa vprašanja, odgovore pa preveri s klikom na ikono lupe. Nato si sam dodeli točke, če je odgovoril pravilno, in s tem preveri svoje znanje.

Poleg igre Baamboozle je ob registraciji računa na voljo Baamboozle+, ki ponuja še več iger, npr. Story Dice, Four in a Row, Tic Tac Toe, Memory ali Bingo. Pri vseh gre za podoben princip, in sicer da se utrjuje obravnavana snov.

3 SKLEP

Uporaba obeh spletnih strani pouk zelo popestri in učence motivira za sodelovanje. Učenci ta način utrjevanja pogosto predlagajo kar sami. Opazno je, da si besedišče hitreje in lažje zapomnijo, predvsem če se igri pri pouku redno uporabljata. Enako velja za utrjevanje slovničnih struktur. Menim, da morajo biti pristopi k poučevanju v koraku s časom, zato so podobne ideje in predlogi, ki to izboljšajo in motivacijo učencev povečujejo, vedno dobrodošli. Delitev idej in samih izkušenj je zato pri našem poklicu zelo pomembna.

LITERATURA IN VIRI

Baamboozle. Pridobljeno 10. 04. 2022 s spletne strani: <https://www.baamboozle.com>

Quizizz. Pridobljeno 10. 04. 2022 s spletne strani: <https://quizizz.com>

VES SVET JE LAHKO UČILNICA – TUDI ŠOLSKA KNJIŽNICA

THE WHOLE WORLD CAN BE A CLASSROOM, INCLUDING A SCHOOL LIBRARY

Marija Kokalj Auguštiner
Gimnazija Škofja Loka, Slovenija
marija.kokalj@gimnazija-skofjaloka.si

Povzetek

Prizadevanje za bralno pismenost in spodbujanje motivacije za branje je pri delu v šolskih knjižnicah stalnica. Pri iskanju različnih možnosti so nam v pomoč zunajšolske pobude, npr. projekti Noč knjige, Rastem s knjigo ali Nacionalni mesec skupnega branja (NMSB). V članku je predstavljen primer dejavnosti na podlagi dveh objav NMSB (2019: evropska bralna kampanja EURead – Evropa bere, ki povezuje že obstoječe bralne aktivnosti po vsej Evropi z namenom dviga zavesti o pomembnosti izobraževanja in pismenosti v zgodnjem otroštvu, in 2021: medgeneracijsko branje). Obakrat smo izpeljali medgeneracijsko srečanje gimnazijcev in predšolskih otrok ob pravljicah. Dogodka sta bila dobro sprejeta pri vseh udeležencih, prav tako pa sta prispevala k popularizaciji knjižnice in branja ne samo v šoli in vrtcu, ampak tudi v lokalni skupnosti. Dijaki in predšolski otroci so pridobili še nekatere socialne veščine in jezikovno znanje.

Ključne besede: medgeneracijsko sodelovanje, branje, pripovedovanje, govorni nastop, motivacija, NMSB, šolska knjižnica

Abstract

Striving for reading literacy and promoting motivation to read is a constant in school library work. In finding different options, extracurricular initiatives help us, e.g. projects Book Night, Growing Up with a Book or National Reading Together Month (NRTM). The article presents an example of activities based on two NRTM publications (2019: European reading campaign EURead - Europe reads, linking existing reading activities across Europe to raise awareness of the importance of early childhood education and literacy, and 2021: intergenerational reading). On both occasions we held an intergenerational meeting of our grammar school students and preschool children with fairy tales. The events were well received by all participants, and also contributed to the popularization of the library and reading not only in school and kindergarten, but also in the local community. Students and pre-school children also acquired some social skills and language knowledge.

Keywords: intergenerational cooperation, reading, storytelling, public speaking, motivation, NRTM, school library

1 UVOD

V srednješolskih knjižnicah pri dijakih opažamo skromno zanimanje za prostočasno estetsko branje leposlovja po lastni izbiri. Dijaki si največkrat izposojajo knjige za obvezno domače branje, gradivo za izdelavo različnih seminarskih nalog, referatov, za tekmovanja (npr. tekmovanje za Cankarjevo priznanje), za pripravo na maturo ali tujejezično bralno značko ipd. Knjižničarji v različnih strokovnih okoljih iščemo odgovor na vprašanje, zakaj tak upad, in predvsem – kako mlade bralce spodbuditi, da bi pogosteje posegali po leposlovnem čtivu. Precej idej najdemo knjižničarji sami, v veliko pomoč pri spodbujanju motivacije za branje pa so nam nekateri izvenšolski nacionalni in mednarodni projekti, npr. Rastem s knjigo, Noč knjige ali NMSB.

2 NACIONALNI MESEC SKUPNEGA BRANJA

Na Gimnaziji Škofja Loka že od vsega začetka sodelujemo v projektu NMSB, ki svojo dejavnost opredeljuje takole:

»Pobudniki in organizatorji NMSB s sodelovanjem krepimo prepoznavanje pomena bralne pismenosti in bralne kulture na nacionalni ravni ter omogočamo celovitejšo nacionalno skrb za to pomembno področje. Z NMSB se vključujemo tudi v gradnjo nacionalne mreže za dvig bralne kulture in bralne pismenosti vseh prebivalcev v Sloveniji, v slovenskem zamejstvu in med Slovenci po svetu« (Nacionalni mesec ..., b. d.).

Zunanja spodbuda, ki vsako leto ponudi izbrano geslo in omogoči objavo v svojem spletnem dogodkovniku, pripomore k temu, da se na šoli z občutkom pripadnosti ljubiteljem knjig in branja pridružimo množici prireditev in dogodkov, gesla pa nas usmerjajo v dejavnosti, za katere nosilci projekta presodijo, da so aktualna, pomembna in vredna družbene pozornosti.

Do sedaj smo pod okriljem šolske knjižnice pripravili in izpeljali naslednje dogodke (Gimnazija Škofja Loka ..., b. d.):

- 24. oktober 2018: »Cankar v besedi in sliki« (ilustracije Cankarjeve Bele krizanteme, srečanje in pogovor z avtorjem slikarjem in diplomantom ALUO Janom Albertom Novakom, razstava originalov);
- 6. november 2019 (EUREads: pomembnost branja v zgodnjem otroštvu): Beremo skupaj z otroki iz Vrtca Škofja Loka: »Ti povem pravljico?« – gimnazijci pripovedujejo svoje najljubše pravljice predšolskim otrokom, za tem še razstava otroških risbic o slišanjem;
- 20. december 2019: predstavitev magistrske naloge »Pravljična resnica in družbena resničnost« Katje Kožuh, poudarek na pravljicah Svetlane Makarovič in Anje Štefan, predavanje s pogovorom;
- 22. oktober–9. november 2020 (pomen domače knjižnice): e-anketa o domačih knjižnicah (37 vprašanj, 85 anketirancev, analiza odgovorov), fotografije domačih knjižnic;

- 12. november 2021 (medgeneracijsko branje): »Ti povem pravljico?« – gimnazijci ponovno pripovedujejo svoje najljubše pravljice dvema skupinama predšolskih otrok iz Vrtca Škofja Loka, in sicer vsaki skupini posebej, za tem še razstava otroških risbic o slišanjem.

Slika 1: NMSB '21 – plakat

Zlasti ob geslu, ki nas je spomnilo na pomembnost branja v zgodnjem otroštvu (NMSB '19), smo začeli razmišljati o dejavnosti, ki bi nas na to vidneje opozorila. Hkrati smo se želeli povezati z ustanovo ali skupino v bližnjem šolskem okolju in skupaj z vodstvom šole smo se odločili za sodelovanje z vrtcem. Enako smo se odločili ob NMSB '21, ko je bilo predlagano geslo »medgeneracijsko branje«. Obakrat smo navezali stik z Vrtcem Škofja Loka, kjer so se z veseljem odzvali na povabilo za obisk pri nas. Na šoli smo se skrbno lotili priprav na pripovedovanje pravljic predšolskim otrokom. Naš koncept je bil, da povabimo zainteresirane dijake, jim predstavimo projekt in se dogovorimo za vse potrebne dejavnosti.

3 PRIPOVEDOVANJE KOT VEŠČINA

Dijaki so najprej izbrali svojo (najljubšo) otroško zgodbo ali pravljico. Ko so se dokončno odločili za besedilo, je sledila priprava na pripovedovanje. Pri tem smo izhajali iz dejstva, da je pripovedovanje posebna veščina, ki ima celo svoj festival (Pripovedovalski festival, b. d.), v ospredju pripovedi pa je zgodba, ki je v strokovni literaturi opredeljena kot »... prvobitna lastnost naše civilizacije, saj sega že v prazgodovino /.../ – pripovedovanje zgodb je bilo v naši kulturi vedno nekaj osrednjega« (Zupan Sosič, 2003, str. 21). »V pripovednem se postavlja na

pomembno mesto zgodba /.../, (enostavnost, op. p.) jo določa za praobliko celotne pripovedne književnosti. Zgodba je torej osnovna struktura, ki se pojavlja vedno, kadar uporabljamo jezik kot sredstvo organiziranja dogodkov in iskanja določenega smisla, reda in zakonitosti v njih« (Zupan Sosič, 2003, str. 22).

Slika 2: NMSB '18 – pripovedovanje (arhiv Gimnazije Škofja Loka)

»Za predšolskega otroka je izkušnja, ko mu odrasli pripoveduje, zelo pomembna. Predstavljajmo si otroka v očetovem ali materinem naročju, ko poslušá glas ljubeče osebe. Ob tem lahko odrasli in otrok sodelujeta: sprašujeta, razlagata, prehajata iz realnega sveta v svet občutij in domišljije. /.../ Otrok ob tem običajno zelo uživa, sprašuje, dodaja svoje misli, pove, kaj čuti ... Pripoved je v primerjavi z branjem običajno bolj živa, vanjo lahko vnesemo tisto, kar nam je všeč in kar pritegne otroka, denimo humor. Pripovedovanje pravljice je bolj zahtevno, saj jo moramo, če jo želimo povedati, dobro poznati. Nič pa ni narobe, če jo povemo čisto po svoje. Morda se spomnimo kakšne pravljice, pesmice, ki smo jo poslušali v otroštvu. Otroku lahko povemo, kako smo jo doživeli mi, ko smo bili še majhni. Ko pripovedujemo, lažje sledimo potrebam otroka (npr. če vidimo, da je pripoved za otroka predolga, jo skrajšamo, izbiramo krajše povedi, spremenimo glas, zaigramo ...). Govorimo v vsakdanjem jeziku, ki je otroku najbolj domač« (Matko Lukan, 2009, str. 28–29).

4 OBJEM: GRADNIKI BRALNE PISMENOSTI

Sodelujoči dijaki so torej izbrano besedilo morali smiselno razčleniti, razumeti njegovo strukturo, ga preoblikovati v novo (poustvarjeno) celoto in jo povedati predšolskim poslušalcem v prostem govoru.

Proces priprave je vključeval razvijanje določenih gradnikov bralne pismenosti, kot jih pojmuje stroka v projektu OBJEM (OBJEM. Bralna pismenost ..., b. d.), in sicer predvsem:

- motiviranost za branje (2): izbira gradiva glede na namen in interes branja;
- glasovno zavedanje (4): razlikovanje med knjižnim in neknjižnim govorom;
- besedišče (5): uporaba ustreznega besedišča glede na govorni položaj govorca, tj. na namen pripovedovanja in vrsto naslovnika;

- razumevanje besedil (7): struktura besedila, organiziranje vsebin, povzetek, interpretacija ...;
- odziv na besedilo in tvorjenje besedil (8): uporaba prebranega v novih situacijah.

5 GOVORNI NASTOP KOT DEL UČNEGA NAČRTA

Priprava je vključevala poznavanje elementov govornega nastopa in razvijanje ustreznih postopkov in veščin za učinkovito izvedbo, kar je tudi sicer del učnega načrta pri pouku slovenščine.

»Govorni nastop je enogovorno besedilo, s katerim nastopimo pred večjim številom poslušalcev« (Berc-Prah, 2016, str. 63). Izvedemo ga lahko nepripravljeni, v našem primeru pa smo pripravi namenili posebno pozornost. Potekala je v dveh ključnih korakih, in sicer s pripravo besedila in pripravo nastopa.

5.1 PRIPRAVA BESEDILA:

- izbor teme (o čem bomo govorili),
- namen (komu in zakaj – kaj želimo doseči),
- ubesediljenje (tvorjenje besedila),
- strukturiranje besedila (uvod, jedro, zaključek).

5.2 PRIPRAVA NASTOPA:

- upoštevamo naslovnika (starost, izobrazba, predznanje ...);
- določimo čas nastopa (kdaj, koliko časa);
- pripravimo strukturo/scenarij nastopa (zaporedje dejavnosti);
- pripravimo pripomočke za vizualizacijo (scena, rekviziti ...);
- vadimo jezikovno govorico (jezikovna zvrst, besedišče, slovnična in pravorečna pravilnost, tekočnost, brez predloge, jasna artikulacija, ustrezno krajšanje povedi ...);
- vadimo nebesedne slušne spremljevalce govorjenja (intonacija, poudarek, jakost, hitrost, register, premori, barva glasu);
- vadimo nejezikovno govorico (mimika, očesni stik, gestikulacija, premikanje po prostoru, drža telesa ...) (povzeto po Jožef-Beg, 2020, str. 100–105).

6 IZVEDBA

Pri obeh projektih je sodelovalo skupaj 16 dijakov: leta 2019 tri pripovedovalke, ena voditeljica in en dijak z glasbeno točko, leta 2021 pa 10 pripovedovalcev (med njimi ena tudi voditeljica) in dve dijakinji z glasbeno točko (med njimi ena pripovedovalka). Izbrali so naslednje pravljice oz. zgodbe: *Špicparkelj*, *Peter Pan*, *Veveriček posebne sorte*, *Cesarjeva nova oblačila*, *Moj dežnik je lahko balon*, *Zvezdica Zaspanka*, *Mojca Pokrajculja*, *Nekaj res posebnega*, *Tri pomaranče*.

Obiskalo nas je skupaj približno 55 otrok (štiri skupine). Sledile so večkratne vaje, včasih skupne, pogosto pa tudi s posamezniki. Preverili smo strukturo poustvarjenega besedila in ga po potrebi popravili. Dijaki so prihajali v knjižnico, kjer so pod mentorstvom knjižničarke in ob prisotnosti drugih sodelujočih dijakov vadili govor za nastop. Skupaj smo preverjali jezikovne in slušne prvine govora, prizadevali smo si, da je bila artikulacija dovolj izrazita, jasna, da povedi niso bile predolge, da so nastopajoči občasno postavljali vprašanja poslušalcem ipd. Pozorni smo bili na nebesedno govorico: na držo telesa, obrazno mimiko, gestikulacijo, gibanje. Vadili smo v prostoru na priložnostnem odru v knjižnici, kjer je kasneje prireditev tudi potekala. Posebna težava so bile obrazne maske, saj jih nastopajoči zaradi možnosti širjenja koronavirusa niso smeli sneti. Ker smo morali uporabiti ozvočenje, smo vadili tudi rokovanje z mikrofoni in urejali jakost zvoka.

Z različnimi predmeti, ki so se nanašali na vsebino pripovedovanih zgodb, smo opremili oder. Nekatere rekvizite so pripovedovalci med nastopom uporabljali, zlasti pa so si jih z veliko radovednostjo ogledovali otroci po prireditvi (originalni kolovrat, slama, teleskop, pisan lonec, velik plišasti medved, dežnik, baloni idr.).

Slika 3: NMSB '18 – prizorišče (arhiv Gimnazije Škofja Loka)

Slika 4: NMSB '21 – prizorišče (arhiv Gimnazije Škofja Loka)

Otroci poslušalci so na šolo prišli v posebnem pričakovanju, saj zanje to ni bil rutinski sprehod med dopoldanskim varstvom. Nekateri so pri nas imeli celo sorojenca ali enega od staršev (učitelja) in zanje je bil to še toliko bolj razburljiv dogodek. Na sedežih so jih pričakali prireditveni lističi z ilustracijami iz pripovedovanih zgodb in te so odnesli s seboj kot spomin na prijetno druženje. Na pripovedovanje so se zelo lepo odzvali, poslušali so zbrano in na postavljena vprašanja so zavzeto odgovarjali.

Po prireditvi so si ogledali oder in predmete na njem. Čez nekaj dni so nam vzgojiteljice dostavile risbice, ki so nastale na podlagi pripovednih srečanj. Razstavili smo jih na šolskem hodniku. Otroci so nas ponovno obiskali, ko smo jim vrnili razstavljene risbice, v zahvalo pa smo vsakemu podarili voščenko oz. barvico in prazen risalni list.

Vzgojiteljice so poročale o navdušenju otrok in dogodka so se še dolgo spominjali. Svojo udeležbo so tudi naši dijaki zaključili z velikim zadovoljstvom in izrazili željo, da bi s podobno dejavnostjo nadaljevali.

Slika 5: NMSB '21– razstava otroških risb (arhiv Gimnazije Škofja Loka)

Slika 6: NMSB '21– risbica z razstave (arhiv Gimnazije Škofja Loka)

Udeležba dijakov je bila prostovoljna. Na nivoju šole smo se dogovorili, da je pomočnica ravnatelja vsakemu sodelujočemu dodelila ure za OIV, njihove učiteljice slovenščine so jih nagradile z lepo oceno za opravljen govorni nastop, v knjižnici pa je vsak dobil potrdilo o sodelovanju.

7 MEDGENERACIJSKO SODELOVANJE IN MOTIVACIJA ZA BRANJE

»Dobre izkušnje s pripovedovanjem peljejo otroka v svet branja« (Knaflič, 2009, str. 14). Skladno in čuteče medgeneracijsko sodelovanje nasploh prinaša pozitivne učinke za vse udeležence. Človekova potreba po druženju je ena najosnovnejših in pri stiku z najrazličnejšimi skupinami ljudi ali posamezniki pridobivamo pomembne izkušnje za celovit osebnostni razvoj, še posebej na področju socializacije, ki vključuje tudi empatijo in sočutje. Za naše dijake je priprava srečanja za predšolske otroke tudi v tem smislu predstavljala določen izziv. Treba se je bilo vživeti v razvojno stopnjo teh otrok in njihovo čustveno stanje, hkrati pa so naši dijaki obudili morda že precej obledel spomin na lastno otroštvo in na srečevanje s pravljicami in zgodbami v domačem ali katerem drugem okolju. Predvidevamo lahko, da so ti občutki bili prijetni in lepi. Doživljajsko sprejemanje besedil, ki so jih spremljali občutki ugodja, spodbuja k ponovitvi in priklic teh besedil je lahko motiv za ponovno oz. nadaljevalno branje.

Enako lahko predvidevamo tudi za naše predšolske poslušalce, saj smo na več načinov želeli ustvariti čim prijetnejše okolje in doživeto izvedbo, ki bi ustvarila trajnejšo zapomnitev. V SSKJ (Fran, Slovarji Inštituta ..., b. d.) je doživetje opredeljeno kot »kar kdo doživi, s čustvi dojame«. Nahajamo se torej na področju človekovih čustev, ki so v psihologiji definirana kot »duševni procesi in stanja, ki odražajo človekov vrednostni odnos do zunanjega sveta ali do samega sebe« (Lamovec, 1991, v Kompare idr., 2005, str. 169). » ... pojavljajo se ob objektih (dogodkih, osebah, situacijah), ki jih ocenjujemo kot pomembne za nas« (Kompare idr., 2005, str. 169). Prav zaradi tega smo za bralno spodbudo izbrali pripovedovanje, saj omogoča impresivnejši nastop in intenzivnejši odnos s publiko. Gimnazijci so se znašli tudi v vlogi gostiteljev in so ob tem razvijali ustrezne socialne veščine, otroci obiskovalci pa so se seznanili z osnovnimi načini primerne vedenja pri obisku zunanjega (kulturnega) prostora (pozdrav, umirjeno gibanje, pozorno poslušanje, urejeno sodelovanje v pogovoru itd.). Dogodek je s tem postal nekoliko »slovesnejši«, občutek pomembnosti in čustveni odziv sta bila zato povečana. Ker so otroci ob obisku prejeli ilustrativne lističe in so kasneje tudi sami ustvarili likovne izdelke o slišnem, lahko govorimo tudi o interakciji med jezikovnim in likovnim kodom.

8 ZAKLJUČEK

Medgeneracijsko sodelovanje med dijaki in predšolskimi otroki na Gimnaziji Škofja Loka se je izkazalo kot pozitivno na več področjih. Tako izvajalci kot poslušalci so pridobili pri socialnih veščinah, poglobili so empatijo, v skupni hoji skozi zgodbe pa so vsak na svoj način obogatili svoj bralni doživljajski spomin, ki ob prijetni izkušnji spodbuja k ponovitvi in večja motivacijo za branje. Dijaki so obudili občutke iz svojega otroštva, otroci pa so v najstnikih prepoznali vzornike, ki jih s pripovedovanjem vabijo v nove dogodivščine. Proti našemu pričakovanju so

otroci z večjim zanimanjem poslušali pravljice, ki jih še niso poznali, in pri ustvarjanju naslednjih dogodkov bomo to dejstvo upoštevali.

LITERATURA IN VIRI

Berc-Prah, D. idr. (2016). *Barve jezika 1. Učbenik za slovenščino v 1. letniku gimnazij in srednjih strokovnih šol* (str. 63). Ljubljana: Rokus Klett.

Fran. Slovarji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU [spletno mesto]. (B. d.). Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik ZRC SAZU. Pridobljeno 11. 1. 2022 s spletne strani <https://fran.si/>

Gimnazija Škofja Loka. Reportaže [spletna stran]. Škofja Loka: Gimnazija Škofja Loka. Pridobljeno 11. 1. 2022 s spletne strani <https://www.gimnazija-skofjaloka.si/reportaze/>

Jožef-Beg, J. idr. (2020). *Slovenščina 1. Samostojni delovni zvezek za 1. letnik gimnazij in srednjih strokovnih šol* (str. 100–105). Ljubljana: DZS.

Knaflič, L. (2009). Družinska pismenost v predšolskem obdobju. V L. Knaflič in N. Bucik (ur.), *Branje za znanje in branje za zabavo: priročnik za spodbujanje družinske pismenosti* (str.14). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Kompare, A. (2005). Čustva. V *Psihologija: Spoznanja in dileme* (str. 169). Ljubljana: DZS.

Matko Lukan, I. (2009). Kako beremo z otrokom. V L. Knaflič in N. Bucik (ur.), *Branje za znanje in branje za zabavo: priročnik za spodbujanje družinske pismenosti* (str. 28–29). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Nacionalni mesec skupnega branja [spletno mesto]. (B. d.). Pridobljeno 11. 1. 2022 s spletne strani <https://nmsb.pismen.si/>.

OBJEM. Bralna pismenost in razvoj slovenščine [spletna stran]. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Pridobljeno 11. 1. 2022 s spletne strani <https://www.zrss.si/projekti/projekt-objem/>

Pripovedovalski festival [spletno mesto]. (B. d.). Pridobljeno 11. 1. 2022 s spletne strani <https://pripovedovalskifestival.si/>

Zupan Sosič, A. (2003). *Zavetje zgodbe* (str. 21–22). Ljubljana: Literarno-umetniško društvo »Literatura«.

»ANTIKA BREZ DOTIKA«: NEKAJ (PREVERJENIH) REŠITEV ZA POUK KLASIČNIH VSEBIN NA DALJAVO

»CONTACT-FREE ANTIQUITY«: SOME (TRIED AND TRUE) SOLUTIONS FOR DISTANCE TEACHING OF CONTENTS IN CLASSICS

Gašper Kvartič

Gimnazija Škofja Loka

gasper.kvartic@gimnazija-skofjaloka.si

Povzetek

Ob nastopu koronskega *lockdowna* smo se učitelji poleg splošnih organizacijskih zagat srečali tudi z izzivi, specifičnimi za naš predmet. Učitelji latinščine smo poleg izvajanja pouka na daljavo morali najti tudi načine, kako nadomestiti tako rekoč nenadomestljive dejavnosti »s terena« - ekskurzije in ogleda antičnih ostalin *in situ*. V iskanju izvedbe »antike brez dotika« sem naletel na izjemno kvalitetna digitalna gradiva, ki so v letih 2020 in 2021 uspešno nadomestila dejavnosti na terenu. V prispevku predstavljam nekaj pristopov k digitalni izvedbi rednih ekskurzij za dijake klasičnega programa. Med gradivi so bila nekatera ustvarjena tudi na slovenskem področju in od epidemije naprej, ki ima očitno tudi dobre plati, ostajajo v repertoarju naše ponudbe za dijake.

Ključne besede: epidemija, pouk na daljavo, klasična gimnazija, ekskurzije, digitalne vsebine, Oglej, razstava Ideja, Emona, Claustra

Abstract

At the onset of the covid lockdown, teachers were faced with not only general organizational issues, but also with challenges specific to their subject. Besides setting up distance classes, teachers of Latin also had to find a way to replace de facto unreplaceable »terrain« activities – field trips and visiting ancient remains *in situ*. While searching for the »contact-free antiquity«, I came across some digital materials of significant quality, which have already been used to replace field activities in our classes in 2020 and 2021. In the article, I will present a few solutions for organizing digital field trips for students of the classical programme. Some of the materials have been created in Slovenia, and since the pandemic – which obviously has its upsides – remain part of the curriculum.

Keywords: epidemic, distance learning, classical gymnasium, field trips, digital content, Aquileia, IDEA exhibition, Emona, Claustra

1 UVOD

Epidemija in z njo zapiranje šol je presenetila prav vse, ne le učitelje in učence. Morda pa je - poleg zdravstvenega sektorja - ravno šolsko okolje tisto, kjer je bilo potrebnih največ prilagoditev in iskanja novih rešitev za izvajanje pouka. Izobrazba je temelj, na kateri – če se tega zavedamo ali ne – sloni celotna ekonomija in javno življenje in čez nekaj let si nihče ne v

družbi ne želi posameznikov, ki bi bili zaradi epidemiološke slike na slabšem v smislu svoje razgledanosti ali celo formalne izobrazbe.

Vsak predmet se je z novo situacijo soočal po svoje glede na specifike vsebin in oblike učenja. Med programe, ki jih je situacija prizadela, spada tudi klasična gimnazija, ki prinaša poleg pouka latinščine tudi druge bogate vsebine, kot so na primer ekskurzije. V izogib odpovedi izvajanja dejavnosti je bilo treba poiskati praktične rešitve.

2 OBLIKE POUKA

Program Klasična gimnazija je osredinjen na predmet Latinščina, ki se je dijaki na programu učijo vsa štiri leta. V prvem letu pouk latinščine poteka štiri ure, od tega ena izven razreda (gl. spodaj), v drugem, tretjem in četrtem letniku pa po tri ure. Poleg latinskega jezika pri predmetu dijaki spoznavajo tudi klasično kulturo, civilizacijo, zgodovino in intelektualno ter duhovno tradicijo. Pouk pa je oplemeniten tudi z mnogimi ogledi, izleti in ekskurzijami, ki dijakom v prvi osebi približajo antične ostaline po Sloveniji in drugje, pa tudi izmenjavami, povezovanju klasičnih gimnazij in drugimi dodatnimi vsebinami.

Vse navedeno je bilo treba v času epidemiološkega zaprtja nadomestiti na primeren način. Ker so bile oblike pouka različne, je bilo treba vsaki od njih poiskati primerno alternativo.

2.1 POUK V RAZREDU

Večina vseh predmetov na vseh srednjih (in tudi osnovnih) šolah poteka v razredu, kjer učitelj pred tablo podaja snov, poteka delo po skupinah, v dvojicah ali samostojno. Okolje razreda smo tudi na klasičnem programu Gimnazije Škofja Loka bili primorani prestaviti v digitalno okolje. Kot drugi učitelji smo tudi mi posegli po spletnem okolju Zoom, ki je postal in ostal standard izvajanja videokonferenc v času epidemije. Za učinkovito podajanje snovi smo se zanašali na deljenje zaslona, belo tablo na zaslonu, deljenje Rodrovih dokumentov, Powerpointovih predstavitev ipd. Ena izmed ur na teden je bila namenjena samostojnemu delu dijakov, za kar so dobili vsakič znova pripravljene izročke. Te smo nato ob naslednji priložnosti pregledovali skupaj v živo.

2.2 OCENJEVANJE ZNANJA

2.2.1 USTNO OCENJEVANJE

Pridobivanje ustne ocene pri predmetu Latinščina poteka v treh delih: dvakrat v semestru je dijak ocenjen za svoje znanje latinskega besedišča, enkrat pa pridobi oceno do 10 točk na podlagi njegovih odgovorov na tri vsebinska vprašanja (dve slovnični in eno kulturno-civilizacijsko) ali - enkrat na leto - na podlagi izdelave vsebinske predstavitve v razredu, ki je večinoma vezana na kulturno-civilizacijsko vsebino.

Ustno ocenjevanje je na daljavo potekalo dokaj podobno ocenjevanju v razredu. Spraševanje je v glavnem potekalo izven urnika rednega pouka, poleg vprašanega pa je vedno zraven bila

prisotna tudi »priča«, ki je zagotavljala pogoj javnosti ocenjevanja. Pri ocenjevanju besed smo se v času pouka na daljavo večkrat zatekli v skupinsko ocenjevanje, ki je potekalo preko digitalne platforme ExamTime.

Glede na rezultate med ocenjevanjem v živo ter ocenjevanjem na daljavo ni bilo velike razlike.

2.2.2 PISNO OCENJEVANJE

Pisno ocenjevanju pri predmetu v navadnem šolskem letu poteka trikrat. Enkrat na semester dijaki pišejo šolski test, ki preveri njihovo znanje jezikovnih ter kulturno-civilizacijskih vsebin in je ocenjen s številčno oceno od 1 do 5. Tretji test v letu je pisni prevod, ki ga dijaki odpišejo na koncu leta in preveri ter oceni njihovo znanje prevajanja latinskega besedila v slovenščino. To je večšina, ki jo dijaki morajo znati pokazati tudi pri formalnih preizkusih znanja latinščine v Sloveniji, kot je matura iz latinščine ter tekmovanje iz latinskega jezika.

Ker je bilo šolsko leto v času pandemije organizirano kot eno samo ocenjevalno obdobje, se je tej situaciji prilagodilo tudi pisno ocenjevanje pri predmetu Latinščina. Namesto treh pisnih ocen so dijaki v letu pridobili dve pisni oceni, zadnji pisni test pa je združil preverjanje znanja prevajanja ter jezikovnih in kulturno-civilizacijskih vsebin.

Rezultat je bil hibridni test, ki je temeljil na odlomku, dolgem nekaj vrstic. Po prevodu so dijaki na podlagi odlomka dobili tudi nekaj jezikovnih vprašanj, ki jim je sledilo še nekaj interpretativnih oziroma kulturno-civilizacijskih vprašanj.

GIMNAZIJA SKOFJA LOKA

2. pisni test - Latinščina /60

3. B, 14. 5. 2020

I. Prevedi besedilo. Pazi, da prevedeš vse besede in da je prevod slovnično pravilen. Nekatere neznane besede so komentirane v opombi pod črto.

Cum Constantius in Britannia mortuus est, Constantinum imperatorem fecerunt, quem primum imperatorum Christianum esse notum est ... Post hoc imperatores omnes Christiani fuerunt, praeter¹ Iulianum, quem in Persarum terris periisse apparet, contra Christianos impia² machinantem.³ Dum Constantinus, in Galliam transgressus, strenuissime⁴ rem publicam servare vult, senatores Romae iudicaverunt Maxentium, filium Maximiani, Augustum esse.

(prirejeno po: Orosius, *Historiae adversum paganos*)

Slika 5: Hibridni test, izhodiščno besedilo

II. Odgovori na slovnična vprašanja.

- kateri dve vrsti dobnosti znaš prepoznati v Acl-ju in kako?
- Najdi primer elativa v besedilu. Povej, zakaj gre za elativ.
- Stavčno analiziraj enega od Acl-jev v besedilu - kje je povedek, kje predmet?

III. Odgovori na vprašanja o besedilu.

Po čem bi prepoznal, da je avtor besedila najbrž kristjan?

Kako se konča konflikt med Maksencijem in Konstantinom?

Katere krščanske poteze je imela Konstantinova vladavina?

¹ praeter + acc. 'razen'
² impius 3 'nečist, zločinski'
³ machinator 1 'načrtujem, spletkarim'
⁴ strenuus 3 silovit

Slika 1: Hibridni test, jezikovna in vsebinska vprašanja

Ob ustvarjanju takega testa sem dobil priložnost, da na organski način povežem latinsko besedilo z njegovim zgodovinsko-civilizacijskim ozadjem na eni strani in jezikovnimi vsebinami na drugi strani. Ta oblika ocenjevanja znanja se v resnici zdi še boljša, saj prikaže praktičen vidik znanja latinščine, ki ne ostaja samo teoretičen konstrukt, temveč živ jezik, ki služi predajanju sporočila.

Formalno gledano se mi še vedno zdi bolje, da ocenjevanje znanja ter pisni prevod ostaneta tudi v času običajnega pouka ločena testa. Oblika organske povezave med tremi prviniami pouka latinščine – jezik, kultura/civilizacija, besedilo – pa ostaja pomemben vpliv za organizacijo pouka v razredu, kjer sem že in bom še naprej poskušal te prvine na podobno organski način povezovati med sabo. Mislim, da to prinaša globlje zavedanje o tesnem prepletu vsega, kar se učimo.

2.3 URE »NA TERENU« TER URE OBVEZNIH IZBIRNIH VSEBIN

Poleg pouka v razredu ter vsega formalnega ocenjevanja, omenjenega zgoraj, klasična gimnazija prinaša tudi sveženj različnih vsebin, ki potekajo izven razreda ali vsaj izven okvirov formalnega pouka. Vsaka izmed šol, ki program izvaja, dejavnosti izvaja nekoliko po svoje, vsem pa je skupno, da pri tem posegamo po kulturni dediščini v Sloveniji in bližnji okolici ter dijakom svet antike približamo v obliki ekskurzij, izletov in ogledov po muzejih. To je tisti del pouka, ki ga je bilo najtežje nadomestiti v času pouka na daljavo, zato se temu vidiku posvečam v posebnem poglavju, ki sledi.

Iz OIV kataloga izpostavljam največje organizacijske izzive za klasično gimnazijo v času epidemije:

- 1. letniki: razstava *Ideja* v Cankarjevem domu, ekskurzija v Castrum (Ajdovščina) in Akvilejo (Oglej), ekskurzija *Rimljani v Istri* (Pula, Poreč)
- 2. letniki: ekskurzija *Rimljani v Istri* (Pula, Poreč), ogled rimske Emone.

Poleg vseh ur »na terenu« dijaki klasičnega programa na Gimnaziji Škofja Loka vsako leto doživijo tudi različne delavnice, kot je na primer ura stare grščine, predavanje o astronomiji, ogled filma ipd. Te vsebine niso predstavljale velikega izziva, saj se je dalo delavnice zlahka prestaviti v digitalno okolje.

3 IZVEDBA VSEBIN KLASIČNE GIMNAZIJE »NA TERENU«

3.1 OBISK RAZSTAVE »IDEJA«

V letu 2019 sem v katalog OIV za dijake 1. letnika klasične gimnazije prvič dodal obisk razstave *Ideja* v Cankarjevem domu. Za razstavo sem slišal poleti ter sklenil, da jo uvrstimo v ponudbo za dijake, saj na primernem nivoju uvaja pomemben vidik srečanja s klasično kulturo: tesno povezanost našega sveta z antično tradicijo, kar zajema tudi materialni svet.

Razstava Ideja je leta 2019 in 2020 stala v Cankarjevem domu. Formalni opis razstavo Ideja, ki izvira iz Soluna, predstavlja takole: *»Gostujoča razstava je namenjena laični javnosti in izpostavlja pomembna vidika antične grške kulture. Vpogled ponuja celosten pristop k boljšemu razumevanju dosežkov te civilizacije in zapolni manjkajoče koščke mozaika njenih podob. Ideja zajema področja znanosti (matematiko, fiziko, astronomijo, medicino) in tehnologije (inženirstvo, ladjedelništvo, arhitekturo, telekomunikacijo, hidravliko, avtomate, merilne naprave). Njen namen je osvetliti realno zgodovinsko ozadje mitov in onkraj časovnih okvirov ter poudariti pomen tehnologije in znanosti v antični grški kulturi. Kjer je le mogoče, razstava temelji na izvirnem dokumentiranem gradivu, od primarnih in sekundarnih zgodovinskih virov do arheoloških odkritij. IDEJA se osredotoča na razvoj starogrške misli in iznajditeljstva v nizu znanstvenih in tehnoloških odkritij ter umetniških dosežkov. Ponazarja neločljivo vez med razvojem grške znanosti in tehnologije, z izpostavitvijo matematike, fizike, astronomije in medicine med znanstvenimi disciplinami ter dosežkov v inženirstvu, ladjedelništvu, arhitekturi, telekomunikaciji, hidravliki avtomatskih strojev in merilnih naprav na področju tehnologije.«* (Ideja, 20. 4. 2022)

Razstavo smo z dijaki nameravali obiskati pomladi leta 2020. Ko je izvedbo preprečil pouk na daljavo, sem bil nekaj časa zaskrbljen, da, prvič, dijaki ne bodo dobili teh kvalitetnih vsebin, in drugič, da ur »na terenu« ne bo dovolj – kajti prvi letniki naj bi kar četrtno ur svojega pouka doživeli na terenu.

Na veliko olajšanje sem odkril, da se je Cankarjev dom odločil razstavo prestaviti tudi v digitalno okolje. Izdelali so vrsto zanimivih video reportaž z razstave (, s pomočjo katerih se lahko obiskovalec digitalnega okolja dobro seznanil z vsebinami razstave. Poleg video gradiva (glavno video vodenje je tu: <https://www.youtube.com/watch?v=mAt7ZoMASqQ>) je na voljo tudi 14 avdio posnetkov, ki virtualne (in tudi fizične) obiskovalce popelje skozi celotno razstavo po tematskih sklopih: kiparstvo, atletika, hidravlika, izumi, medicina, gradbeništvo, vojna tehnologija, keramika, kartografija, arhitektura, gledališče, pomorska tehnologija, filozofija, fizika in matematika. Dostopni so na naslovu: <http://razstava.cd-cc.si/ideja/sl.html>.

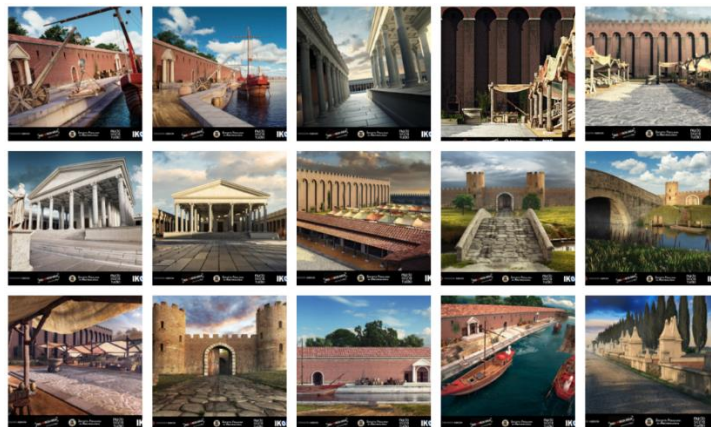
Dijaki so razstavo lahko »obiskali« v lastnem času. Ob tem jih je vodil izroček z vprašanji, na katere naj bi dijaki odgovorili s pomočjo ogleda video reportaž oz poslušanja avdio vodiča po razstavi. Odziv na to obliko dela je bil pozitiven- dijaki so poudarjali lagodnost obiska digitalne razstave in pohvalili tudi kvaliteto digitalnega gradiva.

3.2 OGLEJ (AQUILEIA) IN CLAUSTRA

Naslednji večji organizacijski izziv je bila ekskurzija, ki jo tradicionalno izvajamo za prve letnike in na kateri dijaki spoznajo Akvilejo, eno izmed najpomembnejših strateških mest v naši neposredni bližini. Med potovanjem do Ogleja se z dijaki ustavimo tudi v Ajdovščini, kjer si ogledamo nekaj rimskih ostankov, ter spoznamo Claustro Alpium Iuliarum, zaporo julijskih Alp,

ki je predstavljala rimsko obrambno črto z Vzhoda med 2. in 5. stoletjem n. š., ki je potekala v glavnem na slovenskih tleh.

Ob tem, ko je postalo jasno, da izvedba fizično ne bo mogoča, sem takoj začel upati, da je Akvileja v digitalnem svetu primerno zastopana oz. predstavljena. Nisem bil razočaran, saj je na spletnem naslovu <https://www.fondazioneaquileia.it/en/visit-aquileia/aquileia-3d> shranjena vrsta tridimenzionalnih računalniško generiranih video posnetkov ter tudi posameznih fotografij, ki predstavljajo rekonstruirano Akvilejo, kot naj bi izgledala v rimskem času. Poleg na spletu je Akvileja na ta način dosegljiva tudi v obliki aplikacije za pametni telefon. Aplikacijo za Android je moč najti na spletnem mestu: <https://play.google.com/store/apps/details?id=it.lkon.AquileiaVirtuale.android&hl=it> za operacijski sistem iOS pa <https://apps.apple.com/it/app/antica-aquileia-3d/id775200390>.

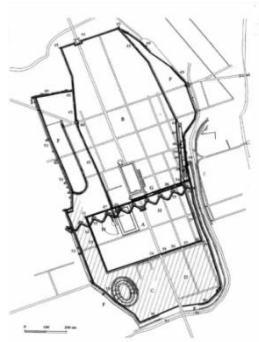

Slika 2: Rekonstruirana Akvileja

Rešitev, ki se mi je ponujala, je bila takorekoč idealna. Ne le, da bodo dijaki spoznali Oglej, temveč bodo tudi zaslutili, kako je mesto izgledalo v antiki, česar ne bi videli niti na fizični ekskurziji. Pripravljeni digitalni ogled Akvileje je detajliran, široko zastavljen, lahko dostopen, brezplačen in izjemno navdušujoč. Poleg tega so pametni telefoni okolje, ki je dijakom blizu, zato sem jim brez posebnih zadržkov naročil, naj si aplikacijo prenesejo ali si posnetke ogledajo vsaj na spletu ter na ta način spoznajo antično Akvilejo.

Del naloge so bili tudi ogledi modernih posnetkov Akvileje, ki so dali dijakom približek izkušnje, kot bi jo dobili na sami ekskurziji. To je bil še posebej pomemben del za aktualizacijo, ki je dijakom dal občutek modernosti. Video posnetki so dostopni na naslovu: <https://www.fondazioneaquileia.it/en/node/286>

Kot pri razstavi Ideja sem tudi v tem primeru pripravil izroček z vprašanji, s pomočjo katerih so dijaki pokazali svoje razumevanje in sodelovanje pri dejavnosti. Posebna naloga, ki so jo v tem izročku dobili, je lociranje mest, ki so jih videli v digitalni obliki, na spodnjem zemljevidu Akvileje:

Slika 3: Zemljevid Akvileje

Odziv in sodelovanje dijakov je bilo tudi v tem primeru izjemno dobro.

Del ekskurzije je bil tudi ogled Ajdovščine in predstavitev že omenjene *Claustre Alpium Iuliarum*, zapore julijskih Alp. Tudi v tem primeru nisem bil razočaran – imel sem celo srečo, saj je tudi predstavitev zapore julijskih Alp dobila svojo digitalno obliko tik pred nastopom pandemije. Bil sem presenečen, da je tovrstno gradivo nastalo na slovenskih tleh in da Slovenija premore tudi bogastvo na področju digitalizacije kulturne dediščine.

Našel sem serijo video predstavitev posameznih postaj na slovenski Claustri, ki so digitalno gledano na nivoju prej omenjene digitalne Akvileje. Videi so zbrani v spletnem video kanalu: <https://www.youtube.com/channel/UCsjHdMpUyLFIMcomguCrQ6A>. Vsekakor gre za gradivo, ki je vredno ogleda, predvsem pa vredno uporabe tudi v šolskem prostoru, saj takšne rekonstrukcije enostavno ne moremo doživeti na dejanski, fizični ekskurziji.

Slika 4: Rekonstruirana Hrušica (Ad Pirum)

V izročku, ki je spremljal izvedbo, sem dijakom naročil, naj raziščejo pojem *Claustre* ter identificirajo tri točke, ki jih lahko vidijo v digitalni obliki. Njihova naloga je bila tudi dati slovenskim krajem, povezanim s Claustro, latinska imena.

3.3 EMONA

Tretji organizacijski zalogaj je bila ekskurzija v Emono, ki se tradicionalno izvaja za 2. letnik. Izlet mi je prinašal velike skrbi, saj v tem primeru nisem uspel najti primerne digitalnega gradiva, ki bi nadomestil fizično ekskurzijo v rimsko Emono. Edino, kar sem uspel najti, je bil risani, interaktivni zemljevid podjetja Snaga, ki se osredotoča na vlogo vode v rimskem naselju,

dostopen na naslovu <http://www.primavoda.si/voda-v-ljubljani/rimska-emona>. Ta oblika vsekakor ni bila dovolj za dijake, zato sem že skoraj sklenil, da bomo izvedbo prestavili na čas po epidemiji, ki pa se je vedno bolj izmikal.

Slika 5: Zemljevid Emona

Jeseni 2020 pa se je ponudila še ena priložnost: evropskemu projektu Noč raziskovalcev 2020 se je kot vsako leto posebej pridružil tudi Oddelek za klasično filologijo, ki je dogajanje razširil pod naslovom Festival antika. Predavanjem smo se v preteklosti z Gimnazijo že kdaj pridružili, leto 2020 pa je bilo še posebej primerno za to, saj je mag. Nataša Gaši, kolegica iz KD Vespesjan, kot eno izmed predavanj dijake virtualno popeljala prav po rimski Emoni.

Odločil sem se, da gradiva kombiniram – ogledu Festivala antika je sledilo izpolnjevanje zgornjega zemljevida in odgovarjanje na nekaj vsebinskih vprašanj o rimski Emoni. Dijaki so skupaj ugotovili, da je Emona v resnici dobro ohranjena na več mestih, ki jih v glavnem ne poznamo, zato je bila ekskurzija zelo dobrodošla.

3.4 ESKURZIJA V PULO IN POREČ

Ostajala je še ena večja ekskurzija z naslovom *Rimljani v Istri*, ki bi dijake popeljala po Puli in Poreču ter ogledu rimskih ostalin na tem področju. Žal mi v tem primeru ni uspelo najti ustreznega digitalnega nadomestila, ki bi bil vreden ogleda in izvedbe. Enako bi najbrž veljajo za veliko ekskurzijo v Rim in Pompeje, ki je krona klasičnega programa in smo jo k sreči izvedli tik pred nastopom epidemije ter ravno pred enim tednom spet.

4 SKLEP

Po tem organizacijskem izzivu, ki ga je prinesla epidemiološka slika, lahko rečem, da sem se kot učitelj tudi sam naučil veliko. Predvsem sem spoznal, da je lahko tudi pouk na daljavo kvaliteten, če so kvalitetna tudi gradiva. Seveda je fizična ekskurzija drugačna izkušnja, ki ne more biti zares nadomeščena, toda prednost digitalnih gradiv je, da lahko vidimo predmet ekskurzije še z druge strani oz. v luči, ki je prej nismo poznali. To še zlasti drži za digitalno Akvilejo ter sveženj filmček o Klavstri, ki prinaša rekonstruirano antiko, takorekoč najboljše v smislu imerzivne izkušnje antičnega sveta, kar trenutno imamo (preden na tem področju začne delovati *metaverse*).

Druga pomembna stvar, ki sem jo spoznal, je, da imamo kvalitetna gradiva tudi v Sloveniji. Morda se v tem skriva neke vrste predsodek, ki sem ga imel do slovenskega prostora, preden sem začel intenzivno raziskovati digitalna gradiva.

Nekatere izmed odkritih gradiv bomo tudi vsekakor ohranili v stalni ponudbi klasičnega programa na Gimnaziji Škofja Loka. Takšna je, denimo, razstava Ideja, ki je v Cankarjevem domu več ni, na voljo pa je še v digitalni obliki.

Po vsem povedanem je iz vsega mogoče potegniti še optimistični zaključek, da je epidemija očitno s sabo prinesla tudi nekaj koristnih odkritij, ki bodo šolsko delo plemenitila še naprej.

LITERATURA IN VIRI

Ideja. 2022. Prevezeto 20. 4. 2022 s spletne strani: <https://www.cd-cc.si/kultura/razstave/ideja>

Seznam slik:

Hibridni test, izhodiščno besedilo. Osebni arhiv.

Hibridni test, jezikovna in vsebinska vprašanja. Osebni arhiv.

Rekonstruirana Akvileja. Pridobljeno 20. 4. 2022 s spletne strani: <https://www.fondazioneaquileia.it/en/visit-aquileia/aquileia-3d>

Zemljevid Akvileje. Pridobljeno 20. 4. 2022 s spletne strani: <https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-roman-archaeology/article/abs/new-work-on-the-plan-of-aquileia-based-on-aerial-photographs-and-a-gis-platform/65F9C539ACFB3E5A9EC89533A41FC468>

Rekonstruirana Hrušica (Ad Pirum). Pridobljeno 20. 4. 2022 iz spletnega videa: <https://www.youtube.com/watch?v=c01rKrI4TNw>

Zemljevid Emone. Pridobljeno 20. 4. 2022 s spletne strani: <http://www.primavoda.si/voda-v-ljubljani/rimska-emona>

GRADIVA IZ ČASA EPIDEMIJE KOT PODLAGA ZA SAMOSTOJNO DELO DIJAKOV

STUDY MATERIALS FROM THE TIME OF THE EPIDEMIC AS A BASIS FOR STUDENTS' INDEPENDENT WORK

Gašper Murn, mag. prof. kem.
Gimnazija Škofja Loka, Slovenija
gasper.murn@gimnazija-skofjaloka.si

Povzetek

Epidemija koronavirusa v letu 2020 je prinesla mnogo slabih stvari, odmik od življenja kakršnega poznamo, sploh v šolstvu. Šolske klopi so samevale, najprej pod pretvezo da le za kratek čas, nato se je s krajšimi vrnitvami, to vleklo še v leto 2021. Klub temu pa lahko iz tega obdobja potegnemo tudi kaj pozitivnega. Učitelji v slovenskih šolah smo izdelali mnogo gradiv, iskali nove poti in nove pristope, kako učencem podati snov. Nastala gradiva smo v letu, ko se vračamo v normalnost, porinili ob stran, pospravili v neko datoteko na računalniku in jih tam pustili. Ob letošnji daljši odsotnosti od pouka, zaradi spremstva na izmenjavi, sem se ponovno spomnil na gradiva, ki so ostala od epidemičnega obdobja in jih uporabil kot podlago za samostojno delo dijakov v času moje odsotnosti.

Ključne besede: epidemija, šolanje na daljavo, gradiva, izmenjave.

Abstract

The covid-19 epidemic has had many negative effects and has led to a shift, especially in the field of education. School desks were left empty, first under the pretence of being empty for only a short time, and then, apart from brief returns to schools, distance learning dragged on throughout 2021. However, this era has brought some positive changes. Teachers in Slovenian schools produced a lot of materials, looked for new ways and approaches to deliver these materials to their students. After returning to normality – back to school – we have pushed these materials aside by moving them to a folder on our computer and leaving them there. Having gone on a one-week exchange, I could not deliver my lessons in school, so I revisited the materials left over from the time of the epidemic and used them as a basis for the students' independent work during my absence.

Key words: epidemic, distance learning, study materials, exchanges.

1 UVOD

V letu 2020 nas je presenetilo stanje, ki ga sam v okviru svoje službe do sedaj še nisem doživel. Epidemija koronavirusa je marca zaprla šolska vrata, takrat z obljubo, da se kmalu vrnemo. Žal pa se je naša šolska odsotnost podaljševala in podaljševala vse do konca šolskega leta.

Posebne razmere so od nas učiteljev terjale, da smo nadgradili svoje delo in razvili nove oblike poučevanja z uporabo različnih, predvsem spletnih, orodij. Sam sem se v začetku odločil, da bom snov, ki mi je ostala za obravnavo do konca šolskega leta, posnel po tematikah v videoposnetkih. Taka oblika podajanja snovi mi je bila blizu iz dveh zornih kotov. Najprej sem lahko samemu sebi prilagodil delo, posnetke snemal, ko sem imel dobro idejo in vsako predavanje res dodelal. Kot drugo pa je bila z mojega gledišča taka oblika poučevanja lažja tudi za dijake, saj so lahko posnetke pogledali kadarkoli, si jih razdelili po kosih, jih obdelali v svojem ritmu in si snov preposlušali večkrat, če jim kakšne stvari niso bile dovolj jasne.

Gradiva, ki so nastala v času epidemije, so ostala in prav v letošnjem letu, ko končno stopamo v normalno šolanje, se je izkazalo, da mi bodo prišla prav v prihodnosti. Še več, razmišljati sem začel celo, da bi podobna gradiva pripravil tudi za prvi del leta, ki smo ga v šolskem letu 2019/20 izvedli še v šoli.

2 IZPELJAVA UČNIH UR S POMOČJO GRADIV IZ ČASA EPIDEMIJE

2.1 ZASNOVA IDEJE

Realizacija pouka je eno izmed meril, s katerimi se šole zelo veliko ukvarjajo. Tudi učitelji, vede ali nevede, ves čas računamo koliko ur smo v določenih razredih že naredili, koliko nam jih še ostane in kako se nam bodo stvari izšle s snovjo, ki jo moramo predelati v enem letu.

Na drugi strani pa se šole vedno bolj trudijo dijakom ponujati tako ali drugačno mobilnost. Mobilnost dijakov v obliki ekskurzij in izmenjav pa za seboj potegne tudi učiteljsko spremstvo. Odsotnost učitelja iz šole, se navadno preoblikuje v vrsto nadomeščanj ali zaposlitev, poleg tega pa učitelj le s težka te ure pridobi nazaj. Že v primerih predmetov, kot je kemija, ki jo poučujem sam, se odsotnost na dveh urah pozna v velikem zaostanku s snovjo. V času, ko učne načrte le polnijo z novimi in novimi znanji, postane primanjkljaj ur velika težava.

Res je, da je teden pred napovedano odsotnostjo lahko za učitelja zelo stresen, če želi pripraviti gradiva za dijake, za teden ko bo odsoten. A prav v takem trenutku lahko nekje iz arhiva vzamemo že pripravljena gradiva iz časa epidemije, jih preoblikujemo, napišemo natančna navodila dijakom in jih prepustimo samostojnemu delu.

V marcu 2022 sem v okviru projekta Erasmus+, s kolegico učiteljico in šestimi dijaki odšel na enotedensko izmenjavo v češki Tabor. V marcu navadno že razmišljam, v kakšni meri mi bo uspelo predelati snov v določenem letniku in koliko časa si lahko vzamem za določene snovi v prihodnjih urah. En teden odsotnosti v šoli se mi v tem času enostavno preveč pozna pri zaostanku, zato sem se tokrat zaželel, da pouk, kljub moji odsotnosti teče normalno.

2.2 PRIPRAVA POTREBNIH DODATNIH GRADIV IN IZPELJAVA

V tednu pred odhodom na Češko sem natančno pregledal urnik in predvidel katere teme in do kje bolj natančno jih bom obdelal pred odhodom. Na ta način sem določil katere teme bodo

dijaki v tednu moje odsotnosti predelali sami in katere naloge bodo rešili (pripravil sem plan na sliki 1).

	PON	TOR	SRE	ČET	PET
1	1 c	4. (M)			3.c
	346	239			148
	Enačbe kemijskih reakcij posnetek	Test Maruša			Sinteze Posnetek
2		4. (M)		2.bc	
		239		150	
		Test Maruša		Galvanski člen Posnetek	
3	3 c	2.bc		1.š	
	76	239		157	
	Vaje iz organskih reakcij Samostojno delo	Redoks vrsta Posnetek, samostojno delo		Množinska razmerja Posnetek	
4	3.4				3.š
	76				76
	Laboratorijska vaja PREMAKNE SE NA S. URO. Mojca				Laboratorijska vaja PREMAKNE SE NA S. URO. Mojca
5		1.š			
		148			
		Enačbe kemijskih reakcij Posnetek, samostojno delo			
6	2.š	1.c	9.š		1.e
	151	76	76		76
	Redoks vrsta Samostojno delo	Množinska razmerja Posnetek, samostojno delo	Vaje iz organskih reakcij Samostojno delo		Množinska razmerja Posnetek
7	1.e		2.š		
	151		239		
	Enačbe kemijskih reakcij posnetek, samostojno delo		Galvanski člen Posnetek		
8	3.š		4. (M)		
	151		157		
	Vaje iz organskih reakcij Samostojno delo		Poprava testa Maruša		
9			4. (M)		
			157		
			Poprava testa Maruša		

Slika 1: Plan dela za teden odsotnosti.

Poleg tega sem o svoji odsotnosti, že v tem tednu, obvestil tudi dijake in jim podal le groba navodila in usmeritve za samostojno delo. Predvsem se mi zdi, da je na plodna tla padla trditev, da snovi, ki jo bodo predelali sami, ne bom še enkrat razlagal ob svojem povratku in da nalog, ki jih imajo za rešiti ob dostopnosti vseh rešitev s poteki, ne bomo reševali še enkrat v celoti.

Na svojem Youtube kanalu sem v nadaljevanju poiskal videoposnetke, ki so nastali v času epidemije in na katerih imam posneto tako razlago šolske snovi, kot tudi nekaj rešenih nalog s poteki. Videoposnetke sicer najdete na mojem Youtube kanalu, lahko pa si nekaj primerov ogledate preko spodnjih QR kod.

Primer razlage snovi Baterije za 2. letnik

Primer reševanja računskih nalog z razlago, množinska razmerja za 1. letnik.

Primer reševanja sinteznih nalog z razlago za 3. letnik.

Na učiteljskih računalnikih je vzdrževalec računalniške opreme ustanovil dijaški profil s svojim uporabniškim imenom in geslom.

Dijakom sem nato napisal natančna navodila (primer na sliki 2). V navodilih sem za vsak razred posebej določil po dva dijaka, ki sta bila zadolžena za pripravo računalnika in napisal vstopne podatke za računalnik, ki mi jih je posredoval vzdrževalec računalniške tehnologije. Dijakom sem napisal na kateri strani v zvezku bodo začeli in kaj bodo okvirno v eni uri predelali. Navedel sem povezavo do posnetkov na Youtubeu in natančno navedel čase, od kje do kje, naj si za določeno uro dijaki pogledajo posnetke. Za ure, ki so bile namenjene samostojnim vajam, sem dijakom natančno navedel primere v nalogah (v naši interni skripti, ki jo uporabljamo za pouk kemije), ki jih morajo reševati na določeno uro. Zapisal sem tudi, da imajo rešitve danih nalog s poteki v spletni učilnici, kjer si jih lahko s pomočjo svojih mobilnih telefonov ogledajo tudi med uro. Dijake sem spodbudil tudi k medvrstniški pomoči, če bi imel kdo resne probleme z reševanjem nalog.

TOREK, 22. 3. 2022

1. Prijavite se v računalnik in prižgite projektor
Uporabniško ime: dijak
Geslo: kateder2022
2. Zvezke odprite na strani 111.
3. Na spletu odprite posnetek Množinska razmerja:
https://www.youtube.com/watch?v=jJ62xCd_Nv8 in si ga oglejte do 6. minute, tam posnetek za trenutek ustavite. Določena navodila v posnetku so vezana še na čas korone (razni blogi in podobno) in jih malo preslišite.
4. Nato pripravite zvezke, svinčnike, kalkulatorje in delovne zvezke odprite na strani 115, začeli boste z nalogo 31. 3. 8.
5. Nadaljujte z ogledom posnetka in nadaljujte do 35. minute. Če boste imeli težave s prepisovanjem (da bi šlo prehitro npr.) posnetek sproti ustavljajte.
6. Po tem času lahko zaključite in z nalogami nadaljujemo naslednjo uro skupaj.

Slika 6: Primer navodil za samostojno delo dijakov.

Pri kreiranju ur sem bil pozoren predvsem na dolžino. Kadar je ura vključevala posnetek, sem jo prilagodil na približno 35-40 minut, pri samostojnem reševanju vaj pa sem pripisal, da naloge, ki jih ne bodo uspeli rešiti v šoli, rešijo za domačo nalogo.

Ta gradiva sem posredoval preko elektronske pošte nekaj dni pred svojim odhodom. V elektronskem sporočilu sem jih opozoril tudi, da se lahko v primeru težav obrnejo na kogarkoli v zbornici in da to ni razlog za prosto uro.

2.3 EVALVACIJA DELA

Že v tednu svoje odsotnosti sem bil na vezi s sodelavko v šoli, ki je občasno med kakšno uro pokukala v razred, kako poteka delo. Delo dijakov je pohvalila. Dijaki so se lepo organizirali, si pripravili gradiva in delali samostojno, kot če bi v razredu stal profesor.

Ob povratku sem dijake vprašal, kako se jim je zdel tak način dela. Povedali so, da je sicer bolje, kot imeti nadomeščanja, vseeno pa ni tako kot če predavanje teče v živo. Izpostavili so, da imajo že normalno kdaj težave s sledenjem, pa učitelj prilagaja svojo hitrost predavanja, glede

na stanje v razredu, kakšno stvar še dodatno objasni, itd. Pri tem načinu pa si moral biti res pri stvari, da ti kakšna informacija ni ušla. Opozorili pa so tudi, da je manjkal nekdo, ki bi skrbel za red pri sošolcih, ki so sicer živahnejši med poukom.

Kljub temu izkušnjo ocenjujejo kot pozitivno. Zavedajo se, da so odnesli nekaj znanja tudi od teh ur in bi tak način dela še kdaj ponovili ob moji odsotnosti.

3 SKLEP

Kljub temu, da epidemijo koronavirusa v 2020 in 2021 jemljemo, kot obdobje, ki je v naša življenja prineslo le slabo, pa so v tem času v šolstvu nastala gradiva, ki nam lahko še kako pridejo prav tudi v postkovidnem obdobju. Ob daljši napovedani odsotnosti učitelja in manjšem vložku v dneh pred odsotnostjo lahko z uporabo nastalih gradiv iz časa epidemije prav tako zelo kvalitetno učencem podamo snov. Učenci sicer opažajo, da je njihovo razumevanje nekoliko slabše, a če smo jim ob našem povratku na voljo za vprašanja in konzultacije, lahko tudi te slabše razumljene dele popravimo.

TAKO BLIZU, A VSEENO TAKO DALEČ – IZZIVI V POST KORONSKEM ČASU

SO CLOSE, BUT SO FAR – CHALLENGES IN THE POST-CORONA PERIOD

Anita Glavič

OŠ Davorina Jenka Cerklje na Gorenjskem

anita.glavic@osdj-cerklje.si

Povzetek

S koncem epidemije se počasi vrača staro življenje in težave povezane s koronskim časom izginjajo le navidezno. Ne vem, če smo si predstavljali ali pričakovali, kakšni izzivi nas v vzgoji in izobraževanju še čakajo. Potreba po inkluziji se kaže zdaj bolj, kot kadarkoli v zadnjih letih. Ključni so drugačni pristopi in razumevanje. Ko bomo doumeli, da se ničesar ne da prehitovati, bomo s počasnimi koraki uspešno prišli do cilja.

Ključne besede: inkluzija, domače okolje, spodbudno učno okolje.

Abstract

With the end of the epidemic, old life is slowly returning and the problems associated with the corona time are only seemingly disappearing. I do not know if we imagined or expected what challenges await us in education. The need for inclusion is evident now more than ever in recent years. Different approaches and understanding are key. When we realize that nothing can be overtaken, we will successfully reach the goal with slow steps.

Keywords: inclusion, home environment, stimulating learning environment.

1 UVOD

Post koronski čas je poseben čas. Ko smo se počasi vračali v šole, smo pričakovali, da nadaljujemo tam, kjer smo končali. Prišli pa smo pred ovire, preko katere ne gre tako zlahka. Po eni strani smo zdaj tu, skupaj v šolskem prostoru, po drugi strani pa je razkorak med nami še zelo velik. V prihodnosti nas čakajo izzivi, kako zmanjšati odtujenost, ublažiti posledice odmaknjenosti, motivirati in osmišljati. V prispevku bom spregovorila o vključevanju otrok k pouku, ki posrebujejo poseben pristop ter predstavila konkreten primer ciljnega načrtovanja na naši šoli.

2 IZZIVI SEDANJEGA ČASA

2.1 INKLUZIJA

Potreba po inkluziji se kaže zdaj bolj, kot kadarkoli v zadnjih letih. Osnovno načelo inkluzije je sprejemanje raznolikosti in omogočanje socialne vključenosti prav vseh. Inkluzivna šolska

politika v središče postavlja zagotavljanje enakih možnosti, uspešno napredovanje, enakopravno sodelovanje vseh vpletenih in družbeno pravičnost. Izkušnjo z inkluzijo v šolskem prostoru imamo že precej let. Uspešno vključujemo učence s primanjkljaji na določenih področjih in jih z določenimi prilagoditvami pripeljemo do konca osnovnošolskega izobraževanja, in tudi dlje. V post koronskem času pa se srečujemo z učenci, ki imajo drugačne primanjkljaje in ki jih zakon ne opredeljuje. So pa vseeno tu in potrebujejo ustrezno strokovno obravnavo.

Po epidemiji so se iz domačega okolja k nam vrnilo otroci, ki potrebujejo poseben pristop, potrpežljivost in pozornost. V trenutni praksi je opaziti, da je pri otrocih velika težava v učni kondiciji. V času pouka na daljavo so jo prilagodili tako, da so »preživeli« ta čas odsotnosti. Na to so zagotovo vplivali domače okolje, že usvojene učne navade, sposobnost organiziranja časa, notranja motiviranost, spodbude staršev in učiteljev. Večina se je v tem dobro znašla, imela ustrezno zunanjo podporo, nekateri pa so na tej poti ostali sami, prepuščeni lastni iznajdljivosti. Posledice pa se kažejo ob povratku: nemotiviranost, nezmožnost prestopa šolskega pragu, vedenjska odstopanja...

Težava pa je tudi v tem, da želimo prehitro, preveč agresivno nadoknaditi zamujeno. Učno kondicijo lahko primerjamo s fizično kondicijo in s tem, kako je bolj učinkovito pridobivati izgubljeno kondicijo počasi, izbirati smotrne vaje in kako pomembna je pri tem zunanja spodbuda. Vse te komponente prinašajo uspeh in jih lahko prenesemo na učno kondicijo. Ob izgubi le te je potrebno postavljati etapne cilje ob prisotnosti nenehne motivacije in odločnosti. Potrebno se je veseliti majhnih uspehov, saj to predstavlja dodatno motivacijo.

2.2 SPODBUDNO UČNO OKOLJE

Domače okolje naj bi predstavljalo otrokovo zatočišče, varen pristan. Se pa izkaže, da je velikokrat tako, da je ravno šolski prostor tisti, ki otroku nudi zatočišče. Zato je zelo pomembno, da ga na tem mestu ne pustimo samega. Dobro počutje in klima kot učinka varnega in spodbudnega učnega okolja sta pomembna dejavnika učne zavzetosti in uspešnosti. Dobro se počutimo takrat, ko smo sprejeti in vključeni. Lagodnost in pasivnost na dolgi rok ne prinašata uspeha. V sodobni šoli se predstave o tem, da je šolski prostor namenjen trdemu delu, sproščenost pa sodi izven njega, počasi razblinjajo. Mogoče prepočasi, vendar nas učenci sami počasi vodijo do tega. Učenci lažje opravljajo zahtevno miselno delo in se učinkoviteje učijo ravno takrat, ko se pri tem dobro počutijo. Pri tem pa dobrega počutja ne kaže razumeti kot pasivnost, lenobnost ali podpiranje čutnega ugodja, temveč dobro počutje pri učnem procesu utemeljujemo na osmišljenosti znanja in učnih izkušenj, čustveni angažiranosti in kakovostnih odnosih med učenci in učitelji ter posledično dobri socialni klimi, kar vse podpira zahtevno miselno delo in učinkovito učenje.« (*Rutar Ilc*). Spodbudno učno okolje se zagotovi, ko se učencem predstavi, kaj se od njih pričakuje, ko občutijo sprejetost in spoštovanje, občutijo pozitivna pričakovanja, prepoznajo svoja močna področja, občutijo smiselnost in koristnost tega, kar se učijo in imajo vpliv na pomembne zadeve.

2.3 PRVI KORAK

Z izzivi sedanjega časa se tako kot v drugih osnovnih šolah, srečujemo tudi pri nas. Veliko izkušenj imamo z učenci s posebnimi potrebami. Po povratku v šole pa so nas presenetili učenci, ki zavračajo šolo, so odsotni in anksiozni. Naj poudarim, da so med njimi ne le učenci, ki so bili v času dela doma odsotni, že prej izstopajoči po svojem vedenju in delovanju. Ti učenci do sedaj niso izstopali ne učno in ne vedenjsko. Pojavi se veliko vprašanje, kako te učence spet pridobiti nazaj, ker imamo kljub temu, da smo v istem šolskem prostoru, občutek, da so daleč stran od nas. V tem trenutno vidimo največji izziv.

Pri grobi oceni trenutnega stanja smo prišli do spoznanj, da smo se v času epidemije ukvarjali predvsem s podajanjem učne snovi na primeren način v dani situaciji, z usvajanjem novih IKT orodij, neodzivnimi učenci, pri tem pa pozabili na tiste »neproblematične«. Smo jih kdaj vprašali, kako se počutijo, kako zmorejo? Če bi lahko zavrteli čas nazaj, bi bila psihosocialna podpora zagotovo nujno potrebna pri delu na daljavo.

Na šoli smo se trenutne problematike poleg aktivnega vključevanja svetovalne službe v posamezne oddelke in k posameznim učencem ter aktivnosti razrednikov lotili tudi z načrtovanjem dela za vnaprej. Odločili smo se, da organiziramo delavnice na temo opredeljevanja ciljev za dve področji, ki se nam zdita bistvena za prihodnost. Prvo področje je področje usvajanja znanja in spretnosti, drugo pa področje odnosov in vrednot. Želeli smo, da cilje za prihodnost v strokovnem zboru šole izbiramo sodelovalno, torej skupaj z vsemi strokovnimi delavci, da skupaj postanemo nekakšni lastniki ciljev, jih ponotranjimo, merimo in evalviramo. Pred postavljanjem ciljev so učitelji v mešanih skupinah (predmetni in razredni učitelji) razmišljali predvsem o obstoječem stanju, kaj zaznavajo pri svojem delu z učenci, sodelavci. Pri postavljanju ciljev so bili pozorni na to, da so cilji konkretni, merljivi, dosegljivi in realni. Pri delu smo se opirali na dva krovna dokumenta šole, t.j. Razvojni načrt šole ter Vzgojni načrt, ki je bil v letošnjem letu posodobljen.

Delo v delavnici je potekalo po korakih, ki so se smiselno nadgrajevali in so bili kombinacija individualnega razmišljanja in skupinskega dela. Na začetku so individualno odgovarjali na dve vprašanji:

- *Kaj delam dobro v procesu poučevanja, sodelovanja, vzgajanja?*
- *Kje, na katerih področjih so naši učenci dobri?*

Zapise o lastnem dobrem smo dali na ogled v zbornico šole, kjer jih lahko strokovni delavci večkrat preberejo in pozornost usmerijo v pozitivno. Zapise o učenčevih dobrih področjih pa smo predstavili na šolskem hodniku. S tem smo želeli učencem sporočiti, da jih opazimo. Med odmorom je večkrat opaziti posameznike ali manjše skupine učencev, ki se ob teh zapisih ustavijo in jih prebirajo.

V nadaljevanju so učitelji razmišljali, na katerih področjih imamo še možnosti za izboljšavo, spremembo, kje nismo uspešni v procesu poučevanja, sodelovanja in vzgajanja. Na podlagi ugotovitev so skupaj določili tri cilje za vsako področje, za katere so menili, da bi jih bilo potrebno uresničiti za boljši napredek učencev in lastnega dela. Te cilje so individualno vrednotili po naslednji lestvici:

- 1 točka – zaželeno, da krepimo in izboljšujemo na šoli,
- 2 točki – potrebno, da krepimo in izboljšujemo na šoli,
- 3 točke – nujno, da krepimo in izboljšujemo na šoli.

Sledilo je skupno vrednotenje. Vsak posameznik je predstavil svojo oceno ciljev in argumentirano pojasnil svoje odločitve za dodeljeno število točk. Seštevek točk je predstavljal prioritete cilje določene skupine.

Nabor predlaganih ciljev bo podlaga za oblikovanje ciljev LDN v prihodnjem šolskem letu. Sledi priprava akcijskega načrta, kako in na kakšen način bomo te cilje na nivoju šole in posameznih aktivov uresničevali. Rezultati skupinskega dela so pokazali, da je za izboljšanje trenutne situacije nujno v pouk vpeljevati aktivne učne oblike. S tem želimo pritegniti tudi tiste učence, ki so se odmaknili, jih motivirati in spodbujati k inovativnosti in kreativnosti. Na vzgojnem področju pa se bodo z nadaljnjimi aktivnostmi krepilo spoštovanje v različnih relacijah (do sebe, sočloveka, lastnine...).

3 SKLEP

Prvi korak k spremembam smo storili. Ocenjujemo, da je bila delavnica uspešna iz več vidikov. Prvi je povezovanje oz. osebni stik strokovnih delavcev šole. V času epidemije je bil ta zelo okrnjen oz. ga v določenem času sploh ni bilo, kar smo zelo pogrešali. Digitalni svet vsekakor ne more nadomestiti osebnega stika. Zaposleni so izrazili zadovoljstvo ob druženju, izmenjavi mnenj in konstruktivnemu pogovoru. Kot dobro so izpostavili tudi povezovanje različnih sredin (aktivov), saj so k nalogi lahko pristopili zelo celostno in izražali menja z različnih področij. Druga pozitivna stran dela pa je bila ta, da so strokovni delavci imeli priliko izraziti, kje vidijo možnost za napredek. Bili so slišani in njihovo videnje bo vpleteno v načrtovanje skupnih ciljev.

LITERATURA IN VIRI

M. Brejc, K. Širok (2019). Varo in spodbudno učno okolje, Ljubljana: Šola za ravnatelje.

Vključujoča šola, 2017, Ljubljana: ZRSŠŠ

OBOGATITEV POUKA ŠPANŠČINE Z GLEDALIŠKO DEJAVNOSTJO: PRIPRAVA PREDSTAVE HISTORIA DE UNA ESCALERA IN ORGANIZACIJA MEDNARODNEGA FESTIVALA SREDNJEŠOLSKEGA GLEDALIŠČA V ŠPANŠČINI

ENRICHMENT OF SPANISH LESSONS THROUGH THEATRICAL ACTIVITY: PREPARATION OF THE PERFORMANCE HISTORIA DE UNA ESCALERA AND ORGANISATION OF THE INTERNATIONAL HIGH SCHOOL THEATRE FESTIVAL IN SPANISH

Melita Perkovič

Gimnazija Škofja Loka

melita.perkovic@gimnazija-skofjaloka.si

Povzetek

Članek predstavlja način, kako z gledališko dejavnostjo obogatiti pouk španščine. Obšolska dejavnost Špansko gledališče, ki je predstavljena v članku, omogoča, da dijaki utrjujejo in nadgrajujejo svoje znanje španščine. Dijaška gledališka skupina, katere mentorica je bila avtorica prispevka, je namreč leta 2016 uprizorila 45-minutno gledališko predstavo v španščini Historia de una escalera (Zgodovina nekega stopnišča). Predstava je bila uprizorjena na Mednarodnem festivalu srednješolskega gledališča v španščini Teatrola, ki ga je avtorica prispevka organizirala leta 2016 v sodelovanju s Slovenskim društvom učiteljev španščine. Na festivalu je sodelovalo sedem gledaliških skupin iz treh držav: Slovenije, Slovaške in Italije. Dijaki šole gostiteljice so gostili tuje dijake in tako so spoznali špansko govoreče dijake iz drugih držav ter utrjevali znanje španščine. Gledališka dejavnost je prispevala k razumevanju lastne in tuje kulture, k ozaveščanju pomena literarne dediščine, kulturne in jezikovne raznovrstnosti v Evropi ter h krepitvi občutka identitete. Med ustvarjalnim procesom in igranjem so dijaki kreativno izražali svoje ideje in krepili igralske ter ustvarjalne spretnosti.

Ključne besede: špansko gledališče, gledališka predstava, mednarodni festival, gledališka dejavnost, srednješolsko gledališče, ustvarjalne spretnosti

Abstract

The paper presents a way to enrich Spanish lessons through theatrical activity. The Spanish Theatre Group presented in the article enables students to consolidate and upgrade their Spanish skills. In 2016, the Student Theatre Group, whose mentor was the author of the paper, staged a 45-minute theatrical performance in Spanish »Historia de una escalera« (History of a Staircase). The performance was staged at the International Festival of High School Theatre in Spanish »Teatrola«, which was organized by the author in 2016 in collaboration with the Slovenian Association of Spanish Teachers. Seven theatre groups from three countries participated in the festival: Slovenia, Slovakia and Italy. The students of the host school hosted foreign students and consequently met Spanish-speaking students

from other countries and consolidated their Spanish skills. Theatrical activity contributed to the understanding of our own as well as foreign culture, to raising awareness of the importance of literary heritage, cultural and linguistic diversity in Europe and strengthened their sense of identity. During the creative process and playing, students creatively expressed their ideas and improved their acting and creative skills.

Keywords: Spanish theatre, theatrical performance, international festival, theatrical activity, secondary school theatre, creative skills.

1 UVOD

V sodobnem svetu je učenje tujih jezikov zelo pomembno, saj je uspeh v poslovnem svetu pogosto odvisen od znanja tujih jezikov in poznavanja kultur ter navad različnih narodov. Današnji učenci so drugačni kot pred desetletji, zato moramo biti učitelji tujih jezikov pri pouku inovativni ter uporabljati različne metode za motivacijo dijakov. Učitelji običajno ne učimo samo znotraj učilnice, temveč tudi zunaj nje in se trudimo pouk obogatiti s številnimi obšolskimi dejavnostmi.

V članku predstavljam primer, kako z gledališko dejavnostjo popestriti pouk španščine. V šolskem letu 2015/2016 sem izvajala obšolsko dejavnost Špansko gledališče na II. gimnaziji Maribor, kjer sem bila takrat zaposlena. Na šoli smo osnovali igralsko skupino, s katero smo uprizorili 45-minutno gledališko predstavo v španščini Historia de una escalera (Zgodovina nekega stopnišča).

Cilji gledališke dejavnosti, ki sem si jih zastavila na začetku izvajanja dejavnosti, so bili:

- obogatitev pouka španščine in motivacija dijakov za učenje zunaj učilnice;
- nadgraditev in utrjevanje znanja španščine pri dijakih, ki se učijo španščino kot drugi tuji jezik;
- spoznavanje bogate kulturne in še posebej literarne dediščine špansko govorečega sveta;
- kreativno izražanje idej dijakov in krepitev ustvarjalnih spretnosti z igranjem;
- ozaveščanje pomena kulturne in jezikovne raznovrstnosti v Evropi;
- razumevanje lastne in tuje kulture;
- spoznavanje špansko govorečih dijakov iz drugih držav in krepitev lastne identitete.

2 POTEK DELA S ŠPANSKO GLEDALIŠKO SKUPINO

Gledališke dejavnosti ni mogoče izvajati, če ni zainteresiranih in motiviranih dijakov. Ker na II. gimnaziji Maribor do leta 2015 ni bilo španske gledališke skupine in tradicije igranja v španščini, sem že junija 2015 med dijaki, ki so se učili španščine kot drugega tujega jezika, preverila, ali bi jih zanimalo sodelovanje pri španski gledališki skupini. Nekaj dijakov je bilo zainteresiranih, zato sem se poleti lotila prebiranja dramskih literarnih besedil in poskušala poiskati dramsko delo, ki bi bilo primerno za uprizoritev. Septembra 2015 sem med dijaki še

enkrat preverila zanimanje za gledališko dejavnost in odkrila sem 12 potencialnih igralcev. Dramsko delo, o katerem sem razmišljala, je predvidevalo 18 igralcev in je bilo precej dolgo, kar je pomenilo, da sem morala besedilo skrajšati, ga prirediti in odstraniti nekaj dramskih oseb. Med zainteresiranimi 12 igralci je bilo šest dijakov prvega letnika, štirje dijaki drugega letnika in dve dijakinji tretjega letnika, kar je pomenilo, da je njihovo znanje španščine precej šibko. Da bi besedilo razumeli in se ga tako lažje naučili, sem dramo v celoti prevedla v slovenščino. Dijaki so torej že na začetku dobili špansko verzijo s prevodom v slovenščini, pri čemer so bile za boljše razumevanje didaskalije že v španski verziji prevedene.

Tabela 1: Prva stran delovnega in neelektoriranega prevoda dramskega besedila v slovenščino (vir odlomka v španščini: Buero Vallejo, Antonio: Historia de una escalera).

ACTO PRIMERO	PRVO DEJANJE
<p>(Stopnišče z dvema stopniščnima presledkoma v skromni večstanovanjski hiši. Stopnice, ki se spuščajo proti nižje ležečim stanovanjem so na prvem levem koncu. Stopniščna ograja je zelo uboga, držalo za roke je iz železa in zvito. Ob desnem robu prvega stopniščnega presledka je stopnišče in ograja ga na levi strani ločuje od praznega dela stopnic (luknje v stopnicah). Na drugem stopniščnem presledku je četrto vrat: dvoje stranskih in dvoje sredinskih. Označevali jih bomo s številkami I, II, III in IV.)</p> <p>(Takoj potem ko se dvigne zastor, vidimo Isterjevalca, ki se vzpenja po stopnicah. V rokah nosi svojo mastno denarnico. Nekaj trenutkov postoji, da zajame sapo, in potem potrka na vsa štiri vrata. Vrne se k vratom I, kjer ga že čaka gospa Generosa, gospa, stara 55 let, ki je vidno slabe volje.)</p> <p>COBRADOR.— La luz. Dos pesetas. (Gospa Generosi da račun. Vrata III se odprejo in pojavi se Paca, gospa, stara okrog 50 let, debela in slabih manir. Isterjevalec ji da račun.)</p> <p>COBRADOR.— La luz. Cuatro diez.</p> <p>GENEROSA.— (gleda račun): ¡Dios mío! ¡Cada vez más caro! No sé cómo vamos a poder vivir. (Gre noter.)</p> <p>PACA.— ¡Ya, ya! (Isterjevalcu) ¿Es que no saben hacer otra cosa que elevar la tarifa? ¡Su Compañía es ladronera!</p> <p>(Isterjevalec skomigne z rameni.)</p> <p>PACA.— ¡Y todavía se ríe!</p> <p>COBRADOR.— No me río, señora. (Elvira, ki je odprla vrata II.) Buenos días. La luz. Seis sesenta y cinco.</p> <p>(Elvira, lepa deklet, oblečeno v navadna oblačila, vzame račun in se vrne noter)</p> <p>PACA.— Se ríe por dentro. (Esto se arreglará como dice mi hijo Urbano: hay que tirarle por el hueco de la escalera. ¡Cochinos!</p> <p>COBRADOR.— No hable así. Bueno, ¿me paga o no? Tengo prisa.</p> <p>PACA.— ¡Ya va, hombre! Se aprovechan de que no soy nadie, que si no...</p> <p>(Paca gre godrnjaje v stanovanje po denar in plača Isterjevalcu. Potem zapre vrata. Isterjevalec še enkrat potrka na vrata IV, ki jih takoj odpre gospa Asunción, gospa, ki je v žalni obleki, shujšana in izčrpana.)</p> <p>COBRADOR.— La luz. Tres veinte.</p> <p>DOÑA ASUNCIÓN.— (vzame račun.) Sí, claro... Buenos días. Espere un momento, por favor. Voy adentro...</p> <p>(Gre noter. Paca se vrne ven in godrnja, medtem ko šteje kovance.)</p> <p>PACA.— ¡Aquí tiene!</p> <p>(Sunkovito mu da denar.)</p> <p>COBRADOR (potem ko prešteje denar): Está bien.</p> <p>PACA.— ¡Está muy mal!</p> <p>(Paca zaloputne z vrati. Elvira pride ven.)</p> <p>ELVIRA.— Aquí tiene usted. (Šteje drobiž.) Cuarenta..., cincuenta..., sesenta... y cinco.</p>	<p>(Stopnišče z dvema stopniščnima presledkoma v skromni večstanovanjski hiši. Stopnice, ki se spuščajo proti nižje ležečim stanovanjem so na prvem levem koncu. Stopniščna ograja je zelo uboga, držalo za roke je iz železa in zvito. Ob desnem robu prvega stopniščnega presledka je stopnišče in ograja ga na levi strani ločuje od praznega dela stopnic (luknje v stopnicah). Na drugem stopniščnem presledku je četrto vrat: dvoje stranskih in dvoje sredinskih. Označevali jih bomo s številkami I, II, III in IV.)</p> <p>(Takoj potem ko se dvigne zastor, vidimo Isterjevalca, ki se vzpenja po stopnicah. V rokah nosi svojo mastno denarnico. Nekaj trenutkov postoji, da zajame sapo, in potem potrka na vsa štiri vrata. Vrne se k vratom I, kjer ga že čaka gospa Generosa, gospa, stara 55 let, ki je vidno slabe volje.)</p> <p>ISTERJEVALEC: Električar. Dve peseti. (Gospa Generosi da račun. Vrata III se odprejo in pojavi se Paca, gospa, stara okrog 50 let, debela in slabih manir. Isterjevalec ji da račun.)</p> <p>ISTERJEVALEC: Električar. Štiri cele deset.</p> <p>GENEROSA (gleda račun): O, moj bog! Vsakič je dražje. Ne vem, kako bomo lahko živeli. (Gre noter.)</p> <p>PACA: Ja, ja. (Isterjevalcu): A ne znate nič drugega kot dvigovati tarife? Vaše podjetje je oduroško in nam kraje denar.</p> <p>(ISTERJEVALEC skomigne z rameni.)</p> <p>PACA: In še posmehujete se!</p> <p>ISTERJEVALEC: Ne posmehujem se, gospa. (Elvira, ki je odprla vrata II): Dober dan. Električar. Šest celih pet.</p> <p>(Elvira, lepa deklet, oblečeno v navadna oblačila, vzame račun in se vrne noter.)</p> <p>PACA: Posmehujete se navznoter. To se bo uredilo, tako kot pravi moj sin Urbano: treba vas je vreči skozi luknjo v stopnicah. Svinje!</p> <p>ISTERJEVALEC: Ne govorite tako. No, ali mi boste plačali ali ne? Mudi se mi.</p> <p>PACA: Že grem, človek! Izkoriščate to, da sem nihče, ker če ne bi bila ...</p> <p>(Paca gre godrnjaje v stanovanje po denar in plača Isterjevalcu. Potem zapre vrata. Isterjevalec še enkrat potrka na vrata IV, ki jih takoj odpre gospa Asunción, gospa, ki je v žalni obleki, shujšana in izčrpana.)</p> <p>ISTERJEVALEC: Električar. Tri cele dvajset.</p> <p>GOSPA ASUNCIÓN (vzame račun): Ja, seveda ... Dober dan. Počakajte trenutek, prosim. Grem noter.</p> <p>(Gre noter. Paca se vrne ven in godrnja, medtem ko šteje kovance.)</p> <p>PACA: Tukaj imate!</p> <p>(Sunkovito mu da denar.)</p> <p>ISTERJEVALEC (potem ko prešteje denar): V redu je.</p> <p>PACA: Slabo je.</p> <p>(Paca zaloputne z vrati. Elvira pride ven.)</p> <p>ELVIRA: Tukaj imate denar. (Šteje drobiž.) Štirideset ..., petdeset, šestdeset ... in še pet.</p>

Dijakom sem razložila vsebino drame, nato smo skupaj preleteli besedilo in razdelili vloge. Zaradi težav z razumevanjem besedila je bilo bralnih vaj veliko in so potekale več mesecev, svoje besedilo so se dijaki namreč naučili šele zadnji mesec pred premiero. Nekaj tednov pred uprizoritvijo smo poiskali igralske rekvizite in oblikovali sceno, kar ni bilo težavno, saj je na II. gimnaziji Maribor zelo močna igralska zasedba EST, ki ima bogato zalogo igralskih rekvizitov in kostumov ter nam je opremo tudi posodila. Zadnjih nekaj vaj je potekalo na gledališkem odru šolskega Amfiteatra, kjer smo izvedli tudi generalko. Predstavo pa smo premierno uprizorili pred publiko na slavnostnem odprtju Mednarodnega festivala srednješolskega gledališča v španščini Teatrola marca 2016, aprila pa je sledila še ena ponovitev predstave.

3 VSEBINA DRAME HISTORIA DE UNA ESCALERA

Historia de una escalera (Zgodovina nekega stopnišča) je drama, ki jo je španski pisatelj Antonio Buero Vallejo napisal leta 1949. Dramsko delo analizira špansko družbo, predvsem krivice, hinavščino, laži, revščino in nasilje, ki se dogajajo v njej. Prikazuje težave in medsebojne odnose treh generacij stanovalcev iz nižjega in srednjega sloja, ki živijo v istem stanovanjskem bloku in jih povezuje stopnišče kot simbol družbene (ne)mobilnosti. Govori tudi o večni temi nesojene ljubezni, ljubezenskih frustracijah in o mladih, ki so nosilci boljše prihodnosti, celo idealizma. Delo je kritika takratnega socialnega položaja ljudi ter povzpetništva, ki je pravzaprav glavni motiv drame. Opozarja tudi na cikličnost zgodovinskega dogajanja, nespremenljivost položaja, v katerem smo, lahko pa ga razumemo tudi kot klic nove generacije po spremembah in po koncu predsodkov med ljudmi ali kot pobudo za sledenje svojim življenjskim ciljem in napredku.

Drama je razdeljena na tri dejanja. V prvem dejanju izterjevalec zahteva plačilo računov za elektriko v soseski. Stanovalci račune s težavo plačujejo in se pritožujejo nad ceno elektrike. Edini, ki nima finančnih težav, je don Manuel. Njegova hči Elvira je zaljubljena v Fernanda, zato Manuel plača račun za stanovanje Fernandove matere. Fernando je do Elvire osoren, saj je zaljubljen v drugo žensko, Carmino. Fernando z Urbanom debatira o svojem položaju in ambicijah, da bi se povzpел po stopnicah in družbeni lestvici. Na koncu dejanja se Fernando in Carmina srečata, Fernando ji izpove svojo ljubezen ter načrte, ki jih ima za prihodnost in njuno skupno življenje. Zdi se, da je ljubezen obojestranska in da sta postala par.

Drugo dejanje se dogaja 10 let pozneje. Veliko stanovalcev bloka je umrlo, med drugim tudi Carminin oče, don Gregorio. Carminina mati žaluje za možem in tarna nad svojo usodo, saj je ostala brez virov za preživljanje. Izkaže se, da zveza med Fernandom in Carmino ni obstala – Fernando se je poročil z bogato Elviro, Carmina pa je ostala samska. Elvira in Fernando, ki imata majhnega otroka, gresta izrazit sožalje Carminini družini in iz njunega pogovora je razvidno, da se ne razumeta najbolje. Urbanova sestra Rosa in Carminin brat Pepe sta prav tako postala par, in čeprav Pepe z njo slabo ravna (hodi po bordelih, ponočuje in pijančuje), ga Rosa preveč ljubi, da bi ga zapustila. Na koncu dejanja Urbano izpove Carmini ljubezen in ji ponudi pomoč. Carmina, vdana v usodo, sprejme njegovo ljubezen.

Tretje dejanje pa se dogaja še 20 let pozneje. Osebe so se postarale, nekaterih ni več med živimi. Pojavijo se novi sosedje, ki se pritožujejo nad »starimi« najemniki in nanje gledajo zviška. Urbanovi sestri Rosa in Trini tarnata, ker nimata otrok (prva je bila v zunajzakonski zvezi z ničvrednejšem, druga pa ni imela nikoli partnerja). Fernando in Elvira imata že dva otroke, Fernanda mlajšega in Manolína. Fernando ni prav nič delaven, kar mu Elvira očita, in zato ne živijo več tako razkošno, kot so nekoč. Oba zakonska para (Fernando-Elvira, Urbano-Cristina) se precej prepirata in nihče ni zadovoljen s svojim zakonom. Toda med Fernandom mlajšim in Cristino mlajšo (hčerjo Cristine in Urbana) se ponovi zgodba staršev: zaljubita se in si izpovesta ljubezen, toda starši njuni ljubezni nasprotujejo in so polni očitkov. Fernando mlajši na koncu

dejanja pojasni Cristini mlajši, kakšne načrte ima za prihodnost, in ti načrti so identični, kot jih je imel njegov oče. Njuni starši pogovor otrok slišijo in na koncu se obojni starši gledajo med seboj, polni melanholije.

Slika 1: Premierna uprizoritev predstave na Mednarodnem festivalu španskega gledališča Teatrola (vir: spletna stran II. gimnazije Maribor, 2016).

4 MEDNARODNI FESTIVAL SREDNJEŠOLSKEGA GLEDALIŠČA V ŠPANŠČINI TEATROLA

Osmi mednarodni festival srednješolskega gledališča v španščini Teatrola je leta 2016 organiziralo Slovensko društvo učiteljev španščine v sodelovanju z II. gimnazijo Maribor. Cilj festivala je bil širši javnosti predstaviti gledališko dejavnost slovenskih in tujih srednjih šol v španščini, izmenjati izkušnje ter utrditi in nadgraditi znanje španščine.

Na festivalu, ki je potekal 15. in 16. marca 2016, se je predstavilo sedem gledaliških skupin: tri slovaške, tri slovenske in ena italijanska. Festival sta podprla Veleposlaništvo Kraljevine Španije in Ambasada Bolivarske republike Venezuele.

Festivalsko dogajanje se je začelo 14. marca 2016, ko so tuje skupine prispele v Maribor: slovenski dijaki so se v živo spoznali s tujimi dijaki, katerih gostitelji so bili, in se odpravili k njim domov, učitelji pa v hotel.

Na slavnostnem odprtju Teatrole 15. marca 2016 je občinstvo nagovoril španski veleposlanik José Luis de la Peña, nato pa so se zvrstile tri predstave, prva je bila drama II. gimnazije Maribor *Historia de una escalera*, sledili sta dve komediji slovaških igralskih skupin: *Pedrito no es un nombre de futbolista* gimnazije iz Trstene in *Farsa del corregidor* gimnazije iz Banske Bystrice.

Naslednji dan se je začel s predstavo slovaške gimnazije v Žilini *No quiero morir*, ki je bila tudi zmagovalka slovaškega festivala. Program se je nadaljeval s predstavo I. gimnazije v Celju

Rosita, un lobo y una abuela chula, s tržaško predstavo Todos a un@, zadnjo predstavo pa so uprizorili dijaki Gimnazije Poljane (Toma de conciencia).

Ob zaključku je dijake nagovoril odpravnik poslov venezuelske ambasade Wilmer Armando Depablos, dijaki in mentorji pa so prejeli priznanja oziroma potrdila o udeležbi ter darila.

Oba dneva je bil za tuje dijake organiziran spremljevalni program, v okviru katerega so spoznali utrip šole gostiteljice, se udeležili posebne ure slovenščine, slovenski dijaki pa so za njih organizirali tudi vodenje po Mariboru v španščini.

Na festivalu je sodelovalo 60 mladih igralcev in 11 mentorjev. Predstave se bile zelo kvalitetne, dijaki in mentorji gledališčniki so imeli priložnost spoznati se s svojimi kolegi iz Slovenije in Evrope ter tako izmenjati izkušnje in ideje.

Slika 2: Utrinki z Mednarodnega festivala srednješolskega gledališča v španščini Teatrola (vir: spletna stran II. gimnazije Maribor, 2016).

5 IZZIVI PRI PRIPRAVI PREDSTAVE IN FESTIVALA

Med pripravo gledališke predstave in festivala sem se soočala s številnimi izzivi. Prvi izziv je bil poiskati primerno dramsko besedilo za uprizoritev z ustreznim številom vlog, kar je bilo precej zamudno početje, saj sem prebrala več različnih dramskih besedil, preden sem se odločila za dramo Historia de una escalera (Zgodovina nekega stopnišča). Delo z dijaki je oteževalo slabo

znanje španskega jezika pri dijakih nižjih letnikov, zaradi česar je bilo pomnjenje besedila v španščini zahtevno opravilo. Izziv je predstavljalo tudi pomanjkanje moških igralcev, kar smo rešili tako, da sta dve dekleti igrali moški vlogi. Izvajanje gledališke dejavnosti je bilo zahtevno tudi zaradi tega, ker so dijaki zaradi številnih šolskih in obšolskih dejavnosti neredno obiskovali vaje, zato smo morali marsikdaj na vajah improvizirati. Potruditi smo se morali tudi pri iskanju dijakov gostiteljev, ki jih je primanjkovalo, zato so nekateri dijaki na koncu gostili dva tuja dijaka.

6 SKLEP

Mislím, da smo s pripravo gledališke predstave *Historia de una escalera* in z organizacijo Mednarodnega festivala španskega gledališča *Teatrola* izpolnili vse cilje, ki smo si jih zastavili na začetku izvajanja dejavnosti, in uspešno rešili vse izzive, s katerimi smo se soočali. Z gledališko dejavnostjo smo bili na koncu zadovoljni vsi - tako dijaki kot mentorica. Pozitivne vtise o dejavnosti Špansko gledališče in festivalu so dijaki predstavili medijem, ki so o dogodku poročali, in sicer sta bila to TV Maribor in šolski časopis *Borec*. Ko mentor vidi zadovoljne obraze sodelujočih dijakov ter publike, ko se zastor spusti, je ves trud poplačan.

Dijaki, ki so se udeležili gledališke dejavnosti Špansko gledališče, so utrjevali znanje španščine in ga tudi nadgradili, saj so pripravili kvalitetno 45-minutno gledališko predstavo v španščini. Spoznavali so literarno dediščino špansko govorečega sveta. Med ustvarjalnim procesom in igranjem so kreativno izražali svoje ideje in krepili igralske in ustvarjalne spretnosti. Dijaki, ki so gostili tuje dijake, so spoznali špansko govoreče dijake iz drugih držav. Z njimi so se sporazumevali v tujih jezikih, primerjali so lastno kulturo in navade s tujimi. Gledališka dejavnost je prispevala k razumevanju lastne in tuje kulture, ozaveščanju pomena kulturne in jezikovne raznovrstnosti v Evropi ter h krepitvi občutka identitete. Gledališko predstavo *Historia de una escalera*, deloma pa tudi druge predstave, so si ogledali vsi dijaki, ki so se na šoli tisto leto učili španščino, in tudi ti so utrjevali znanje španščine, predvsem slušno razumevanje.

LITERATURA IN VIRI

Buero Vallejo, A.: *Historia de una escalera*. Prevezeto 20. 4. 2022 s spletne strani:

<https://nomesesunblog.files.wordpress.com/2010/11/historia-de-una-escalera.pdf>.

Festival španskega gledališča. II. gimnazija Maribor, 2016. Prevezeto 20. 4. 2022 s spletne strani:

<https://www.druga.si/utrinki/2015/festival-spanskega-gledalisca/1268/>.

Gospodarič, K. in Pušnar, S.: *Učni načrt. Španščina. Gimnazija: splošna, klasična, strokovna gimnazija: obvezni ali izbirni predmet in matura (70–420 ur)*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, 2008. Prevezeto 20. 4. 2022 s spletne strani:

http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2018/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_spanscina_gimn.pdf.

Historia de una escalera. Wikipedia, la enciclopedia libre. 20. 4. 2022. Prevezeto 20. 4. 2022 s spletne strani:

https://es.wikipedia.org/wiki/Historia_de_una_escalera.

PREDSTAVITEV ŠKOFJELOŠKEGA PASIJONA V OKVIRU NARODNIH IN MEDNARODNIH IZMENJAV

THE ŠKOFJA LOKA PASSION PLAY IN THE PROGRAMME OF NATIONAL AND INTERNATIONAL EXCHANGES

Bernarda Pavlovec Žumer

Gimnazija Škofja Loka

bernardapzumer@gmail.com

Povzetek

Škofjeloški pasijon je za obiskovalce Škofje Loke zagotovo zanimiva tema, njegova aktualnost se je še povečala z vpisom na seznam nesnovne kulturne dediščine UNESCO. Prav zaradi tega ga na Gimnaziji Škofja Loka vključujemo v program narodnih in mednarodnih izmenjav. Gostom želimo predstaviti to delo kot prvo znano dramsko besedilo, napisano v slovenščini, kot primer baročnega besedila na Slovenskem, kot najstarejšo ohranjeno režijsko knjigo v Evropi, hkrati pa se dotakniti njegovih uprizoritev in pomena. Poskušamo ga umestiti v čas in prostor, tako da pripravimo zgodovinske delavnice in se sprehodimo po ulicah ter trgih, kjer poteka uprizoritev. Tako se stari del Škofje Loke dejansko spremeni v učilnico, ki nam pokaže preplet sedanjosti in preteklosti. Predstavitev tega za nas Ločane tako pomembnega dela nadgradimo z umetniškim ustvarjanjem, ki ga zaključimo z uprizoritvijo ene od pasijonskih slik.

Ključne besede: Škofjeloški pasijon, barok na Slovenskem, reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine UNESCO, gledališka predstava na prostem, Romuald Marušič

Abstract

The Škofja Loka Passion Play is certainly an interesting topic for visitors to Škofja Loka, and its relevance has increased with its entry on the UNESCO list of intangible cultural heritage. That is why we at the Škofja Loka Grammar School include it in the programme of national and international exchanges. Our intention is to present this work to the guests as the first known dramatic text written in Slovene, as an example of a baroque text in Slovenia, as the oldest preserved book of directing in Europe, and at the same time touch on its performances and meaning. We try to place it in time and place by preparing historical workshops and walking through the streets and squares where the performance takes place. Thus, the old part of Škofja Loka is actually transformed into a classroom, which shows us the intertwining of the present and the past. The presentation of this work, so important to us Locals, is upgraded with artistic creation, which ends with the staging of one of the Passion Play scenes.

Keywords in English: Škofja Loka Passion Play, Baroque in Slovenia, UNESCO representative list of intangible cultural heritage, open-air theatre play, Romuald Marušič

1 UVOD

Gimnazija Škofja Loka je na področju narodnih in mednarodnih izmenjav zelo dejavna. Za gostujoče dijake pripravljamo različne vsebine. Ena od njih je Škofjeloški pasijon. Odkar je bil

leta 2016 kot prva slovenska enota vpisan na [Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva](#), je za naše goste še zanimivejši, saj je postavljen ob bok drugim elementom nesnovne kulturne dediščine sveta.

Cilji, ki jih želimo doseči s predstavitvijo Škofjeloškega pasijona, so najprej spoznavni, torej seznaniti goste s tem, kaj Škofjeloški pasijon sploh je in kakšen je njegov pomen tako na krajevni kot na narodni ravni. Poudarimo tudi njegov mednarodni pomen, saj je to najstarejša ohranjena režijska knjiga v Evropi, hkrati pa so pasijonske procesije uprizarjali tudi drugod po starem kontinentu.

Drugi cilj je naravnan bolj umetniško – z dijaki želimo razvijati njihovo ustvarjalnost, zato pripravimo uprizoritev ene ali dveh pasijonskih slik. Pri tem uporabimo tako likovne veščine kot tudi glasbo, ples, igro, literarno ustvarjanje ...

Tretji cilj je spoznavanje zgodovine in kulture v času baroka na Slovenskem. Povežemo se s kolegi profesorji zgodovine in poskušamo čim nazorneje prikazati življenje tistega časa od prehrane do načina oblačenja. Poskušamo se vživeti v življenje baročne Škofje Loke. Predstavimo pomen kapucinskega samostana za Škofjo Loko in družbeni pomen pasijonske procesije. Včasih spregovorimo tudi o avtorju patru Romualdu Marušiču.

V izmenjavi s španskimi dijaki se je pokazala možnost primerjave njihovih procesij v »svetem tednu« z našim Pasijonom.

Del dejavnosti poteka frontalno, del pa po skupinah. V vseh izvedbah, v katerih sem sodelovala, pa smo zaključili z uprizoritvijo pasijonske slike.

V članku bom predstavila pot do uresničitve vseh treh navedenih ciljev.

2 PREDSTAVITEV ŠKOFJELOŠKEGA PASIJONA

Metoda je frontalna s predstavitvijo PowerPoint in ogledom posnetkov z uprizoritev.

Poudarki so:

2.1 UNESCOV REPREZENTATIVNI SEZNAM NESNOVNE KULTURNE DEDIŠČINE ČLOVEŠTVA

Škofjeloški pasijon je od leta 2016 vpisan na Unescov reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva. Tako so sklenili na 11. zasedanju medvladnega odbora UNESCO za varovanje nesnovne kulturne dediščine, ki je bilo decembra 2016 v Adis Abebi. Je prva slovenska enota, vpisana na ta seznam.

Pater Metod Benedik meni, da je to eden od elementov, ki lahko privablja tujce v našo deželo in nam pokaže, da smo bili Slovenci vedno kulturni narod, na ravni kulture drugih evropskih narodov.

2.2 NAJSTAREJŠE OHRANJENO DRAMSKO BESEDILO V SLOVENŠČINI

Najbolj poznano dejstvo o Škofjeloškem pasijonu je, da je najstarejše ohranjeno slovensko dramsko besedilo, obenem pa je to tudi najstarejša ohranjena režijska knjiga v Evropi, saj vsebuje podatke o številu nastopajočih, kostumih, izvedbi posameznih slik, vozovih, konjih ... Nastal je na temelju tradicije starejših besedil slovenskih spokornih procesij. Domnevajo, da so takšno procesijo prvič uprizorili leta 1713, ko je bila posvečena cerkev svete Ane.

Kot spokorno procesijo v danes ohranjeni obliki so ga prvič izvedli na veliki petek 11. aprila 1721. Vsak prizor so predstavili vaščani ene ali več vasi iz okolice Škofje Loke, kar je bil za tisti čas pomemben povezovalni dejavnik med ljudmi različnih vasi in slojev.

Besedilo procesije/pasijona je napisal kapucinski pater Romuald Štandreški Marušič (1676–1748), ko je v letih med 1715 in 1734 deloval v kapucinskem samostanu v Škofji Loki kot pridigar in voditelj procesije. O njem imamo zelo malo oprijemljivih podatkov. Kapucini nikoli niso imeli navade, da bi v svojih kronikah ali kje drugje obširneje pisali o svojem življenju in delu. Vemo, da je leta 1699 je stopil v kapucinski red in 13. marca 1700 v Celju naredil redovne zaobljube ter postal pridigar štajersko-ilirske kapucinske province. Filozofijo je najverjetneje študiral v Celju in Mariboru, teologijo pa v Ljubljani. V Škofjo Loko je kot pridigar prišel pred letom 1715 in tukaj ostal vsaj do leta 1734, ko je Pasijonu pripisal še podobo pekla. Zadnja leta je preživel v Gorici, kjer je 22. aprila 1748 tudi umrl. Na dan njegove smrti v škofjeloškem kapucinskem samostanu priredijo dan odprtih vrat.

Da je Škofjeloški pasijon nastal prav v kapucinskem samostanu, ni naključje, saj je značilnost duhovnega življenja kapucinov prav premišljevanje Kristusovega trpljenja. S pridiganjem in prirejanjem pasijonskih procesij v slovenskem jeziku so skušali to skrivnost približati tudi vernikom. V prvotni obliki so pasijon zadnjič pripravili leta 1768. Procesijo je najverjetneje ukinil Jožef II., ker mu niso bile všeč verske ceremonije in je varčeval z denarjem. Danes velja škofjeloška pasijonska procesija za največjo gledališko predstavo na prostem v Sloveniji. Zadnje štiri uprizoritve si je ogledalo skupno več kot 100.000 obiskovalcev.

2.3 VSEBINA PASIJONA IN NJEGOVE BAROČNE ZNAČILNOSTI

Škofjeloški pasijon je besedilo baročne spokorne pobožnosti velikega petka. Pobožnost je potekala v obliki procesije, tako da so se skozi mesto pomikale skupine nastopajočih – deloma na vozovih, deloma na nosilih – ki so v dramski obliki uprizarjale posamezne prizore velike noči: zadnjo večerjo, Kristusovo trpljenje in smrt na križu. Začne se z „redom procesije z igralci“ – na čelu gre voditelj v rdeči kuti, v roki nosi palico z zvezdo. Za njim na belcu jaha Smt z bobnom. Besedila baročnih pasijonskih procesij so v skladu z baročno gostobesednostjo v to vsebino vpletala še prizore iz Svetega pisma Stare zaveze – zlasti padeč prvih staršev Adama in Eve kot vzrok, zaradi katerega je bil potreben prihod Odrešenika in Kristusova žrtev na križu – in razne alegorične motive. Pasijon patra Romualda je bil v mnogočem tudi gledališko izviren:

tako je na primer uvedel angele, ki kruto človeško resničnost in Kristusovo trpljenje spremljajo z mislimi na večno, nebeško resničnost Boga in človeka.

2.4 SODOBNE UPRIZORITVE IN POMEN PASIJONA DANES

Niz sodobnih uprizoritev Škofjeloškega pasijona je drzno in pogumno začel režiser Marjan Kokalj leta 1999. Uprizoritev je sledila režijski knjigi patra Romualda in je prav tako vključila prebivalce različnih far v škofjeloški dekaniji. Zagotovo lahko trdimo, da je Kokalju uspel svojevrsten podvig, saj razen besedila/režijske knjige ni imel na voljo ničesar – nobenih slik, gradiva, kostumov in drugih potrebnih rekvizitov. Upam si celo trditi, da brez te njegove postavitve ne bilo pasijonskega dogajanja, ki daje poseben pečat kulturnemu življenju Škofje Loke in njeni turistični ponudbi. Kokalj je s svojo ekipo predstavo ponovil še leta 2000. Leta 2009 je bilo pod režiserskim vodstvom Boruta Gartnerja izvedenih osem predstav, ki si jih je ogledalo okoli 24.000 ljudi iz Slovenije in tujine. Leta 2015 je bila režija zaupana Milanu Golobu. Jubilejna uprizoritev leta 2021 je bila odpovedana zaradi epidemije.

Prvotno so pasijon uprizarjali zaradi verskih razlogov, da so se ljudje bolj živo spominjali Kristusove smrti na križu in njegovega vstajenja. Hkrati je šlo za vabilo ljudem k spreobrnjenju, da bi postali drugačni. Zelo pomembno je, da je pater Romuald dal težo domačemu jeziku (starološko narečje) in k sodelovanju v pasijonu privabil številne domačine s širšega območja Škofje Loke, obeh dolin Sore in do Stražišča. Pri izvedbi so sodelovali vsi takratni sloji – od plemičev, do cehov in kmetov, kar je krepilo vezi med njimi. Pomembno je tudi, da je delo zapisano. Danes ima Škofjeloški pasijon predvsem kulturno-verski pomen. Kot zgodovinska in turistična znamenitost predstavlja pomemben element lokalne identitete, saj skrbi za prepoznavnost Škofje Loke v Evropi in svetu. V času uprizarjanja pasijona se mesto dejansko spremeni. Obarva se v pasijonske barve: bela (življenje in čistost), rdeča (trpljenje), črna (smrt). Ljudje iz različnih krajev se povežejo med seboj. V predstavah sodeluje približno 900 igralcev in več kot 60 konj.

3 UMETNIŠKO USTVARJANJE

Metoda dela so delavnice, pomembno je ustvariti čim bolj sproščeno vzdušje, saj so tako dijaki kreativnejši. Cilj je pripraviti uprizoritev ene od pasijonskih slik, hkrati pa povezati udeležence v prizadevanju za čim boljšo izvedbo.

Mentorji vnaprej izberemo sliko, to je največkrat Izgon iz raja, in poiščemo prevode v ustrezne tuje jezike. Pri pasijonski garderoberki si izposodimo kostume in pripravimo materiale za izdelavo scene ter rekvizitov.

Dijake nato razdelimo v skupine, pri tem smo pozorni na to, da so mešane, torej nekaj naših in nekaj gostujočih dijakov. Eno skupino tvorijo igralci in režiser, drugo maskerji in kostumografi, v tretji izdelovalci scene in rekvizitov, sledijo glasbeniki, tehniki ... Oblikovanje skupin je odvisno od interesov in znanja dijakov. Vsaka skupina pripravi svoj del, nato se vse

poveže v celoto. Na sceni, ki jo pripravijo bolj likovno usmerjeni dijaki, izvedemo vajo in generalko. Seveda se je igralcem težko naučiti besedilo v tako kratkem času, zato improviziramo oz. si dijaki napišejo besedilo na različne rekvizite in ga na predstavi berejo.

Umetniško ustvarjanje je zagotovo najbolj razgiban del naših dejavnosti, povezanih s Pasijonom, njegova »dodana vrednost« je v tem, da se dijaki v ustvarjalnem procesu med seboj bolje spoznajo in povežejo, hkrati pa je lahko tudi vzgojno naravnano, saj morajo v njem delati v skupini in se prilagajati. Vendar moram poudariti, da je smiselna le, če so pred izvedbo že seznanjeni z vsebino, pomenom in zgodovinskim časom Škofjeloškega pasijona.

Kadar so naši udeleženci bolj literarno naravnani, pripravimo delavnice krajetivnega pisanja. Na njih pogosto aktualiziramo temo Pasijona, tako da dijaki napišejo nov prizor, postavljen v sodobni čas. Lahko pa napišejo tudi pripovedno delo, katerega je snov je Škofjeloški pasijon, ali pa lirsko oziroma epsko pesem. Pred pisanjem razmišljamo, s čim nas danes »zapeljuje kača«, kaj je za nas raj in kam bi bili izgnani, če bi prestopili mejo etično dovoljenega.

4 ZGODOVINA

Zgodovinski del nas na koncu popelje v svet, v mesto, ki postane učilnica.

Najprej profesorji zgodovine pripravijo delavnice z različnimi vsebinami. Izvajali smo že kulinarčne in zeliščarske delavnice, predstavitev oblačil, načina življenja v Škofji Loki tistega časa.

Prav v tem zgodovinskem delu se najbolj približamo težnji, da bi bil ves svet učilnica, saj obiščemo kapucinski samostan in tam izvemo, kako je pater Romuald pripravljal svojo procesijo, obenem pa si ogledamo znamenito kapucinsko knjižnico in največkrat faksimile Škofjeloškega pasijona. Imeli pa smo tudi že srečo, da so nam bratje kapucini pokazali izvirnik. Udeleženci se spoznajo tudi z osnovnimi elementi kapucinske duhovnosti. Obisk samostana zaključimo s sprehodom po ulicah in trgih, kjer poteka uprizoritev Pasijona, pri čemer dijaki spoznajo tudi staro mestno jedro Škofje Loke. Tako srednjeveška lepota postaja učilnica – prostor, v katerem se prepletata sodobni mestni utrip in preteklost, duh modernega časa in baroka. Tudi takrat so ljudi pestile težave, trpljenje, želje po udobju, užitku, hkrati pa po čistem in neomadeževanem življenju. Tudi takrat so vedeli, da jih na koncu čaka tisto, kar neradi izgovorimo, a je neizbežno, to je smrt. Krog se sklene za vse ljudi, ne glede na družbeni položaj, premoženje ali moč.

5 SKLEP

Z vključevanjem Škofjeloškega pasijona v narodne in mednarodne izmenjave pokažemo svoj odnos do kulturne in zgodovinske dediščine, dijakom pripravimo okolje za umetniško izražanje in medsebojno spoznavanje, hkrati pa spreminjamo ulice svojega mesta v učilnico. Želim si, da bi imeli kdaj možnost svoje goste pospremiti tudi na uprizoritev našega Pasijona v živo. Leta 2021 se ni izšlo, kot bi si želeli.

LITERATURA IN VIRI

Marušič, R. (1987). *Škofjeloški pasijon, diplomatični prepis, preprosta fonetična transkripcija s prevodom neslovenskih delov besedila*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Benedik, M. (2008). *Kapucinski samostan s cerkvijo svete Ane Škofja Loka*. Celje: Celjska Mohorjeva družba.

Škofjeloški pasijon [spletno mesto].

<https://www.pasijon.si/>